BOEM@

REVISTĂ DE LITERATURĂ ŞI ARTĂ - ISSN: 2066-0154
Iulie 2023 (Anul XV) Nr. 173 (7/2023)

BOEM@

Iulie 2023 (Anul XV) Nr. 7 (173) - 48 pagini

ISSN 2066-0154

Apare sub egida **A.S.P.R.A.**

Asociaţia **S**criitorilor pentru **P**romovarea **R**ealizărilor **A**rtistice

Editor: Editura Boem@

7 / 2023

X X X X X X X X X X X X X X

Revista literară BOEMA o puteţi citi şi pe site-ul
www.edituraboema.ro/boema/
www.boema.inforapart.ro
actualizat permanent de: *Editura Boema*

Email: boema@edituraboema.ro, boema@inforapart.ro, petrerau@yahoo.com
Telefon: **+40726 337376**
ADRESA REDACŢIEI: Str.Regiment 11 Siret, Nr. 17, Bloc C20, Ap. 42, parter, Galaţi, 800331

Abonamente: boema@inforapart.ro, tel: 0726 337376

- În numele libertăţii absolute de exprimare, autorii răspund în mod direct de conţinutul materialelor publicate.
- Materialele trimise trebuie să fie în format electronic (Word, RTF, PDF) şi să conțină diacritice.
- Din respect pentru cititorii noştri, revista nu publică decât în mod excepţional texte apărute în alte publicaţii (inclusiv pe internet).

Literatură și Artă

DIN CUPRINS

Poezie: **Dumitru Băluță** (p.5), **Adriana Dandu** (p.6), **Mihai Merticaru** (p.15), **Marian Valeriu Găureanu** (p.18), **Mihaela Vaida** (p.22), **Elena Natalia Călinescu** (p.28), **Maria Filipoiu** (p.32), **Ion C. Pena** (p.35), **Ioan Gheorghiță** (p.42), **Constantin Bejenaru-Beco** (p.43)

Proză: **Constantin Stancu**: Mașina de scris și timpul (p.20), **Lucian Izadra**: Confetili (p.23), **Maria Drumur**: Unchiul Miller (p.25), **Florin Logreșteanu**: Ferestre deschise (p.29), **Ovidiu Bârsan**: Jurnalul renegaților - fragmente (p.31), **Nicu Brezoianu**: Jurnalul unui om obișnuit (p.40)

Cronică de carte: **Lidia Grosu**: Întru nesfârșire, inimă de cuvânt… (p.16), **Hugo Mărăcineanu**: "Când soarta îți dă o palmă, Dumnezeu îți deschide o altă ușă" (p.17), **Theodor Codreanu:** Dualismul ca ispită a raționalismului la Sorin Cerin (1) (p.37)

***Note de lectură*: Ana Opran:** Valeriu Stancu - Armonie și sculptare brâncușiană în Cuvânt (p.7)

***Eseu*: Petre Rău:** În loc de prefață (p.47)

***Interviu* Cristian Mladin:** Interviu cu artistul plastic italian Oscar Pavoni (p.33)

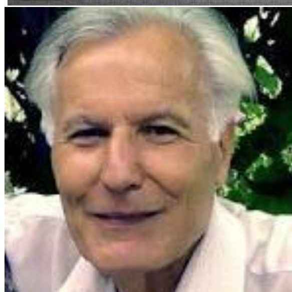
Note de călătorie: **Ștefan Andronache:** Muzeul Luvru (II) - Cunoaştere, frumuseţe şi trăire sub semnul marilor valori (p.12)

Istorie literară: **Ștefan Andronache:** Natalia Negru în corespondență cu Liviu Rebreanu (p.3), **Pitagora:** Legile morale și politice ale lui Pitagora (p.45)

Pictură: **Cristina Oprea**: Colecție de artă (p.11)

Haiku: **Maria Tirenescu**: Haiku (p.27), **Elena Natalia Călinescu** (p.28)

Grafică:
Coperta I: **Cristina Oprea** - *Cluj-Napoca*
Coperta IV: **Angela Mia** - *Angela Mia Studios*
Interior: Grafică de **Carmen Racovitza**

Ștefan ANDRONACHE

Natalia Negru în corespondență cu Liviu Rebreanu

Natalia Negru

Liviu Rebreanu

Un jurnalist de la revista „Rampa", prin anul 1921, referindu-se la Natalia Negru, reuşise să facă un profil al acesteia: „Trece printre noi una dintre cele mai agitate suflete feminine din câte a cunoscut publicistica noastră mai nouă", având grijă să precizeze că aceasta „a intrat în lume clocotitoare de tinereţe", propunându-şi „să cucerească viaţa, să triumfe", din care motiv ea ajunsese, într-un fel, chiar o voce a „scrisului de la noi"[1].

După debutul din „Sămănătorul", publicarea volumului de cântece intitulat „O primăvară", precum şi a câtorva traduceri din literatura franceză, Natalia Negru, alături de soţul său, Şt. O. Iosif, dar şi de Nicolae Iorga, Dimitrie Anghel, Elena Farago, Emil Gârleanu şi alţi numeroşi împătimiţi ai scrisului, avea să devină, pe 2 septembrie 1909, membră fondatoare a Societăţii Scriitorilor Români.[2]

Ceva mai târziu, pe 19 februarie 1925, dând curs energicei şi entuziastei Adela Xenopol şi vrând totodată să consolideze „graţia şi pasiunea" pe care ştiuse să le etaleze cândva „suavele poetese Veronica Micle sau Iulia Haşdeu"[3], Natalia Negru acceptă cu entuziasm să facă parte şi din Societatea Scriitoarelor Române[4] ce înmănunchea deja cincizeci de creatoare răsfirate prin întreaga ţară[5], dar dornice să iasă „din umbra" în care fuseseră predestinate, până atunci, de o societatea nedreaptă.[6]

Trebuie să menţionăm faptul că, în acea perioadă, mai precis spus între anii 1925-1931, funcţia de preşedinte al Societăţii Scriitorilor din România o îndeplinise romancierul Liviu Rebreanu. Cum ajunsese să aparţină de cele două entităţi de natură literară, Natalia Negru avea să expedieze câteva corespondenţe ilustrei personalităţi a scrisului românesc.

În cadrul fondului de manuscrise al Bibliotecii Academiei Române din Bucureşti am identificat, sub cota CMLXVIII/14, şapte epistole pe care autoarea lor le-a expediat, în perioada 1925 – 1928, preşedintelui aflat în exerciţiu. În două dintre scrisori, Natalia Negru arată, mai întâi, că-l invită acasă pentru a-i oferi „unele date" privitoare la „comemorarea poetului Şt.O Iosif"[7], cerându-i, mai apoi, destinatarului să intervină „cu oarecare tenacitate" la Ministerul Artelor în vederea amenajării monumentului fostului ei soţ înmormântat la Cimitirul Bellu[8], având grijă să menţioneze faptul că bustul poetului fusese sculptat cu propria-i contribuţie, tocmai pentru că nu-şi dorise să împovăreze cumva Societatea Scriitorilor.

Desigur că cel mai reprezentativ mesaj mi s-a părut a fi cel aşternut pe hârtie, în ziua de 20 februarie 1927[9], pe vremea când scriitoarea se afla în Bucureşti, locuind pe strada Crepuscul, nr. 20. Aşadar, despre conţinutul acestuia ne propunem să vorbim în rândurile următoare.

Dacă la început, Natalia Negru ţine să-l asigure pe preşedinte că va participa la „adunarea generală extraordinară a scriitorilor, precum şi la agapa colegială", prilejuită de „sărbătorirea celor premiaţi", oferind, în acest scop, şi „suma de lei cincisute", pe parcurs ţine să să-i explice că, prin demersurile în care se implicase anterior, ea nu a încercat să boicoteze sub nicio formă activitatea firească a Societăţii Scriitorilor. Pentru a-l putea convinge pe preşedinte Liviu Rebreanu de acest lucru, i-a ataşat chiar cuvântarea pe care o ţinuse despre „sociabilitatea scriitoarelor", rugându-l să o citească pentru a se convinge că societatea feminină, vădit exclusivistă, nu manifestase niciun „gând de rebeliune sau ostilitate"[10].

Natalia Negru, referindu-se la Societatea Scriitoarelor, ce fusese abia întemeiată, îi mărturiseşte că aceasta avea „mai mult caracterul unui cenaclu", semănând chiar cu un „five o'clok literar feminin". Deci, noul demers de sorginte feminină nu avea cum să intre în contradicţie cu „societatea generală scriitoricească" din care făceau parte „apreciaţii confraţi întru Apollo". Totodată, ţine să-l înştiinţeze pe Liviu Rebreanu că s-a creat şi un „comitet de conducere al «Revistei scriitoarelor»" capabil să dovedească talentul „avântat şi expansiv" manifestat de către acestea, sperând că preşedintele nu va lua în considerare nicio „manifestare sporadică şi timidă" a unora dintre ele.[11]

În ceea ce priveşte publicaţia menţionată, trebuie să precizăm faptul că însăşi Natalia Negru, care fusese una din promotoarele demersului, referindu-se la aceasta spunea: „«Revista scriitoarei» şi-a propus să fie o tribună de manifestare a talentului literar feminin din România"[12].

În cea de-a doua parte a scrisorii, îi atrage „atenţia" lui Liviu Rebreanu că autoarele se consideră, la rându-le, şi ele printre „nemuritori, nu numai în înţelesul creştinismului, dar mai ales al talentului". Considerându-se, într-un fel, porta-voce a acestora, Natalia Negru afirmă: „ne adăogim pământului" sperând că, astfel, va putea „spori numărul mormintelor de la Bellu", dominate încă de prezenţa lui Mihai Eminescu care se numără printre cei care „au îmbogăţit simţirea şi arta"[13].

Cu acest prilej, referindu-se la necesitatea îngrijirii mormintelor importante, aflate în renumitul cimitir bucureştean, Natalia Negru conchide „Ţin la îngrijirea mormintelor pentru că logodna mea cu Iosif am oficiat-o noi, îngenunchiaţi lângă mormântul lui Emi-

(continuare în pag. 4)

(urmare din pag. 3)

nescu, şi ne-am făcut inele din două fire de iarbă crescute acolo, pe scumpul mormânt“, reamintindu-i într-un fel şi preşedintelui Liviu Rebreanu despre debutul frumoasei lor poveşti de dragoste, ce ştim că se înfiripase atât de impetuos în primăvara lui 1903 pentru ca, după doar nouă ani de conveţuire, aceasta să se încheie atât de brusc.

Note:

[1] A.C.L., „Rampa“, Bucureşti, 5 dec. 1921; „Revista scriitoarei“, II, nr. 2, dec. 1927, p.18

[2] (http://www.uniunea-scriitorilor-filiala-bucuresti-proza.eu/scurt_istoric_Uniunea_Scriitorilor.html)

[3] Natalia Negru, „Cuvântare“, în „Revista scriitoarei“, I, nr. 2, 1926, p.18

[4] https://biblior.net/istoricul-societatilor-scriitorilor-romani/xiv-scriitoarele.html;

[5] Printre acestea se numărau: Isabela Sadoveanu, Constanţa Hodoş, Sofia Nădejde etc.

[6] Natalia Negru, idem

[7] Biblioteca Academiei Române - Bucureşti, fd. Manuscrise, Scrisoarea CMLXVIII/14-1, 7 oct. 1925

[8] BAR-B fd. Ms., S.CMLXVIII/14-3, 31 martie 1927

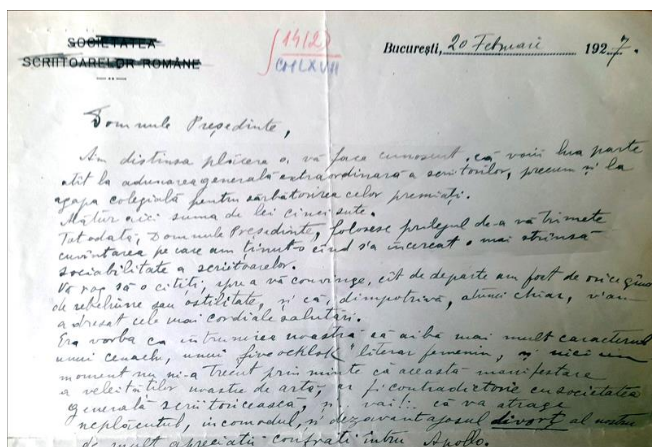
[9] Ibidem,14-2

[10] Ibidem, 14-2, fila 1

[11] Idem

[12] „Revista scriitoarei“, Bucureşti, II, nr. 1, p. 10

[13] BAR-B, fd. Ms., S.CMLXVIII/14-2, fila 2

~~SOCIETATEA SCRIITOARELOR ROMÂNE~~

14(2) CMLXVIII

Bucureşti, 20 Februarie 1927.

Domnule Preşedinte,

Am distinsa plăcere a vă face cunoscut, că voiu lua parte atât la adunarea generală extraordinară a scriitorilor, precum şi la agapa colegială pentru sărbătorirea celor premiaţi.
Alătur aici suma de lei cinci sute.
Totodată, Domnule Preşedinte, folosesc prilejul de-a vă trimete cuvântarea pe care am ţinut-o când s'a încercat o mai strânsă sociabilitate a scriitoarelor.
Vă rog să o citiţi, spre a vă convinge, cât de departe am fost de orice gând de rebeliune sau ostilitate, şi că, dimpotrivă, atunci chiar, v'am adresat cele mai cordiale salutări.
Era vorba ca întrunirea noastră să aibă mai mult caracterul unui cenaclu, unui „five o'klok“ literar feminin, şi nici un moment nu mi-a trecut prin minte că această manifestare a veleităţilor noastre de artă, ar fi contradictorie cu societatea generală scriitoricească, şi, vai!.. că va atrage neplăcutul, incomodul şi dezavantajosul divorţ al nostru de mult apreciaţii confraţi întru Apollo.

Scrisoarea adresată lui Liviu Rebreanu

[Conţinutul scrisorii:]

Bucureşti, 20 februarie 1927

Domnule Preşedinte,

Am distinsa plăcere a vă face cunoscut că voi lua parte atât la adunarea generală extraordinară a scriitorilor, precum şi la agapa colegială pentru sărbătorirea celor premiaţi. Alătur aici suma de lei cincisute.

Totodată, Domnule Preşedinte, folosesc prilejul de a vă trimite cuvântarea pe care am ţinut-o când s-a încercat o mai restrânsă sociabilitate a scriitoarelor. Vă rog să o citiţi spre a vă convinge cât de departe am fost de orice gând de rebeliune sau ostilitate şi că, dimpotrivă, atunci chiar v-am adresat cele mai cordiale salutări.

Era vorba ca întrunirea noastră să aibă mai mult caracterul unui cenaclu, unui five o'clok literar feminin şi niciun moment nu mi-a trecut prin minte că această manifestare a veleităţilor noastre de artă ar fi contradictorie cu societatea generală scriitoricească, şi vai! că va atrage neplăcutul, incomodul şi dejavantajosul divorţ al nostru de mult apreciaţii confraţi întru Apollo.

În timpul din urmă, pe cerul societăţii noastre s-au ivit, rareori, nouri şi e mai mult ca probabil că toate încercările se vor rezuma într-un comitet de conducere al „Revistei scriitoarelor“, comitet legat printr-un contract oficial.

Sper că tovărăşia pentru conducerea unei reviste e o dovadă mai mult… a… talentului nostru avântat şi expansiv şi că nu e logic să fie o cauză de excludere a scriitorilor din scumpa societate ce a fost a noastră, a tuturor.

Ne place, totuşi, a crede, Domnule Preşedinte că Dv., în viitor, veţi acorda o luare aminte mai pronunţată faţă de aşa zisele „griefs“ [mâhniri, en.] ce s-au manifestat sporadic şi timid de către unele dintre noi.

Eu personal, nu am avut niciodată nimic de obiectat. Nu aş putea respinge totuşi obligaţia de solidaritate faţă de o colegă.

Şi, acum, o altă chestiune:

Încă o dată, vă atrag atenţia, Domnule Preşedinte că, deşi suntem nemuritori, nu numai în înţelesul creştinismului, dar mai ales al talentului nostru… totuşi ceea ce e lume şi vremelnicie în noi e fatal să dispară… ***//***

Deşi scriitori, e scris să ne adăogim pământului şi să sporim numărul mormintelor de la Bellu. Însuşi Eminescu e tot acolo… deşi el s-a dorit înhumat „la marginea mării“.

Amintiţi-vă de atâtea motive poetice pe tema „salciei plângătoare“ de la mormântul lui Musset. Veţi crede că pioşii pelerini sunt dureros dezamăgiţi, când vin să varse o lacrimă pe mormântul unui scriitor.

Nu se aşteaptă nimeni la mausoleul regelui din Caria, nici la hypogeele şi piramidele faraonilor… dar nici la trista sărăcie în care se găsesec astăzi mormintele celor ce au îmbogăţit simţirea şi arta.

Îmi îngădui să adaug un amănunt de ordin personal:

Ţin la îngrijirea mormintelor pentru că logodna mea cu Iosif am oficiat-o noi, îngenunchiaţi lângă mormântul lui Eminescu, şi ne-am făcut inele din două fire de iarbă crescute acolo, pe scumpul mormânt.

Încă o dată, Domnule Preşedinte, vă rog să primiţi încredinţarea celor mai distinse simţăminte de stimă şi colegialitate literară.

Natalia Negru
Str. Crepuscul 20 [Bucureşti]

Dumitru BĂLUȚĂ

Pe tărâmul serii

La capătul zilelor faste se dau bătălii
de nedescris pentru trofee.
Pe zarişte, cineva i-a pus belciug în nări
gloriosului taur şi el cade sleit în aburi de purpură.
Bolovani de întuneric stau gata
să se rostogolească dinspre noaptea polară.

Un paing cu însemn de cruciat pe spate,
misterios ca la o partidă de ruletă rusească,
ţese sub streşini o plasă de captivat
fluturii orbiţi din jurul becului.

Mama zadarnic spală de tenebre cerul
ca pe o sticlă ornamentală de sufragerie.
Ba îl mai şi ceartă pe tata că intră în curte
fără să-şi scuture pălăria de umbre.

Încă puţin şi îngeri cu zâmbet astenic
vor coborî pe scara lui Iov.

Călătorind

Pământul se clătina, cerul dădea fisuri
şi niciun serviciu meteo sau de ştiri
nu promitea schimbări esenţiale.
Drumul unduia ca un şarpe
desprins dintr-o stampă niponă.

Semnul meu zodiac – îmi ziceai – devia
şi de aia am pus prezicerile de rău
pe post de călăuză la trecerea
dintr-un anotimp în altul,
pe firul de plumb.

Acolo, încotro mergeam, din insomnii
răsareau flori de brumă.
Unde ţineam calea, vânturi noptatice suflau
ca printre coastele lui Adam,
iar peste urmele lumii parcă se auziea
naiul lui Gheorghe Zamfir...

Oarbă şi însingurată

Ireversibilă-i şi se pliază perfect
pe voia sorţii
şi a incoruptibilei realităţi.

Te plângi pe ea, când nu mai crezi
să fie una ilustră, de vreme ce-i regretabilă.

Însă nu-i vina ei că e oarbă şi însingurată.
Nu are de ales, doar să se certe degeaba
cu Dumnezeu.

Dar cine să spună: este o linie dreaptă
între frumos şi urât?
Care o fi diferenţa dintre o moarte frumoasă
şi alta urâtă?
Atâţia profeţi şi niciun răspuns.

Cum iarba mării se aşterne sub veşnicul val,
la fel mătasea morţii pe trupul vieţii
memorie este, cioplită cu dalta
în bolovanul rece de marmură.

***

Unde începe şi unde sfârşeşte, acolo
să baţi câte un par, însemnând
ogorul pe care vei vieţui.

Şi se anunţă zburătăcirea şarpelui
suflat cu praf sidefat de lună –
tinereţea se trage din sângele
încă nepoluat de impurităţile trăirii.

Când se topesc banchizele,
în piaţa de ieftinătăţi, pui la mizat
coroana senectuţii.
Încerci s-o converteşti în floarea-brumei,
negociezi, dar nimeni nu-ţi dă un sfanţ.

Tinereţe, sânge aprins de reptilă –
te cearcă ahtiatul s-o iei de la capăt,
îţi vine să iei neantul de coarne şi să dai
cu el de pământ, dar ştii: afetul de serviciu
cu robul războiului pierdut
oricum va urma pe Calea Lactee.

(continuare în pag. 6)

(urmare din pag. 5)

Ulciorul cu apă în câmp

(După picturile şi amintirile pictoriţei Galea Grosei)

Soarele era o pajură de foc
ce topea norii.
Mama, într-un respiro,
sprijinită de sapa încinsă şi ea,
cu sudoarea ei spăla dogorita ţărâna.

Apa o fi fierbând în ulcior,
dar era încă vie.
Şi-o turna pe cap, ca să-i curgă
pe umeri, pe sâni, până în tălpi.
În toată câmpia doar doi ochi
inocenţi şi miraţi de copil
vedeau cât era de frumoasă ea.

Cu sărutul mamei pe creştet
ca o aureolă,
cu ulciorul uscat, fetiţa
alerga spre casă, pe cărarea
sidefată a copilăriei.

Boemii

Poetului braşovean Eugen Axinte,
in memoriam

La un gest răspicat, corul de glasuri distonate
se potoli şi-n nemiloasa tăcere
ar fi zis către cei din jurul clondirului:
turnaţi la vorbe doar ca să vă daţi
mari cunoscători de scrieri grozave,
dar cine din voi a citit barem una
din cărţile mele?

Nu aveau de unde să ştie, căci el a scris
gânduri nepătrunse de nimeni
pe frunze şi nisipuri, pe zăpezi şi ape,
chiar şi pe oasele dezgropate ale poeziei înseşi,
albite de atâţia curenţi întru aerisire
şi curbe schimbătoare de tipare.

În aburii fierbinţi, sub priviri scămoase,
tocmai veni şi rândul lui...

Adriana DANDU

Îți scriu poeme din eternitate
Cu sufletul amorf îți scriu poeme
și cu cerneala cerului căzută în orbite,
miraculos, un înger de lumină
își lasă aripa peste cuvinte.

Îți scriu poeme ca și cum aș ninge
din tablouri scumpe ale vieții mele,
îți scriu poeme ca și cum de sânge
mi-ar izbucni din carne niște stele.

Îți scriu poeme ca dintr-o genune,
fluidizată-n trupul meu febril,
în care ard serafic niște semne
din era unui cântec de copil.

În chip de plante, păsări, maluri, fluturi
mi-am modelat iubirea-n testamente
ce m-a reinventat, din schitul minim,
într-un mausoleu de sentimente.

Pe tine, omule, te-am rupt din traiectoria
nisipului amenetat de-un gol de moarte
și nu știu dacă-ți amintești, dar ție
ți-am scris poeme din eternitate.

Tu ce mai faci? M-auzi dintre cuvinte?
tu-mi înțelegi această grea povară
De-a fi mereu și iar doar poezie,
ca o nesfârșită iarnă- primăvară?

Eu

Ce am scris pe pânza vremii
e-o baladă franjurată,
ruptă-n coate și genunchi de târâșul printre cruci.
poezia mea gravată pe inelul de consoartă,
împrejurul uneri sfere plămădită-n cuib de cuci.

Am jurat să fiu soldatul pân' la capăt înrolat
în destinul frământării și-al neantului nescris,
am jurat să iau din viață polul arctic răsturnat
și să-i dau veșmântul christic al petalei de cais.

Și sunt noapte-n jumătatea de diurnă-iluminare,
sunt lumina cea mai pură
pe la miezul nopții grele,
am o flacără nestinsă descântată-n fiecare
moleculă din ființa ce mi-a nins pe umăr stele.

Sunt un strigăt în tăcere
și sunt mers pe apă-adâncă,
duhul plutitor din toate cele care au suflare,
și în colții înnegriți ai ferestrei de pe stâncă
mi-am rodit sămânța roșie întru alba neuitare.

M-am rescris în amănunte și în ce-ar putea să fie
dincolo de orologii și cântare măsluite,
am pus cer și-aureole păsării de veșnicie
prin biserici începute pe tăcerea din cuvinte.

Ana OPRAN

Valeriu Stancu - Armonie și sculptare brâncușiană în Cuvânt

Scriitor, traducător, publicist, editor ieșeanul VALERIU STAN-CU este în același timp, sau poate înainte de toate, un poet complet în nobila descendență a poeților europeni H. Heine, Baudelaire, Verlaine, Esenin sau în continuarea galeriei de aur a poeziei românești deschisdă de Eminescu, continuată cu Arghezi, Barbu, Lucian Blaga, Nichita Stănescu, Șt. Augustin Doinaș și alți mari șlefuitori de gând și limbă.

A debut în 1978 în Convorbiri literare pentru ca în 1981 să publice la Editura Cartea Românească volumul „Infrângerea somnului" pentru care a și primit Premiul de debut al editurii alături de Mircea Cărtărescu și alții. O activitate literară prodigioasă îl situează printre cele mai prolifice condeie ale actualității literare românești și europene: peste 50 de volume dintre care 20 de volume de versuri publicate în străinătate (Franța, Belgia, Italia, Germania, Mexic, Canada), prezent în peste 20 de antologii de poezie universală contemporană, invitat la mai toate marile festivaluri de poezie din întreaga lume. Decorat de Franța cu Chevalier de l'Ordre des Arts et des Lettres (2018) și de România cu Meritul Cultural în grad de ofițer, a fost recompensat de-a lungul anilor cu importante premii literare naționale și internaționale.

Poetul se manifestă simultan pe linia „dulcelui stil clasic" cu o sublimare a formei de-a dreptul brâncușiană (o rafinată simplitate formală din care emană o mare sensibilitate și o puternică sugestie ideatică), într-un stil impregnat de muzicalitate și fluiditate, dar și pe linia poemului metafizic în descendență nichitiană, cu marile lui întrebări existențiale, cu propensiunea pentru reflecție, versul alb, lirismul generat de tensiunea dintre vocabulele creatoare de imagini și reprezentări puternice, uneori insolite, degajând un fior liric de curajos refuz al autoiluzionării și brodând o fină inserție intertextualistă.

Intrepătrunderea acestor două direcții spirituale și poetice creează o poezie originală, cu registre variate, cu trăsături specifice bine marcate.

Pe linia valorificării compoziționale a virtuților muzicale ale limbii se înscriu baladele sale, dar și o serie de alte poeme care par, din perspective unui dialog al artelor, veritabile piese muzicale (uvertură, arie, lid, „cor" la unison sau polifonic): „Balada sărmanului pescar", "Balada prietenului meu călăul", „ Balada trandafirului", "Balada petalei de roză (adâncul blasfemiei)", „Balada umbrei din caleașcă", „balada roșului trandafir", „balada necunoscutelor călătorii", "balada nuntirii în vreme de rugă", „în frângerea somnului" (o baladă care poartă pe aripile timpului melancolia din „Ballade des dames du temp jadis" - Fr. Villon), dar și o serie de poeme lirice scurte precum: „Tăcerea călăului", „somnie", „Robie„ (trec sănii iubito, prin inima mea), „Robie" (nu trecea nimeni prin casă), "Vecia clipei", "senin de toamnă", „rătăcitoare povești", „răgaz"…

Recursul la baladă este o constantă a creației poetice a lui Valeriu Stancu, dar capodopera sa incontestabilă este „Balada sărmanului pescar (poveste din mările Sudului)", o capodoperă a genului și o capodoperă a poeziei românești comparabilă cu „Luceafărul" eminescian, „Noapte de decembrie" a lui Macedonski sau „Riga Crypto și lapona Enigel" a lui Ion Barbu. Compusă în 2010, a dat titlul volumului publicat în același an la Editura Cronica, ilustrat magistral de Traian Mocanu, lansat la Galeriile de Artă „Gabriel" și prezentat de poetul Emilian Marcu și profesorul Constantin Dram. In același an Uniunea Scriitorilor din Moldova îi acordă volumului Premiul Lyra. Ulterior (noiembrie 2019) a fost dramatizat în cadrul proiectului „Dramatica* versului"- Scriitorii Iașului.

Inainte de a ne lăsa cuceriți de vraja indescriptibilă a acestei sculpturi în cuvânt și muzică (asocierea nu mai pare bizară, dacă ne gândim la definiția lui Carl Sandburg „Poezia este un ecou care cere unei umbre să danseze") s-ar cădea să facem în paranteză o rapidă incursiune în istoricul acestui gen literar, fie și numai pentru a răspunde întrebării „Cât de actuală mai este astăzi balada?"

Balada ca specie literară are un istoric îndelungat și o evoluție aproape neîntreruptă de-a lungul timpului, rezistând epocilor și curentelor, adaptându-se și regenerându-se, păstrându-și mereu nealterat farmecul irezistibil asupra cititorului / ascultătorului subjugat nevoii de „poveste". Termenul vine din latină ("ballare") pe filieră provensală ("balada") însemnând la origine „dans"/„cântec", cf. fr. „ballade".

Ca specie a genului epic cu subiect eroic, istoric, legendar, mitic, fantastic, comic, satiric sau chiar de actualitate, este bogat reprezentată atât în sfera oralității (balada populară) cât și în cea cultă, regăsindu-se la toate popoarele europene.

Balada medievală avea o formă fixă fiind alcătuită din 3 strofe izometrice, cu un număr de versuri egal cu numărul de silabe din refren, plus o jumătate de strofă (envoi) în final constituind o adresare directă către cel căruia îi era dedicată de către trubadurul/truverul care era în același și poet și cântăreț. Fiecare strofă se termină cu un vers-refren amintind de forma cântată de la origini.

Tematica și structura ei au evoluat în timp de la autor la autor: trimiterea (envoi) a dispărut, refrenul și-a schimbat numărul de versuri, metrica și tipul strofelor s-au diversificat (8 octosilabe - Marot, Verlaine, 10 decasilabe - François Villon, Verlaine, chiar strofa cu 7 versuri), structurile de rime au devenit diverse și complexe, tonalitățile trecând de la cea veselă (Theodor Banville - 36 de balade vesele), la cea dramatică (François Villon - Balada spânzuraților), de la cea religioasă (Ballade pour prier

(continuare în pag. 8)

(urmare din pag. 7)

Nôtre Dame - Fr. Villon), la cea glumeață (Ballade des proverbes - Fr. Villon).

Considerată o formă învechită în secolul al XVI-lea, Pleiada franceză o înlocuiește cu sonetul. Ii va atrage din nou pe parnasieni (Th. Banville),seduși de virtuozitatea sa metrică. Verlaine va compune după 1885 un grup de 10 balade, publicate în 1889.

Reînoind tradiția engleză și germană de la sfârșitul secolului al XVIII-lea, romantismul va reactiva balada cultă prin John Keats, Rudyard Kipling, Oscar Wilde, Gottfried August, Bürger (Lenore), Goethe (Regele ielelor), Schiller („Le plonjeur” și altele, o parte puse pe muzică de Schubert). De fapt, de aici începând, balada ca gen musical va face o lungă și minunată carieră prin nume ca Schumann, Brams, Charles Gounod, Frederic Chopin, Frantz List, Hector Berlioz, urmați de Antonin Dvorak sau Gabriel Fauré.

Tradiția baladescă romantică engleză și germană este continuată în poezia franceză prin compoziții lirice cu formă mai liberă, deseori de inspirație medievală: Victor Hugo (Ode și balade- 1831), Alfred de Musset (Balada lunii), Gérard de Nerval (*Chansons et Légendes du Valois - 1854*), prin simbolistul Jules Laforque, considerat unul din inventatorii versului liber, Guillaume Apollinaire (La Loreley - în vol. Alcools)…

În literatura română balada populară dă câteva capodopere de neegalat în care s-au conservat mituri fundamentale dacoromânești:

- mitul integrării părții în sacralitatea întregului cosmic („Miorița”, cu peste 1600 de variante ale sale, cu elemente de ceremonial funerar persistente de aproape șase milenii în acest spațiu cf. Ion Pachia Tatomirescu - „Istoria Religiilor”);

- mitul jertfei zidirii, de esență pelasgo-traco-dacică, atestat arheologic pe teritoriul Daciei de aproape șapte milenii („Meșterul Manole”), precum și numeroase balade vitejești.

În sfera cultă, trecând prin V. Alecsandri („Andrii Popa”), G. Coșbuc („Moartea lui Fulger”), Șt. O. Iosif („Pintea”), Miron Radu Paraschivescu („Rică”), ancorăm în balada modernă în care elementul epic devine doar o schemă generală, un pretext pentru a grefa simbolul liric, metafora, alegoria: Lucian Blaga („Meșterul Manole”), Radu Gyr (celebrul volum „Balade” din 1943 structurat în cinci cicluri cu „Balada trupului care s-a frânt pe roată” printre alte capodopere ale baladescului gyrian), Ștefan Augustin Doinaș („Mistrețul cu colți de argint”), Nicolaie Labiș (”Moartea căprioarei”), Nichita Stănescu („Balada neîncolțită”), Ion Pachia Tatomirescu („Jiana”). Este etapa resurecțional-baladescă din sec. al XX-lea (1927-1943), programatic gândiristă (cu o puternică amprentă pe național și dacic) și cea de la Cercul literar de la Sibiu cu Radu Stanca, Ștefan Augustin Doinaș și ceilalți, etape care îmbogătesc genul cu opere de un rafinat expresionism, mustind de o bogăție extraordinară de metafore care surprind și încântă prin noutatea și forța lor revelatorie. In eseul *Resurecția baladei* Radu Stanca vede acest gen ca „o poezie lirică în care starea afectivă câștigă un plus de semnificație prin utilizarea unui material artistic învecinat (dramaticul)”. Ar fi vorba, cu alte cuvinte de un epic deghizat în spații lirico-dramatice care amintește de tragedia antică. Vorbind despre balada lui Radu Stanca, Nicolae Balotă sublinia că aceasta ar fi „un lid scenic”. Astfel, ca teme, motive și semnificații, Radu Stanca și Ștefan Augustin Doinaș realizează o expansiune a baladescului de la o „scară națională la una planetară / cosmică (v. „Turn întunecat”).

Dacă acesta este cadru în care apar baladele lui Valeriu Stancu, nu-i mai puțin adevărat că acesta anexează baladescului fiorul metafizic al modernității, o expresivitate fonetică a discursului poetic, o bogăție imagistică (auditivă și picturală) de o originalitate percutantă, precum și o perfectă stăpânire a Cuvântului pe care-l mlădiază semantic și sonor până la neașteptate inovări morfologice, îmblânzindu-l și supunându-l intențiilor sale artistice de a crea aceste universuri imagistice de-a dreptul uluitoare.

„**Balada sărmanului pescar (poveste din mările Sudului)”** este una din acele scrieri rare pe care poți s-o citești a suta oară, poți s-o știi pe de rost, ea te subjugă irervocabil de fiecare dată, precum „Luceafărul”, imediat ce un vers îți vine în amintire. E o frumusețe care nu se va topi niciodată.

La primul nivel al structurii poematice „povestea” alegorică e simplă. Un pescar sărman adus de valurile mării la țărmurile exoticului golf Cojimar trăiește obsesia unei iubiri ieșite din comun pentru Sirena stăpână a adâncurilor mării. „Satul acele cu miros de alge/De sare, de mâl și de pește uscat” (element vizibil al expozițiunii, în ordine tradițional-epică) este un spatiu străin si constrângător pentru visătorul însetat de absolutul iubirii. De trei ori va pleca în larg și va arunca năvodul (de oței, apoi de argint si în cele din urmă, de aur) pentru a prinde stranía făptură care-i tulbură sufletul și visele. Dacă la primele două încercări imensa generozitate a iubirii umane îl face să cedeze rugăminții sirenei și să-i dea drumul în valuri, a treia oară preferă să moară ascultându-i cântecul nemaiauzit și prăvălindu-se cu ea în abisul apelor. Valoarea si forța artistică nu rezidă din elementul epic ci din arta „spunerii” și a sugestiei, din acel rafinament estetic care te poartă în sferele înalte ale catarzisului.

Trimiterea spre capodopera eminesciană nu e nici întâmplătoare și nici de natură imitativă. Se insinuează de-a lungul recitului ideea că poetul a construit acest poem - basm și baladă - ca pe o replică în oglindă a poemului eminescian, un fel de „Luceafăr” întors. Și dacă esența asemănării stă în deosebire, cum afirma Platon în unul din dialogurile sale, aici se deschide un interesant spațiu de interpretare la al doilea nivel al structurii poematice, cel al simbolurilor care decurg din tratarea motivelor poetice subsumate conținutului narativ. Căci balada lui Valeriu Stancu conține o țesătură complicată de motive care se atrag unul pe altul, se întrepătrund și se metamorfozează. Astfel pescarul, muritorul îndrăgostit, „veneticul” ieșit din misterioasele ape, visătorul bolnav de o iubire stranie, este din sfera simbolică a fetei de împărat în invocația lui către sirenă: „Vino-n somnul meu, crăiasă,/ Greul trupului să-mi furi/ Și pe ochiul rob apasă/ Rana-mpătimitei guri”. În același timp, printr-o logică a dualității asemănare/deosebire, el este și Hyperion cerând Demiurgului împlinirea iubirii, chiar cu prețul vieții: „De mine, Tu, Doamne, acum să te-nduri/ Ajută-

(continuare în pag. 9)

(urmare din pag. 8)

mi volocul pe trupu-i să-nodu-i/ Adu-mi-o, de poți din adâncuri s-o furi!". Sirena, alteritatea veșnică și incompatibilă cu efemerul lumesc, trăind într-o lume din care nu poate ieși și după legi care nu pot fi încălcate, este , până la un punct, replica feminină a Luceafărului. Aici nu există „al treilea", nu există consolarea și nici alternativa întoarcerii din cale. Deci aspirația contopirii se plătește cu moartea unuia din protagoniști, de unde rezidă un dramatism ridicat la cote supreme. Pe această linie, Valeriu Stancu rupe limitele incompatibilului. Umanul transcede în altă dimensiune, una extraumană, sugerând asfel o voință de integralitate în Universul pluridimensional.

De fapt, poetul are ambiția să contopească aici alegorii și motive dintr-o foarte largă arie culturală armonizându-le într-un Tot compact, un fel de poem universal. Se disting cu ușurință: motivul însetatului de absolut(geniu, Poetul, visătorul) care nu acceptă măsura unei existențe călduțe, motivul iubirii dintre aparținători ai unor lumi sau regnuri diferite (v. „Riga Crypto și lapona Enigel", de Ion Barbu), motivul sirenei care vrăjește și atrage marinarii în adâncuri (v. Odissea, Loreley, de H. Heine…), motivul morții ca preț al iubirii și al îndrăznelii de a trece dincolo de limitele dintre lumi („Lenore", de Augustin Burger), motivul forței de persuasiune a cântecului (Orfeu și Euridice, din poemele antice sau din opera lui Christoph Gluck), motivul descântului de vrajă cu implicațiile sale tanatice (v. "Copca Rădvanului", de Gala Galaction), fascinația călătoriei insolite pe intinderile apei (v. „Corabia beată", de Arthur Rimbaud), motivul celor trei încercări (din basmele populare), motivul sacrificiului din iubire (La Lorelay - Guillaume Apollinaire), motivul călătoriei fantastice spre lumea morților, motivul iluzionarei iubiri. Din toate aceste motive iradiază sugestii prin similitudine sau opoziție, completări sau metamorfozări menite să creeze Unicul plin de înțelesuri adânci, vizibile sau subterane, dar mai ales de trăiri incandescente. Îuptun topirea și asimilarea tuturor acestor ipostaze existențiale, la limita dintre real și fantastic, se întrezărește un „joc" subtil al autorului, un fel de puzzle cu imagini integrale suprapuse și mișcătoare ca într-o oglindă cu adâncimi miste-rioase.

Dacă „armonie" este cuvântul care tutelează acest întreg, se remarcă dintru început o magistrală știință a compoziției. Cele 93 de stofe în care curge firul narativ-lirico-dramatic alcătuiesc o construcție armonioasă și simetrică în care nu se poate descoperi nicio breșă. În trecerea de la un moment la altul al subiectului, de la un plan narativ la altul, de la un nivel al tensiunii dramatice, la altul superior, în succesiunea momentelor - cheie domină grupul de 4 strofe ample, alcătuite din câte 6 versuri, creând acea vrajă a înaintării tărăgănate în „poveste". Între ele se plasează refrenul principal sau alte două refrene secundare, de câte două versuri, refrene menite să lase timp pentru sedimentarea și adâncirea în sufletul ascultătorului a stării sufletești create. Este ca un respiro înaintea unui noi ascensiuni. Dar când se inserează pasajele lirico-muzicale (cântecul pescarului, invocarea sirenei, cântecul final al celor doi - de fapt un cântec al universului, o meditație infiorată asupra naturii iluzorii a contopirii prin iubire într-o singură unitate), numărul de versuri și metrica lor se schimbă (strofa de 4 versuri cu măsura de 7-8 silabe), realizând incantația și acea simbioză conținut/ formă al cărei secret, autorul il stăpâneste cu măiestrie. Intrarea în atmosfera de poveste are nevoie de mai multă extindere (10 strofe) pentru a-l capta complet pe cititor în universul ce va să se deschidă înaintea lui. Incipitul este lirico-descriptive, preluând procedee din zona pastelului, alternând două planuri complementare: cel uman cu cel natural/ cosmic, proiectând astfel faptele într-un timp legendar și într-un spațiu exotic: „Din mări zbuciumate, robite furtunii,/ Pescarii bătrâni, când se-ntoarnă la chei,/ Fac focuri din alge uscate, iar unii/ Se-aștern la povești după-un vechi obicei;/ *Pe maluri s-adună în cuiburi lăstunii/ Iar noaptea-i îmbracă în faldurii grei. //* Când razele lunii s-abat să sărute/ Nisipuri albite , ei tot mai vorbesc/ Despre țărmuri pustii, în cețuri pierdute,/ Și despre sirene cu chip omenesc./ *Aripi orizontul îl șterg nevăzute/ Și lăncii de lună sub gene sclipesc".* Recitul înaintează acum lent captând toate firele care vor duce spre realizarea întregului: „În satul acela cu miros de alge/ De sare, de mâl și de pește uscat/In care furtuna în lacrimi se sparge,/ Epavele-nvie când clopote bat./ În satul acela răpus de catarge/ Trăia un pescar sărântoc și ciudat". În atmosfera de crepuscul lunar în care se insinuează treptat fiorul tragicului, apare figura parcă înviată din altă lume a eroului: „Era venetic, apăruse din mare/ Zăcea istovit pe un banc de nisip/ Părea uluit ca un semn de mirare/ Cu plete bogate și palid la chip/ Argint înspumat i-adormea la picioare/ și turme de nouri veninu-și risip". Similitudinea cu Hyperion născut din adâncul apelor e viziibilă.

Perspectiva se adâncește odată cu împletirea planurilor narative. Debutând prin vocea naratorului („aflat-am povestea...") recitalul epico-liric-dramatic proiectează fascicolul de lumină al reflectorului asupra celuilalt narator, echivalentul trubadurului, care își deapănă în fața auditorului povestea: „Bătrânu-și țesea povestirea întruna/ Iar eu ascultam povestirea vrăjit." Se înserează astfel un cadru în alt cadru cu arabescuri ce trezesc în memoria cititorului orientalele „O mie și una de nopți" cu umbra fascinantei Șeherezade la intersectarea tablourilor.

Odată enunțată starea conflictuală generatoare a faptelor, în strofa a zecea („Însă inima lui atât își dorea:/ Sirena mlădie din neguri de mare/ Să vină-ntr-o noapte vrăjită să-l ia/ Căci satul străin îi era închisoare"), refrenul principal, cu schimbarea planului narativ creează momentul de suspans necesar intrării din plin a temei zbuciumului sufletesc al pescarului, zbucium care răsună în primul grup de 4 strofe (12-15), într-o gradație ascendentă_în care elementul_natural/cosmic acompaniază și intensifică trăirea eroului. Chemarea largului, sărăcia realului cotidian, simfonia naturii cu zbaterea ei tumultoasă, (*„Stea de miazănoapte îi torcea lumină/ Ș-auzea la prova-i hăuri cum se sparg."),* nebunia visului („Și-i năștea lumina în priviri, de parcă/ Îi dăduse Domnul numai lui o stea") **luminează** din interior portretul pescarului (creionat în atributele lui fizice stranii în „uvertura" baladei, din strofe 6, 7 și 8), punându-l în contrast aici cu imaginea lui în ochii sătenilor: „veneticul", „străinul", „nebunul", nimicul ridicul.

(continuare în pag. 10)

(urmare din pag. 9)

Același imperativ al armoniei generale readuce în strofa a 16-cea refrenul principal care-l scoate din umbră pe bătrânul aed, moment în care curgerea acțiunii este suspendată pentru a fi reluată cu o tensiune crescândă („Se robeau veciei clipe ca milenii/ Făurea lumina, razelor, calești”) în următorul grup de 4 strofe. Căutarea leacului pentru iubire „pe mări de plumb, de jad, pe mări de ametist” îi dădea pescarului aura unui Crist „Ce-și poartă crucea pentru răstignire./ Era un duh, un zvon, era un înger trist/Sau un poet în ceas de ispitire?”

Cântecul de invocare a sirenei (5 strofe) schimbă registrul armonic. Strofa de 4 versuri cu măsura scurtă (7-8 silabe) devine parcă mai diafană, fluidă și melodioasă. Încheierea plină de dezamăgire din finalul cântecului închide simetric ruga din primele versuri ale cântecului: „Dar nu vii din val, crăiasă,/ Greul trupului să-mi furi,/ Doar în vis mă mai apasă/ Rana-mpătimitei guri!”

Succesiunii regulate de 4 strofe ample întrerupte de refrenul principal i se adaugă un refren secundar plasat la începutul primelor 2 tentative de prindere a sirenei: „Săteni-l priveau, căinându-l că pleacă / Să-și afle sfârșitul în loc blestemat”, cu accentuarea presentimentului tanatic, de data aceasta din perspectiva colectivității, cu aceeași funcție ca cea a corului din tragedia antică. Un al treilea refren creator de armonii sonore și-n același timp cu efect de amplificare a tensiunii dramatice este constituit dintr-o repetiție de tip lait- motiv la începutul fiecăreia dintre cele trei incercări: „Cântând, despica pragul nopții pescarul/ Și noaptea era de oțel, de oțel;/ Cântând despica pragul nopții pescarul/ Și noaptea era de oțel, de oțel” (apoi „de argint” și-n cele din urmă „de aur era”). Succesiunea rapidă a celor trei tipuri de refrene, repetarea unui vers, a unui grup de cuvinte sau a unui cuvânt-cheie în strofele care cuprind desfășurarea celor trei încercări (de fapt substanța narativă a poemului) la care se adaugă monologul meditativ din cântecul al pescarului crează impresia de împletire a temelor muzicale într-o operă simfonică.

Sursă a armoniei conținut / formă , această manieră compozițională de împletire de refrene și repetiții în textura operei este de un rafinament estetic rar constituind una din trăsăturile distinctive ale acestei balade prin raportare la alte opere de același gen.

Dar efectul de încântare la nivelul auzului și al văzului este multiplicat de stratul semantic al textului (bogăția lexicului din toate compartimentele limbii, sensurile figurative, inversiunile lexicale menite sa accentueze adâncimea sensului). Aici se poate vorbi de o bogăție de metafore care-l poartă pe cititor din emoție în emotie: „Cum solii luminii în umbre se sparg”, „Tenebre spre țărmuri goneau rândunele”, „În candelabrul lunii crepusculare baluri/ Aprind de stele ruguri rotite-n nenoroc.” (superbă aliterație consonantică!), „năvodul umbrei”, „nărăvașii ei sâni aminteau un măcel/ de lotuși albi, de crini, de iasomie”, „era un pumnal, o petală de roză / văpaie, altar si ispită era;”, „amarnic mușca din seninuri furtuna”, „iar undele-n jur, clipocind, păreau ninse/ de-argintul minunii în raze scăldat”, „Chiar timpul spre zări fără zare-l purta”, „lumină ce-mi bântui altarele nopții”, „solzi înstelați”, „De raze purtată a lunii tăcere/ Cădea peste zaua de solzi argintii”… Uneori o strofă întreagă e o psalmodiere într-un limbaj metaforic ce se constituie parcă într-o limbă nouă, cea a esențelor: „Neodihna mării ancora de rouă/ Tainic o-nfășoară strâns pe cabestan;/ Cu frânturi de stele peste frunte plouă/ Și doar val e râul căutând liman.” Sau: „Și bolta adâncă, și marea păgână, / Și plânsul himerei nuntit în năvod,/ Si corul de valuri părând că îngână/ Un simplu și tainic și singur prohod/ Și păru-i de noapte, și chipu-i de zână/ Făceau spre adâncuri sirenei un pod.” Alteori, precum în punctul culminant al poveștii, un cumul de procedee artistice care unesc nivelul semantic, cel fonetic și prozodic, înalță emoția estetică în sfera sublimului: „Suspinul pădurii, nuntiri de himere/ lumina ce smulge lumini din pământ,/ **Și valuri, și volburi și vuiet, și vânt/** (Doamne, ce aliterație!...) / Și iadul și raiul mușcau din tăcere/ De lacrimi robite în tragicul cânt.”

Nu mai puțin uimitoare sunt inovațiile lexicale(forme arhaice sau inverse, derivate regresive, aspecte morfologice noi și îndrăznețe pe care creatorul le supune cerințelor de armonie sonoră a textului poetic: ”veninu-și risip”, „să-nodu-i”, „lucoare”, „și-ți da-voi”, „plânsu-i morțiu”,„ rourată”, somnurat”.

Armonia la nivel sonor e o constantă a poeziei de acest tip a lui Valeriu Stancu. A fost déjà remarcată și de critici români dar și francezi usurința și naruralețea versificației, cadența impecabilă a versurilor, alternanța sextinelor cu catrenele, alternanța versurilor lungi cu cele scurte creând rupturi de ritm mlădiate după amploarea imaginilor, dramatismul trăirilor sau sobrietatea simplă a cugetării.

Partea ultimă a poemului, această meditație elegiacă asupra iubirii și a aspirației umane spre monada inițială, realizează transferul din lumea „poveștii” alegorice, din lumea iluziei în lumea reală a dualității omului și a neputinței sale de a atinge perfecțiunea. Căntecul ce se-aude din valuri din vocea sirenei și a pescarului se răsfrânge parcă în întreg universul cuprinzând pe naratorul - creator într-o fuziune perfectă cu creația sa:

„Iar cântecul plânge în sufletul meu
În sufletul meu ca-ntr-un câmp de petunii
Cântarea nebună răsună mereu:
De vom face din ploi
Un sicriu de lumine
Vom fi oare-amândoi?
Vom fi două destine?”

Meditația înfiorată despre destin și moarte, perfecțiunea rimelor, noutatea metaforelor, inversiunile care reiterează imaginea și accentuează ideea, simplitatea aparentă a versurilor care par sculptate, aliterațiile vocalice și consonantice imbinând seninătatea vocalelor deschise cu gravitatea celor închise și a consoanelor labiale sau surde, toate oferă în acest final o concentrată măsură a artei poetice a lui Valeriu Stancu „în dulcele stil clasic”.

Cristina OPREA, Cluj-Napoca

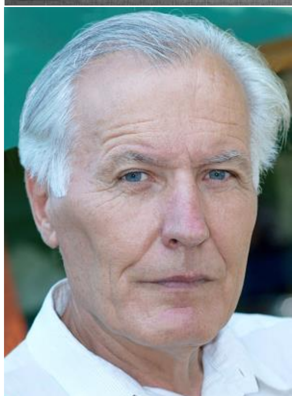

Ştefan ANDRONACHE

Muzeul Luvru (II)

Cunoaştere, frumusețe şi trăire sub semnul marilor valori

La primul şi la al doilea etaj, ambele extinse în cele trei corpuri de clădiri ale Luvrului, vizitatorii iau contact cu **Departamentul de Pictură** căruia îi aparţin cele mai impresionante colecţii de pe continentul european. În aripa Denon, ce poartă numele unuia din foştii directori al muzeului, iubitorii de frumos trăiesc bucuria de a descoperi **Arta italiană**, capabilă să ofere, în Marea Galerie, unde este găzduită, o retrospectivă asupra întregii sale evoluţii, adică de la creaţiile primitivilor şi până spre sfârşitul secolului al XVIII-lea. [AD, et. I, sălile 708-725]

Dintre artiştii din perioada de început ai Italiei primează Cimabue, Giotto („Sfântul Francisc din Assisi"), Sandro Botticelli („Fecioara" şi „Portret de tânăr bărbat") sau Giovani Bellini. Desigur că, din perioada Renaşterii, la loc de cinste s-au mai aflat: Rafael Sanzio cu o suită de portrete sau compoziţii („Baldassare Castiglione", „Jeanne d'Aragon", „Sfântul Gheorghe doborând balaurul" etc.), Correggio şi Antonello da Messina („Condotierul").

Marele Leonardo da Vinci, unul dintre cei mai desăvârşiţi maeştri ai penelului, din toate timpurile, are, în sala rezervată secolului al XVI-lea, un autentic grupaj de capodopere: „Fecioara între stânci", „Frumoasa cu diademă", „Sfânta Ana, Fecioara şi Pruncul" ce culminează, bineînţeles, cu celebra „Mona Lisa". [AD, et. I, s. 710, 711]. Aceasta, în urma sustragerii sale intenţionate, din anul 1911, de către un conaţional ce intenţiona să o dăruiască Galeriilor Ufizzi din Florenţa, după revenirea ei în muzeu, i-a crescut brusc popularitatea, ajungând, de îndată, un fel de primă doamnă a Muzeului Luvru!

Prin faţa tabloului, care o înfăţişează pe această autentică vedetă a picturii din toate timpurile, ce este protejată de o protecţie din lemn, se perindă puhoiul de oameni care frecventează zilnic. Intuind valoarea portretului său, ce îi fusese inspirat de soţia lui Francesco del Giocondo din Florenţa, Leonardo a încercat, şi pare că a şi reuşit ca, după ani îndelungaţi de muncă perseverentă, să împrumute frumosului model câte ceva şi din lumea sa interioară copleşită de viziuni, dar şi de contradicţii. Prin portretul său emblematic, artistul a vrut să demonstreze semenilor din epocă, faptul că femeia este şi ea înzestrată cu inteligenţă, calitate ce o face să fie, întotdeauna, egală cu bărbatul.

După copleşitorul Leonardo, trebuie menţionat şi rigurosul Caravaggio care, în prima perioadă a scurtei sale

Leonardo da Vinci – Mona Lisa

vieţi, a pus un deosebit accent pe lumină, aşa cum a ştiut să o evidenţieze în dublul portret intitulat „Ghicitoarea" ori în vasta compoziţie de sorginte religioasă, „Adormirea Maicii Domnului", aceasta din urmă marcând şi debutul clarobscurului ce avea să prolifereze în creaţiile, de mai târziu, ale lui Rembrandt.

Şcoala veneţiană, atât de renumită prin cromatismul şi vitalitatea sa, reuşeşte să încânte sufletele vizitatorilor, triumfând cu fermecătorul Giorgione, al cărui „Concert românesc" îmbină, într-o comuniune, aproape perfectă, poezia dragostei şi a naturii cu suavitatea muzicii, dar şi cu cel mai fecund dintre pictorii secolului al XVI-lea, somptuosul şi senzualul Tiţian, reprezentat prin câteva portrete puternic individualizate: „Omul cu mănuşa", „Francisc I", „Tânără femeie făcându-şi toaleta", subiecte inspirate de mitologie ori Biblie.

Giorgione - Concertul campenesc

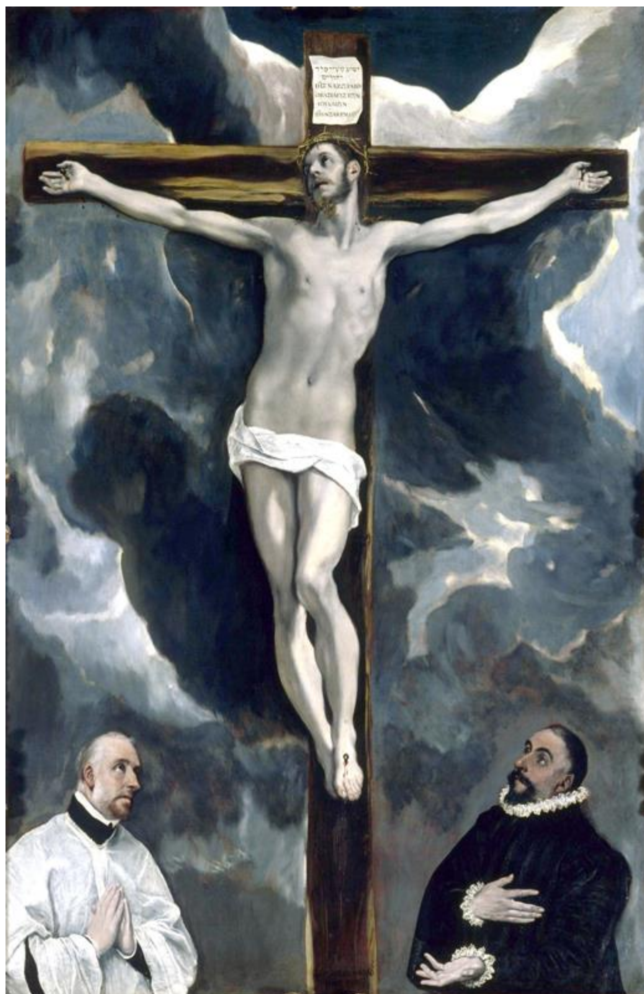
(continuare în pag. 13)

(urmare din pag. 14)

Desigur că, la Luvru, maeştrii Secolului de Aur venețian par să-şi răsfeţe din plin vizitatorii care conştientizează faptul că, destul de rar, li se poate întâmpla ca să poată vedea, în afara Italiei, o asemenea etalare de valori emblematice

Tintoretto îşi impresionase contemporanii săi prin imaginaţia debordantă şi rafalele de lumină proiectate pe personajele sale („Moartea Fecioarei“, „Prezicătoarea“) în timp ce Veronese excelează prin compoziţiile oarecum patetice („Calvarul“, „Suzana şi bătrânii“, „Nunta din Cana“) [AD, et. I, s. 711]. Galeria acestora este completată şi de alţi colorişti ce surprind, cu predilecţie, atmosfera autentic veneţiană înviorată de mult râvnitele festivităţi cu adevărat feerice: Francesco Guardi („Sărbători veneţiene“), Antonio Canaletto sau Domenico Tiepolo („Menuetul“). [AD, et. 1, s. 723,725]

La şiragul zecilor de opere valoroase din patrimoniul prestigiosului muzeu, curioşilor li se înfăţişează şi pânzele celor care reprezintă **Pictura spaniolă.** Artiştii iberici au ţinut să scoată în evidenţă antiteza dintre misticism şi realism. Cap de listă, în galeria consacrată acestora, par să fie: El Greco („Cristos răstignit cu doi donatori“), Francisco de Zurbaran („Sfânta Apolonia“) şi Murillo („Fecioara de la Sevilla“).

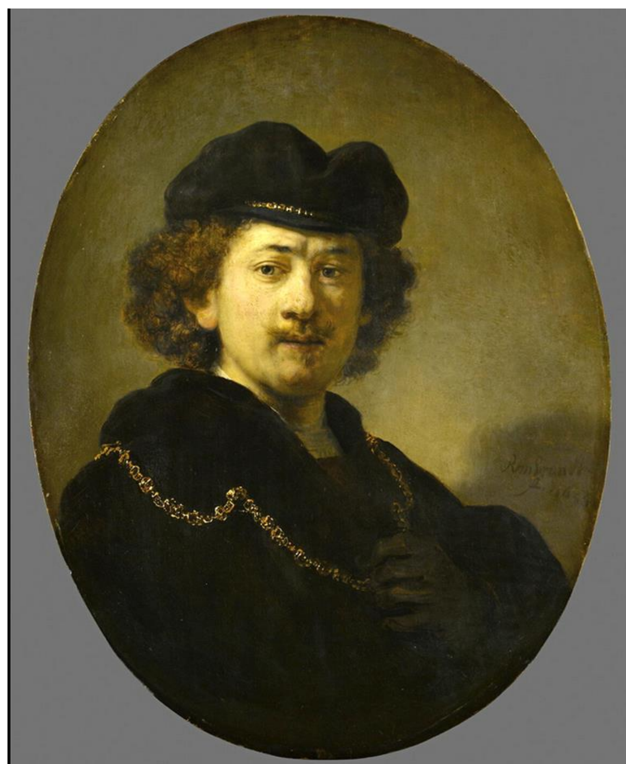
El Greco - Cristos pe cruce

O notă, cu totul aparte, pare să facă nu numai Velàsquez prezent cu câteva creaţii remarcabile, aşa cum sunt: „Infanta Margarita“, „Regina Marguerite de Austria“ şi „Contele de Olivares“, ci şi fascinantul Francisco Goya ce a ştiut să se distingă prin coloritul său inconfundabil, oferind spre încântarea privitorilor pe „Marchiza de Solana“ sau „Femeia cu evantaiul“. [AD, et. I, s. 718-719, 733]. O parte din etajul al doilea, din aripa clădirii Richelieu, a fost rezervată picturii reprezentative din nordul Europei [Aripa Richelieu, et. 2, s. 814].

Capodopere strălucitoare posedă muzeul din rândul reprezentanţilor **Şcolii flamando-olandeză**. Desigur că, la loc de cinste, figurează creaţiile binecunoscuţilor primitivi: Jan van Eyck („Madona cancelarului Rollin“), Van der Weyden („Bunavestire“), Bruegel cel Bătrân („Cerşetorii“), Hans Memling şi chiar Jeronimus Bosch („Corabia nebunilor“). [AR, et. 2, s. 818]

Marelui şi prolificului pictor baroc, Peter Paul Rubens, i-a fost rezervat un spaţiu impresionant capabil să scoată în evidenţă portretele soţiei „Hélène Fourment cu copii“ şi pe cel al cumnatei sale „Suzana Fourment“, acestora adăugându-li-se şi o grandioasă compoziţie mitologică „Chermeza flamandă“ ce redă veselia specifică petrecerilor de la ţară.

Poposind în Galeria Medici, vizitatorii descoperă suita celor douăzeci şi unu de cadre fastuoase ale giganticei serii rubensiene cunoscută sub numele de „Apologia Mariei de Medici şi a guvernării sale“, executată de Rubens, între anii 1622 şi 1625, la comanda expresă a reginei Franţei. Pentru glorificarea faptelor acesteia, artistul a recurs la binecunoscuta anecdotică alegorico-mitologică, realizând, numai în cursul anului 1622, fireşte împreună şi cu ucenicii săi, mai multe episoade de excepţie printre care: „Educaţia Mariei“, „Henric al IV-lea şi portretul Mariei“, „Debarcarea Mariei de Médicis la Marsilia“ ori „Încoronarea“.

Rembrandt – Autoportrait

Tablourile - ordonate strict cronologic şi cu o încărcătură lor poetică evidentă - impresionează nu numai

(continuare în pag. 14)

(urmare din pag.134)

prin splendoarea coloritului sau strălucirea luminii, ci şi prin frumuseţea voluptoasă a zeiţelor şi nimfelor, prin somptuozitatea vestimentaţiei personajelor imortalizate din acea epocă. [AR, et. 2, s. 801]

Aflându-se în universul atât de fascinant al Ţărilor de Jos oamenii simt nevoia să-şi prelungească, pe cât posibil, şederea pentru a se familiariza şi cu alte împliniri, aproape la fel de spectaculoase, precum cele menţionate mai sus. Şi după ce fac o incursiune de natură peisagistică, într-un teritoriu situat parcă între nori şi ape, lor le este dat să descopere pe genialul Jacob van Ruisdael („După ploaie", „Apusul soarelui") şi, mai apoi, pe Meindert Hobbema („Moara de apă"), Adriaaen van de Velde („Răsărit de soare") ori Jan van Goyen („Vedere din Dordrecht").[AR, et. 2, s. 836,837; AS, et.2, s. 903]

Cei mai mulţi dintre vizitatorii avizaţi, care pătrund în Muzeul Luvru, rămân de-a dreptul fascinanţi de prestaţia de excepţie a lui Rembrandt van Rijn, considerat drept regele picturii olandeze. Recurgând doar la uneltele-i specifice, adică la lumină şi la umbră, acest neîntrecut maestru al penelului, a creat o suită de capodopere precum: „Betsabeea la baie", „Hendrickje Stoffels" sau „Autoportret", tablouri pline de sentiment ce au fost create în anii tinereţii sale. Aici se păstrează şi binecunoscutul „Bou jupuit", ce a reprezentat, pentru el, un pretext pentru explorarea naturii carnale, familiară încă din celebra-i „Lecţie de anatomie", demersul său singular inspirându-i, desigur ceva mai târziu, chiar pe unii dintre reprezentanţii şcolii franceze aşa cum a fost cazul lui Delacroix, Daumier şi Soutine. [AR, et. 2, s. 843, 844]

Vermeer – Dantelăreasa

Desigur că flacăra înălţătoare a Epocii de Aur olandeze este întreţinută şi de două portrete, cu totul deosebite, ce sunt considerate printre cele mai strălucite exemplare ale genului. Acestea sunt „Ţiganca" lui Frans Hals, cel ce ştie să scoată în evidenţă expresia facială a femeii, şi „Dantelăreasa" lui Vermeer din Delft, artistul care, fără să fi bănuit vreodată, a făcut

Rubens - Henric IV primind portretul Mariei de Medicis

o mare favoare muzeului parizian, oferindu-i una dintre cele mai frumoase şi mai îndrăgite pânze ale sale. Micuţa capodoperă a lui Vermeer, ce înfăţişează o tânără femeie preocupată de lucrul său la un gherghef, într-o deplină înţelegere a jocului mâinilor şi a concentrării atente a ochilor, dezvăluie înalta măiestrie portretistică pe care o atinsese sensibilul şi delicatul pictor ajuns, astăzi, să fie plătit chiar mai bine decât conaţionalul său Rembrandt.

Albrecht Durer – Autoportet

(continuare în pag. 15)

(urmare din pag. 14)

Împrumutând multe lucruri din experienţa maeştrilor Rubens şi Tiţian, Anthonis Van Dyck, în partea a doua a vieţii, s-a stabilit în ţara de dincolo de Canalul Mânecii, afirmându-se ca pictor al aristocraţiei engleze. În muzeul de aici, el deţine trei tablouri impresionante: „Madona cu donatorii îngenuncheaţi“, „Rinaldo şi Armida“ şi „Carol I, regele Angliei“, portretul acestuia din urmă fiind, mai apoi, imitat cu scrupulozitate de reprezentanţii şcolii portretistice din ţara acestui monarh. [AR, et. 2, s. 850, 853].

În saloanele Luvrului sunt prezenţi şi câţiva **maeştri de origine germană**. [AR, et. 2, s. 809, 810] Aceştia sunt evidenţiaţi prin tablourile: „Venus într-un peisaj“ şi „Portretul unei fetiţe“, ambele de Lucas Cranach cel Bătrân, „Autoportretul“, din anul 1493, al lui Albrecht Dürer. Hans Holbein cel Tânăr, cel ce devenise şi pictorul lui Henric al VIII-lea al Angliei, atrage atenţia vizitatorilor prin două portrete pline de veridicitate: „Erasmus din Rotterdam“ şi „Anna de Clèves“.

Thomas Gainsborough - Conversație în parc

Aidoma şcolii germane, şi **pictura engleză** pare să fie destul de sumar reprezentată. Dintre portretişti se evidenţiază Joshua Reynolds, Thomas Gainsboroug („Lady Alston“, „Conversaţie într-un parc“) şi Thomas Lawrence („Sir Thomas Bell“, „Portretul doamnei Isaac Cuthberts“ etc.). Peisagiştii de factură romantică, ce aveau să contribuie, într-o mare măsură apreciabilă, la afirmarea celebrei Şcoli de pictură de la Barbizon, ies, la rândul lor, în evidenţă: John Constable („Golful de la Weymouth“), Richard Parkes Bonington („Parterul apelor de la Versailles“) şi William Turner („Marea la Morgate“). [AD, et. I, s. 713]

(Va urma)

Mihai MERTICARU

DE N-AI FI FOST

De n-ai fi fost ceea ce ești,
n-ai fi bandajat fiecare frunză căzută,
nu ţi-ai fi vândut sufletul neantului,

n-ai fi vegheat la păstrarea echilibrului
dintre fragilitatea și uimitoarea rezistență
a firului de iarbă,

nu ți-ai fi făcut cetate inexpugnabilă
într-o coajă de cuvânt,

nu te-ai fi încumetat să călătoreşti
prin pustiul sufletelor rănite,

n-ai fi făcut salturi mortale
peste lăcomoasa gură a iadului,

n-ai fi escaladat atâția munți
de urgii şi de blesteme,
nu ți-ai fi transformat coșmarurile
într-un modus vivendi,
n-ai fi sondat sinele tău
pentru a descoperi păcate ancestrale,

n-ai fi tăiat în aisbergul scârbei
atâtea labirinturi cu sensuri
suprapuse,

n-ai fi fost învingător la spartachiada
culegătorilor de stele,
a scrutătorilor de zări
și a vânătorilor de tristeți...

POETUL

Prin venele poetului curg fluvii
de cerneală albastră,

în visul lui și-a turnat Dumnezeu
temelia casei Sale,

din ochii poetului izvorăsc
toate culorile vieții,

din evuri și văi stelare,
el adună mistere şi veşnicii,
pământul se învârte în ritmul
respirației sale și rodește
sub ploile lui de închipuiri,

din miezul incandescent al clipei,
extrage seva eonică pentru vindecarea
tuturor rănilor,

cu o tâmplă, sprijină ziua,
cu cealaltă, noaptea,

sub sprâncenele lui se arcuiesc
toate întrebările omenirii,
el inventează în fiecare dimineață
soarele și focul,

eternitatea e câinele său de pază,
în brațele sale se leagănă universul,

un univers în miriade de universuri
de gânduri...

Lidia GROSU

ÎNTRU NESFÂRȘIRE, INIMĂ DE CUVÂNT...

Noua carte de versuri „În anotimpurile sufletului", semnată de poeta Geta Lipovanciuc, este o continuitate de peisaje lirice la celelalte volume de autor, prin care cititorul, descoperindu-se oglindire a trăirilor sale, se lasă prins de nestăvilita undă a emoțiilor, într-un schimb de confesiuni cu eul liric mărturisitor, contopit, în ierni și primăveri, în veri și toamne, cu o năvală de aspecte ale acestora care, întâmplate aievea, se transformă într-un basm trăit veșnic: *„Suntem doar gri nuanță în lumi de curcubeu, / Mai mult ne udă ploaia decât se naște-un soare, / Dar fost-am răsăritul, adus de Dumnezeu, / Când prunci eram, copiii neînvățați să zboare. / Chiar stană de durere în suflet dacă porți / Sau vezi că te apasă rigorile mulțimii, / În straiu-ți de știulete, pe toate le suporți / Și orice amintire-ți dă izul prospețimii. / În cea vacanță mare, dup-o-ncercare grea, / Simțeai cum se așază pe suflet, ca balsamul, / Orice scăldat la gârlă, ce-un an te urmărea, / Și îți umplea clepsidra nisipului, cu gramul."*(***Marile vacanțe***).

Precum zorii unei noi zile ce răsar eroic de sub ochii mijiţi ai orizontului pretind a supune apropierii depărtarea dintre noi, printr-o îmbrăţişare a gândului senin, aflat într-o armonie cu sufletul larg, întru bucuria de a simţi/vedea/intui Marea Lucrare, zorii poeziei Getei Lipovanciuc, ca o binecuvântare şi o încoronare a intenţiilor senine, se revarsă ca parte a acestei Lucrări, raze ce ne adună în cuvânt, întru a-l recunoaște mister: *„În lume-i iarnă, viscol și ninsoare, / Iar Creatoru-aruncă fulgii tineri. / Și-i ceas de noapte-n sfântă zi de vineri, / Dar cine oare taina-i s-o măsoare? / Trăgând de sfoara patimilor șterse, / Primești în mintea-ți zburătoare gânduri: / Neașezate, neclădite-n rânduri, / Dar lin trezite, patima să-ți verse."*(***E iarnă***)

Recenta sa evadare lirică, poeta Geta Lipovanciuc și-o anunță predilecție înnăscută pentru răsunetul vibrațiilor în cuvântul artistic, ale cărui aripi sunt binecuvântate și sărutate de înălțare, acesta totuși comportând și pecetea tuturor rănilor omenescului, cu rătăcirea în pierderile irecuperabile ale ființelor dragi cu tot cu lumina lor, lăsând doar umbra tristeții în urmă cu neliniștea: *„Miroase-a struguri copți, dar fără soare, / Căci l-ai răpit atunci când te pierdui. / Dau voie brumei sufletu-mi să-omoare: / Pierdut-am cheia, nu mai e în cui."* (***A câta răpciune***)

Pe cât de variabile trăiri, pe atât de distincte peisaje ale ipostazelor dorului, toate ca succesiune de stări aflate sub acoperământul elegantei haine a poeziei – metafora, creată fără egal, ca dovadă a măiestriei artistice și a simțului valorii estetice, ele imprimând dimensiuni diverse ale unuia și aceluiași destin al eului, văzut nu doar aidoma, ci și printr-o retrospectivă a unor „Destine paralele", ca lume trecătoare, prin care esență rămâne conștientizarea menirii, fie că este vorba de om, floră, faună, zisa creație a Lui Dumnezeu, cu prioritarul ochi atent deschis la cele sfinte, niciodată dezamăgit de harul-dar venit de sus: *„Palidă mi-e fruntea, ca și al gutuii / Suflet, copt în toamna flăcării din noi; / Mă simt ca o mamă ce își cheamă puii / Rătăciți, de-o vreme, printre aștrii goi. / Chiar de-ncărunțit-am, știu: sunt tot copilul / Des târându-și soarta printr-un sec dedal;/ Poticnit de-amurgul ce mi-a pus sigilul / Pe năframa clipei, încă-s prinsă-n val. / Și îi car păcatul frunzei de lămâie: / Poate o înduplec și la anul, iar, / Să se prăbușească-n palma mea cu grâie, / S-o sărute pieptu-mi, plin de-al serii jar; / Și s-o scald în ruga stinsă în tămâie, / Să mor ca și dânsa: scufundată-n har."* (***Destine paralele***)

Tentat de profunzimea metaforei, cititorul va studia pictura de pe canavaua unui univers de zbucium, brodată de un spirit descătușat, ai cărui nori se transformă în soare, pentru că iubirea este sentimentul suprem răzbătător: *„Pecetluind osândele / Cu seru-mi ruginit, / Ți-aduc în dar secundele, / Când tainic ne-am iubit. / Simt pieptu-mi însetat zăcând / Dar nu încerc să plâng. / Topește-mi greu amar din gând, / Înalță-mi brațul stâng, / Din soare, măcar rid să iau, / (Cât luna-mi pune ghimp), / Vreau rouă de brumar să beau, / Doar să-mi mai lase timp!"* ***(Iubește-mă-n noiembrie!)***

Reflecție a tăcerii și răsunetului din ea a melodicității anunțată de ritmurile clasice, poezia Getei Lipovanciuc îţi oferă Edenul unui limbaj modern al tropilor în splendoarea tălmăcirii sensurilor ce ne pictează cer nemărginit de consolidare a energiilor pozitive, acestea având doar o singură menire – promovarea credinței, speranței, iubirii, întru o permanentă înălţare spre Dumnezeu şi a neînstrăinării de lumea Lui, care este și a ta:*„Nu-i de-ajuns să-ți plângi păcatul și timid să-alegi să sângeri / Pe aleile mănoase, ci e mai presus / Să așterni strânsoarea mâinii și peste aripi de îngeri, / Să fii rege-n seara vieții, nu un biet supus. / Și să lași durerea-ți oarbă-n lanțul vremii să se-ngroape, / Ca-n baladele iertării, scrise-n dezrobiri; / Să iei tremurânde brațe și să le aduci aproape, / Dintr-o nebunie-a toamnei, să naști mari iubiri!"* (***Toamna-mbrățișărilor fugare***)

Izvorâtoare dintr-o inimă pacifistă, poezia Getei Lipovanciuc, sub semnul cifrei șapte (are și un volum intitulat „*Șapte*"), ghidată de Creator, rămâne o făclie aprinsă, întru ardere continuă interioară, prin lumina ei sfințind memoria strămoșilor, amintirea celor dragi, păstrând lucrurile vii legate de tradiții, datini, valori naționale; poezia Getei Lipovanciuc este o răvășire a timpului trăit frumos, stăpânit de calități și virtuți în care lecțiile au răsunet pentru a fi valorificate, asigurându-le accesul spre un anotimp al împlinirilor în viitoarele lumi/generații, doar printr-o continuă consolidare în jurul Neamului și a Lui Dumnezeu, indiferent de efemeritatea clipei pe care o trăim. *„Prin*

(continuare în pag. 19)

Hugo MĂRĂCINEANU

„Când soarta îți dă o palmă, Dumnezeu îți deschide o altă ușă”

Dacă ai ce spune lumii, ar fi păcat să taci, căci cele ale omului sunt ale omului, iar cele ale lui Dumnezeu ne rămân necunoscute. Dragostea de mister, forța magnetică a tainei, trecutul îngropat sau prost dezgropat, devin drumul pe care omul accede pe calea sacralității. Într-adevăr, arta este o reflectare subiectivă în care toți subiecții au reflectări proprii, însă acești subiecți formează societatea contemporană la un moment dat sau pe cea viitoare, așa cum s-a întâmplat și în societatea din care ne tragem rădăcinile. Iar rădăcina, trunchiul și frunza vor determina rodul, plinătatea, bogăția, lumina ori inversul acestora.

„Cad îngeri” vine să împlineacă pe un plan și mai profund poemele lipsă ale Bărăganului. Autorul trimite spre lume strigăt că „noaptea-și repară carul, își schimbă armăsarii”, iar „cerul le răspunde cu țipăt de zăgan”.

Această axis mundi cu „goana de la răsărit spre vest” și verticala „din înălțime de zăgan” spre „pământ crăpat” din care ies negre șoapte. Curgerea de la răsărit la apus – viața în rotația generațiilor cu credința că Zamolxis coboară de sus în pământul oamenilor ce își trăiesc veșnicia lor limitată „în liniștea de piatră din casa de paiantă”unde „ceasul omeniei continuă să bată” căci a fost „întors o dată pentru totdeauna” sub „busuioc și-aghiasmă”.

De vom citi cu ochii inimii descătușate de orice nazuri, teorii savante, păreri despre curente și alte strâmbe sau drepte judecăți, fără dorul fierbinte de a retrăi, nu vom putea afla cine este și ce vrea autorul, Marian Valeriu Găureanu.

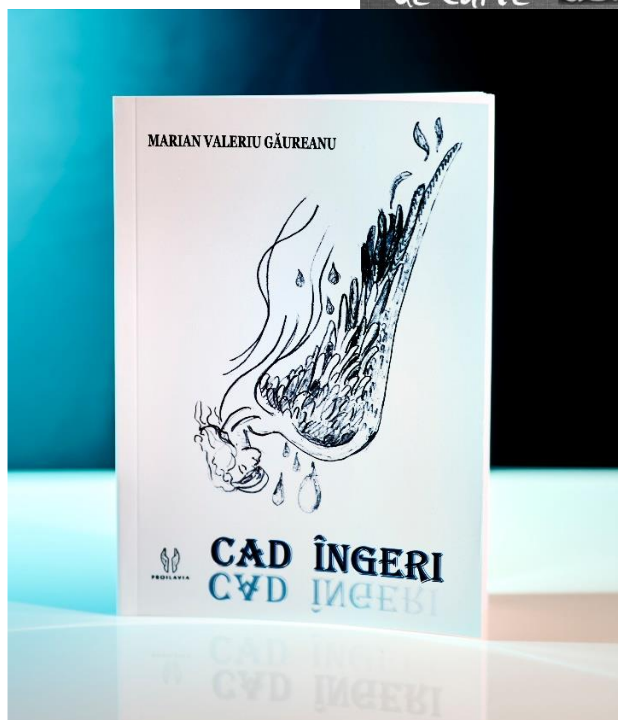
De ce ar trebui să o facem? Pentru că poemele sale sunt o pauză profundă, un respiro ce ne scoate din cotidianul sufocant, manipulant și manipulator, și ne mângâie cu adieri de lanuri pârguite, cu aburi de brazdă mustoasă de sângele celor care ne-au adus până aici, cu datinile, cu credințele și zvonul de neam mare care am fost noi, primii oameni apăruți în bătătura Europei.

Deși cu un ecou melancolic elegiac – nu și tragic – dintre metafore și epitete îndrăznețe răsare atitudinea, luarea de poziție, poetul nu-i doar un cântăreț din drâmbă, iar în fața destinului ce-i pune crucea în spinare, el tot așteaptă măcar vreo frază uitată ,,venind șchiopătând să îmi scrijelească scriptura”.

Din neam tare de români veniți în regat, nemaisuportând sfânta monarhie austro-ungară, oameni ai pământului, trăind cu el, prin el, născându-se din el și înveliți în mănoasa lui menire, de aici vine autorul, își trage seva ciulinilor, salcâmilor, lanurilor și se înalță pe tril de privighetoare spre zborul înalt al zăganului.

Și așa cum ciulinul își desvelea menirea, iată că „eu sunt o floare de tutun, de nimeni prețuită”, dar în ciclul naturii bondarii harnici cară polenul și zidesc păduri și lanuri, „Cu mana mea săturam mulțimi de viespi” și dacă ceva piere, lanțul se rupe, oamenii „nu înțeleg că dacă pier, albina n-are mult de stat”.

Da, cine citește o carte mai trăiește o viață! Dar ce păcat că viața evocată de M.V.G. deja este cvasi pierdută

și el parcă se miră când retrăiește obiceiuri, sentimente, vise spuse și nespuse. Versul său atât de încărcat cu metafore și epitete nu-i încifrat, nu-i ascuns în procese savante de poetică, și ne spune pe un tot sever: „Pretindem toți că mergem înainte/ Că facem pasul drept, urcând spre orizont, mai sus,/ Azi nimeni dintre noi nu ia aminte/ La legile trecute, la jertfa și la pilda lui Iisus”.

Ecouri de baladă și doină, dar altfel, așa cum le simte autorul, tragismul pierderii codului „știrbăi-i pădurea”, „vuiet se schimbă în plâns tânguit”, „Sărmanii nu știu că odată născuți/ Furtuni am trecut împreună”. Sunt durerile noastre, ale celor de azi, cei ce am uitat cine am fost și cărora alții ne dau o obârșie obscură, poetul constatând „Nătâng se mișcă gloatele netoate/ Și drumul lor e plin de rătăciri” apoi răbufnește cu năduf „Ți-a mai rămas doar să privești senin/ Cum alții trec năvalnic peste tine”.

Existența personală nu este una subiectivă și chiar dacă nu o spune direct, se poate deduce prin simplă asemuire cu vremea noastră – „Nu-i vreun miracol că exist/ Dospit în arsă încleștare/ Sunt rodul unui vis vetust/ Strigăt nebun spre neuitare”. Apoi totul se revarsă la plural ”Din veacuri renegați de zei/Visăm mereu la nemurire/ Vor toți să fie Dumnezei/ Dar cale nu-i, decât iubire”.

Cine sunt cei care vor să fie Dumnezei? Aici intervine zestrea pe care a acumulat-o cititorul din viața diurnă, din cultura sa, din pățaniile sale, din istoria pe care ne-au trucat-o de atâtea ori. În popor se zice ,,sat fără câini”, dar tot poporul zice „câinele care nu latră, mușcă”. Și iar facem apel la istorie, conștienți că ,,cine nu-și cunoaște istoria, riscă să o retrăiască”. Autorul pare că se dezice de toate trăirile sale – „Refuz să îmi clădesc destin,/Mă prosternez în fața sorții,/ Păgân, cu stânga mă închin,/ Doar vegetez la pragul morții.”Această lamentație este supapa saturată în alte patru strofe ce strecoară treptat, treptat, în sufletul celui ce trăiește cele citite,

(continuare în pag. 18)

(urmare din pag. 17)

explozia de forță, mânie și speranță din ultima strofă – „ Visez că mă trezesc de mâine,/ Că-mi vine vremea să domin,/ Ajunge-atâta trai de câine,/ Mă lupt să-mi reclădesc destin!”.

Dă doamne să fie așa, că multe am pătimit de pe urma unor civilizatori, eliberatori, modernizatori, căci este știut de când lumea și pământul că cei veniți, vin să ia, nu să dea.

În „Feriae latinae” - Sărbătorile latinității, civilizatorii romani serbau pre legea lor, cu sacrificarea unei vaci albe, gestante. Vițelul îl ardeau pe altarul templului, iar vaca o mâncau. Că doar ei erau civilizați, nu „neghiobi fără cultură” care se închină ploii aducătoare de viață, roade și curățirea păcatelor, căci Traian a dat „Romaia”, care cere sărbătorirea Romei în teritoriile ocupate prin crimă asupra unui nenăscut. Spune în final un om al câmpului:

„Plânge-nfundat bătrânul, cu fața în zăpadă,/ Deși nicio durere nu vine dinspre răni,/ Îl doare că pe cer nu poate să mai vadă,/ Vreun zeu blajin... ci lupi în alte blăni”. Rămâne ca fiecare dintre noi să aleagă, cine e bătrânul dac și cine-s lupii în alte blăni.

Cunoscător profund, posesor al unui bagaj de date imens despre Dacia și Imperiul Roman, Marian Valeriu Găureanu nu putea să nu ridice o odă coroanei măreției dacilor, Sarmisegethusa, care se încheie apoteotic cu exclamația-dorință arzătoare:

„S-a împlinit proorocirea, se-apropie a treia mie de ani,/ Viteji se prefac din stejari, dahaii își leagă la gât talioane,/Se strâng laolaltă strămoșii, vor vin și pe vatră juncani,/ Zamolxis ridică cetatea, din stânci reapar Kogaioane”.

Și continuă în „Neam de grâu” – „știm, fără lumină, să înfrățim sub nea/ .../ Noi încolțim mereu în nouă biruință/.../ Ne-am zăvorât sămânța eroilor străbuni/ .../ Am așteptat în caznă o geană de lumină” și iată că nu munca l-a făcut pe om, ci truda lui interioară „Plăpândul fir care-a înfruntat furtuna,/ Divină taină, de nimeni azi pătrunsă”.

Aceasta este ardere și povară doar pentru creator și nu ar trebui ca pentru ceilalți să fie o desfătare a spiritului. Iată că ruga spre Zamolxis cel zămislitor de bine și de înflorire se încheie cu un adevărat program de revenire la matca atât de renegată de toți neprietenii neamului nostru: „Din nemurirea-ntreagă jertfește o fărâmă,/ O clipă de lumină, scânteie înspre inimi,/ Cu suflul tău cel sacru, ce munți întregi sfărâmă,/ Redă-ne demnitatea, mândria din vechimi”.

Patriotism exacerbat, iubire de adevăr și dreptate, noblețe în spirit și în gândire – da, acesta este manifestul poetului, pentru că astăzi „Pătruns-a-ntre hotare o-ntreagă șerpărie,/ Păgâni setoși de sânge, de vânzători și hoți”. O poezie cu pânza albă-n vânt, deschisă, ce cheamă direct la revoltă: „Fă cu puterea noastră să-i tăvălim în Hades”.

Idei perimate, patriotism pașoptist – vor strâmba din nas unii doctori în litere sau în istorii. Ei bine, da! Și iată ce monumental sună și cum, ca un bucium, trezește ecourile vremurilor de glorie: „Îngenunchez în fața ta, netot,/ Înspăimântat de vremea rea ce vine”.

Vedeți, liniștea este o insultă pentru armonia sunetului, așa cum urâtul e frumos, dar invers, și poetul exclamă: „Cântec al inimii mele, tremur domol înnobilat în uragan,/ Crescut în valuri uriașe, te-ai convertit - pârjol în frig,/ Vârtej imens de idealuri, plouate-n versuri pe ocean,/ Pierdut printre păduri virgine, de ce nu vii dacă te strig?”.

Chiar dacă una din constatările amare ale trecerii noastre prin viață este că te naști, trăiești și mori singur – numai pentru tine, asta nu înseamnă că negi existența subiectivă în contact cu realitatea, atât de obiectivă pe cât o poți percepe, chiar dacă ,, Pe scena lumii mă-nchid scrâșnind în șoapte,/ Trăiesc deja în ieri privind spre mai-nainte,/ Misterele se-ntrec în strigăte deșarte,/ Și din plecări renasc potecile uitate”.

Da, neîndurătorule Cronos care ne mâni doar spre înainte, ce a fost ieri a trecut, nu mai poate fi modificat, ce va fi mâine, nu știm pentru că viitorul nu îl putem constrânge. Ne rămâne anemicul azi, azi se răsucesc roțile în bolțile cerului, în legănatul carului, în ticăitul ceasului, azi „Cad îngeri din ceruri, cu aripi nestrânse,”ei sunt „Semn că cerul întreg de credință se-ndoaie,” și într-o metamorfoză proprie autorului, îngerii devin ploaia, cana cu apă curată, sfânta ploaie la care se rugau dacii.

Patima nu este un foc ce poate fi potolit cu apă, îl cuprinde cu totul pe cel care s-a aprins, dar când „dura lex, sed lex” nu este pentru toți, atunci pătimașul trebuie să plătească pentru prostia altora. Chiar dacă pământul îi ține pe toți, oare câți merită să-i mai rabde pământul?

Artistul este un iubitor de altceva, iar iubirea este forma supremă de sacrificiu. Gânduri, idei, trăiri, frământări, toate uzează neuronul și ne scurtează viața... dar ne-o face mult mai profundă!

Marian Valeriu GĂUREANU

CAD ÎNGERI

Cad îngeri din ceruri, cu aripi nestrânse,
Vuind, ghemotoci prăbușiți în țărână,
Pretendatori nefrânți, dar cu vise învinse,
Osândiți înc-o viață pe pământ să rămână.

Cad ca picurii mari dinainte de ploaie,
Cei puțini, din cei mulți de la poarta cerească,
Semn că cerul întreg de credință se-ndoaie,
Și păcatu-i lăsat încă-odat să-nflorească.

Fug îngeri căzuți cu picioarele frânte,
Se feresc speriați de pietre și zoaie,
Căutând ascunse refugii în munte,
Din lacrimi, în vale se-adună șuvoaie.

Au vândut diadema pe-o felie de pâine,
Și-au rugat pentr-o cană cu apă curată,
Bonus le-au dat grija zilei de mâine,
Răstimp ca să-și cate o cale uitată.

(continuare în pag. 19)

(urmare din pag. 18)

Plâng îngeri căzuți, pierduți printre munți,
Când răni oblojesc cu rouă și ceață,
Ridică spre cer ne-ncetat rugăminți,
Pământul întreg să îl țină în viață.

AMPLISSIMA NĂPASTĂ

E o minciună că Orfeu și-a dus harpa în iad,
Doar mama care-i mamă îi poate trece pragul,
Fug toți încornorații de muma cu toiag
Și purgatoriu-i rece atunci când își ia dragul.

Ea singură, nu legea, nici celălalt părinte,
Va trece pragul rece spre dincolo de lume,
Va lua în brațe pruncul și fără să-l alinte,
Va face drum întors, spre viață să-l îndrume.

Căci nu-i pe lumea asta, altă năpastă mare,
Nu-i foc, nici val de apă ori munte zdruncinat,
Nu-i clipă de durere, nu-s lacrimi mai amare,
Când la priveghi de prunc bocește un bărbat..

SARMISEGETHUSA TON BASILEION
(sarmis et gethus ton basileion)

Vijelie cu vuiet de toacă rostogolește din munți,
Brazii și pinii bătrâni spre poale-și îndoaie săgeata,
Carpații își pun strălucitoare coifuri pe frunți
Când din străfund se ridică spre ceruri cetatea.

Scânteia născută din spuma de val ce bate-n Peuce,
Tot crește, în flăcări măturând necurmat bărăgane,
Se-mparte în brațe, arzând în lumină de cruce,
Serantes, Alutus și Rhabon întorc spre izvor uragane.

Arde la poale Șureanu, se scutură-n foc Orăștie,
Para luminii în sacru renaște, grâul reumple armanul,
E clipa demult hărăzită pe care doar Sfinxul o știe,
Zamolxis ridică cetatea, răsare din stânci Kogaionul.

S-a împlinit proorocirea, se-apropie a treia mie de ani,
Viteji se prefac din stejari, dahaii își leagă la gât talioane,
Se strâng laolaltă strămoșii, vor vin și pe vatră juncani,
Zamolxis ridică cetatea, din stânci reapar Kogaioane.

(urmare din pag. 16)

tâmpla vremii răscolind, **/** *Rostim în șoaptă rugăciunea* **/** *Și adormim cu-nțelepciunea:* **/** *Ne trecem ca și un colind! / Aceiași îngeri, coborâți / Pe frunte, -n ziua zămislirii, / Ne duc pe ulița iubirii, / Când stăm în tină, doborâți. / Și-același palid, mic sălaș / Ne încălzește-a noastră umbră, / Când poticnirea noastră sumbră / Ne făurește-n cer lăcaș. / Aceleași sacre, dalbe flori / Împodobesc iconostasul, / Ca să-ți încarce-n bolți popasul, / Tu încercând timid să zbori.* **/** *Și-același umblet: jos și-n sus, / Spre-a ne zidi în har avântul* **/** *Și-a moșteni întreg pământul, / De s-o ivi cândva Iisus. / Același staul blând de oi / În astă lume ne aduce, / Cu rădăcini în Sfânta Cruce, / Pe care stele curg șiroi. / În neaua timpului cioplind, / Epuizați de calea lungă, / Proptim secunde, să ne-ajungă... / Ne trecem ca și un colind!”* (***Ca un colind***)

În ascensiunea zborului timid, dar ferm, poeta Geta Lipovanciucne propune învățarea pe de rost a definiției propriului alfabet liric al trăirilor plămădite între paradisul sufletului și toate anotimpurile ce se declanșează în el, pentru a auzi în ritmurile dangătelor de astral cum bate întru nesfârșire inima cuvântului – unul plin de lumină și pace, selectat drag al darului – balsam ce pururea să-nvie: *„Toți norii sunt eu -* **/** *Cărunt curcubeu,Ce falnic se-așterne pe ceruri.* **/** *Privind spre apus,* **/** *Cât stelele nu-s, / Încerc să găsesc adevăruri.* **/** *Și caut comori / În umbre de nori, / Cât am înserarea în mână: / Vreau vers să-mi sădesc / În nimbul ceresc,* **/** *Drept urmă aici să rămână. / Din norii pe cer,* **/** *Croiesc lăicer, / Din stropii de praf și de apă. / Când plâng și-l răzbun, / Mă simt un nebun, / Ce propria groapă își sapă. / Cenușă și duh,* **/** *Corăbii-n văzduh,* **/** *Și stropii din miezul de pâine;* **/** *Un gri coborât / În piept omorât* **/** *De stih fără ziua de mâine. / Toți norii sunt eu - / Un om, nu un zeu, / Trăind efemer, omenește.* **/** *Vărs rod de cuvânt* **/** *Ieșind din pământ* **/** *Și simt cum ploița pornește.”* ***(Norii****).*

(Volumul „În anotimpurile sufletului”,
semnat de Geta Lipovanciuc)

Constantin STANCU

Mașina de scris și timpul

(Fragment din romanul *Migranți fără bagaje*)

În acea zi, un bătrânel simpatic l-a căutat la birou. Un fost profesor, îl știa din poveștile care au circulat prin Vadu Ars. Cunoștea că scrie și el, că era preocupat de cultură, de literatură, de cărți, participa la evenimente culturale. Bătrânelul se prezentă scurt:

- Radu Costin, cred că mă știți. Iubesc cultura și cărțile și sper să nu vă deranjez. V-am văzut la multe evenimente, știu că iubiți literatura și că…

- Mulțumesc, răspunse Jude, așa e, din păcate nu prea mai am timp, generația noastră e cam grăbită…

- Poate aveți puțin timp, știu că revista dvs. „Adrenalina literară" este pe val, publică mulți din țară, aș vrea să știți că sunt și eu preocupat…

- Scot puține numere, primesc multe materiale, e greu să facem o selecție, mă ajută colegii de la firmă, dar sunt cam ocupați… O cafea? Nu putem prinde toate materialele, mai rămân pe afară de pagini, uneori mai rătăcim textele, suntem grăbiți și…

- Știu, știu… Nu doresc cafea, am renunțat! Așa e, scoateți numere reușite, cu texte de la oameni de valoare din țară. Eu, dacă aveți timp, aș vrea să vă rog ceva. Sunteți și om de afaceri, iubiți cultura, așa că pot îndrăzni la dumneavoastră. Înțelegeți fenomenul și… Uite, am lucrat la o antologie de folclor din zonă, am muncit peste cincizeci de ani, am strâns, am ascultat multe persoane, am un material imens, s-au strâns vreo 1200 de pagini, plus fotografii și altele. O antologie masivă, eu zic că…

- E unică, interveni Jude. Felicitări, o astfel de carte merită toată atenția, dar costă scump. Aveți vreo editură? Trebuie și un om care să le aibă cu folclorul, să înțeleagă…

- Am, domnule. Mulțumesc pentru atenție, găsești rar oameni care să te asculte în ziua de astăzi, mulțumesc! Am primit referințe de la academie, de la oameni de specialitate, chiar au scris despre carte, așa pentru prefață, sunt mulțumit. Problema cea mare… Da, am nevoie de sponsorizare, dacă aveți timp. Aici bătrânelul zâmbi, încerca să-l prindă pe Jude, să înțeleagă dacă bate la porți închise sau este un om amabil, deschis…

- Domnule, ai deschis un subiect tabu. Greu de răspuns. Cred că te poți adresa primarului, mai achiziționează ceva cărți, la biblioteca din localitate, iau și ei unele exemplare, ar fi păcat să nu le avem în bibliotecă. E nevoie de… Eu...

- Am înțeles, fiecare pe cont propriu. Da, speram la mai mult! În fine, nimic nu e pierdut…Credeam că aveți timp și pentru mine, dacă nu deranjez…

- Nu, din contră, sunt cam ocupat, cum am zis, dar, sincer să fiu, revista îmi cam ia mulți bani, abia îi adun. Apare pe trimestru o dată, nu e mult. Îmi ia și timp. Am scris și eu o carte despre Vadu Ars, unele lucruri mai vechi de pe aici, am intrat într-un proiect la Editura „WWW - SRL", una de ținută. Am un contract pe cinci ani cu ei, din păcate, unele cărți nu s-au vândut, trebuie să le cumpăr și să le plasez în locul lor, așa a fost înțelegerea. Să văd cum stă treaba, poate mă ajută prietenii din țară pe care îi public, așa se face. Trebuie să merg prin diferite localități să prezint cartea în cadrul proiectului, alături de alți scriitori. Toate cer timp, bani, alte mișcări. Nu este ușor, vă înțeleg, acum sunt în proiect și nu am ce face. Antologia dumneavoastră merită tot respectul și atenția.

- Domnul meu, dacă nu deranjez, gândeam că dumneata cunoști pe alți oameni de afaceri și, poate, mă sponsorizează ei, mă recomanzi. Așa am crezut…

- Deja am aranjat pentru revistă și pentru altele. Problema e simplă, oamenii nu mai citesc, afaceriștii nu sunt dispuși să dea bani pentru cărți, ei sponsorizează altele, mai ales „politicon", așa este în lume. Înțelegeți? Oamenii nu mai au timp, scriitorul nu mai reprezintă nimic în societate, alții sunt vedetele, lumea s-a schimbat. Cultura doar așa, un semn de noblețe, de activitatea derivată, puțini trăiesc din cărți. Care se bagă în afaceri. Și în cultură se fac afaceri, nu e un domeniu interzis!

- Cam aveți dreptate, eu am ajuns la o vârstă înaintată, nu mai am timp pentru altele, vreau să spun ce am de spus. Voi… Uite, am scris despre castrul de la Vadul Ars, sunt puține lucruri știute în zonă despre asta. O localitate însemnată pe timpul romanilor, treburi uitate, pomenite de Ptolemeu, s-a cam uitat. Am găsit o carte mai veche, dintre cele două războaie, știi, nu militar a scris despre asta. Un ofițer care a studiat zona și care avea planurile lui. A făcut cercetări în perimetru, a descoperit unele lucruri, cu greutate… Nu deranjez?

- Nu, domnule profesor, nu! Îmi fac timp, sunt lucruri interesante, sunt și jurnalist, nu prea mai am timp de asta, dar ascult. Poate scriu un text despre toate acestea. Nu aveți un rezumat, ceva?

- Am, domnule! Ți-l aduc. Dar să scrieți cu suflet, că eu pun preț pe astfel de lucruri. Poate puneți ceva din cartea mea în revistă…

- Să vedem, domnule profesor.

Ioan Jude se opri și-l privi pe omul din fața sa. Un om în vârstă, pasionat, o comoară de înțelepciune, de lucruri din trecut. O memorie a locului. Se gândi că toate acestea sunt bunuri pierdute pentru oamenii din Vadu Ars, că lumea este în mișcare și că altele sunt importante. Luxul, comoditatea, fițele, moda. Petreceri la nunți, la botezuri, de sărbători născocite ad-hoc, de majorate pentru tinerii care abia intrau în viață.

Omul avea un chip plăcut, senin, împăcat cu sine și cu lumea. Merita mai mult, era târziu pentru astfel de oameni. Ioan Jude împinse capsatorul din fața sa, de pe birou, spre margine, aproape că era să cadă.

(continuare în pag. 21)

(urmare din pag. 120

Omul din fața sa sări și-l prinse. Îl privi pe Jude și zâmbi.

- Domnule profesor, cărți lucrați pe calculator? Poate publicați în format electronic…

- Vag, domnule, ca pe mașina de scris, nu prea le am cu lucrurile astea noi. Nu prea știu cum e cu Internetul.

- Păcat, lumea s-a schimbat. Acum virtualul ia locul hârtiei. Oamenii comunică masiv pe Internet, mai ales tinerii. Citesc, care citesc, se informează instant. Cărțile pe hârtie… Poate păstrați și pentru mine un fișier cu antologia de folclor. Sunt interesat, când am timp, am să citesc!

- Dacă îmi iese proiectul cu vreo editură, vă comunic, poate cumpărați un exemplar, e scump pentru o carte, clar. Dar merită, e ceva unic și academicianul…

- Știu, am să văd ce pot face, poate cumpăr vreo trei exemplare, le dau cadou, în afaceri apar și astfel de situații. O carte e un cadou de lux, mai sunt businessmeni interesați de așa ceva, mai ales străinii.

- Dacă aveți timp, uite am la mine o antologie de poezie religioasă din zonă, am lucrat la ea mai mulți ani, a apărut de ceva timp. Sunt oameni care au suferit, unii au murit din cauza unei poezii, știți?

- Da, am auzit. Erau vremuri grele. În pușcării s-a scris…

- Domule Jude, dacă nu vă răpesc din timp, toți au suferit! Merita să colecționez aceste poezii, să rămână… Durerea mea este că nu se citesc în biserici, sunt uitate. Am fost la evanghelici, au traduceri slabe de la americani, nu pun preț pe limba română, la ortodocși e mai altfel, dar ei au canonul lor. Am rămas surprins, oamenii din pușcării au suferit pentru credința lor, au pierdut totul, tinerii de azi nu prea știu despre această lume. Oare totul e pierdut?

Omul i-a întins o carte obișnuită, tipărită pe hârtie ordinară, coperte obișnuite. Erau imprimate pe ultima copertă imagini din pușcării, cu oameni în zeghe, cu oameni slabi, suferinzi, cu garduri de sârmă…

- Cunosc fenomenul, domnule profesor! Păcat! Mulțumesc pentru carte. Este o realizare. Cât despre mine, am să cumpăr, așa cum am zis, vreo trei exemplare, am să vorbesc cu primarul să vă ajute. Antologia de folclor este bună de cadou, mai ales la politicieni. Va face impresie, la zilele orașului merge să fie prezentată, biblioteca va achiziționa. Discutați și la biblioteca județeană…

- Mulțumesc, e cam puțin, sper să găsesc o formulă, cumva. Iertare! V-am răpit din timp!

- Nu e cazul, mi-a făcut plăcere! Știți, un poet care a făcut pușcărie, de pe undeva de prin Africa de Sud, a luat Premiul Nobel. Nu, din Nigeria, nu-i mai știu numele, e complicat! Și-a scris poeziile pe hârtie igienică, le-a înțepat cu un ac, așa le-a scris. Ce suferință, ce oameni…

- Da, e greu. La poeții creștini pe care i-am prins în antologie, iertarea apare mereu ca stare.

Tinerii de astăzi nu mai știu ce este iertarea. Mă uit pe la televizor, îi văd hotărâți în manifestații, au telefoane care luminează, fac semne, unii se bat cu polițiștii pentru… nimic. Au tot felul de manifestări, umblă dezbrăcați pe stradă, prin metrou, pledează pentru căsătorii dintre homosexuali, pentru „parada libertății”…

Aici omul accentuă pe aceste cuvinte, glasul lui avea ceva ironic și de revoltă. Continuă: „Libertatea însemna mai mult. Când ești bătut, mănânci arpacaș puțin și continuu, când nu ai medicamente, când suferi pentru credința ta, când urinezi sânge și puroi, când stai în frig și muncești până la epuizare… Fără familie, fără prieteni. Oamenii aceia tac, le este rușine să zică despre vremurile pe care le-au trăit. Tăcerea lor…”

- Aveți dreptate, domnule profesor. Eu zic să vă adaptați, să vă țineți cărțile în format

electronic, lumea nu va mai putea depozita vagoane de hârtie… Ați văzut cum se casează cărțile la bibliotecile mari? E ca la Auschwitz, în loc de oameni, cărți. Eu am văzut, a și trebuit să casez așa ceva. Sunt și lichidator și trebuie să fac treburi impuse de lege… Când se casează cărțile, sunt distruse sufletele celor care le-au scris, sufletele celor despre care s-a scris. Personaje în flăcări!

- Lichidator? Ce meserie! Dar cred că e o afacere bună!

- Trebuie să trăim, în vremurile de acum falimentul este cea mai bună afacere! Dacă lumea nu e bună, trebuie lichidată…

- Sunteți cam cinic, dacă aveți timp și pentru mine, vă pot spune altă dată povestea cavalerului roman de la castrul nostru. Nu știu dacă o știți?

- Timpul trece repede, eu vă mulțumesc pentru vizită, vă doresc să găsiți editorul care să vă ajute, merită. Totul este afacere, în final. Nu vă mai frământați pentru tinerii de astăzi, sunt mai practici și au vremea lor. Unii citesc direct pe telefoanele mobile, pe calculatoare, în fine, altă lume, zise Jude.

- Da, domnule, da. Aveți dreptate. Poeții aceia din pușcării știau să ierte și iartă încă! Fără iertare nu se poate merge mai departe. Sper că nu v-am răpit din timp…, spuse cu glas scăzut profesorul.

- Nu, din contră! Am câștigat timp, dar sunt presat, am lucrări de făcut, vedeți dosarele

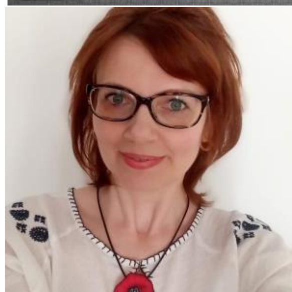
acestea? Au termene! Trebuie să mă încadrez, altfel pierd mult!

- Bună ziua! Sper să vă faceți timp pentru cărțile care apar în Vadu Ars. Sunt bune și

importante, nu vă luați după mode…

Ioan Jude privi în urma bătrânelului. Avea o sacoșă de piață, obișnuită, de culoare gri, în ea ducea atent cărți, dosare, manuscrise. Era legat de manuscrisele sale, nu le părăsea. Ținea la însemnări, la munca lui. Era un om care nu mai avea de pierdut nimic. Jude puse cartea de poezie religioasă în raftul din dreapta sa. Aruncă o privire spre carte, o răsfoi rapid, mecanic. Spera să aibă timp pentru a o citi. Din câte văzuse, în carte erau prezentați și poeții închisorilor, despre unii lumea uitase. El nu auzise niciodată de unele nume.

Mihaela VAIDA

Obscuritate

Dacă-aș ști cine sunt,
aș afla cine esti-
soare prins în trup fără mâini
îngropat de dor în pământ.
Așteptări în zadar
alte vremuri ce-ai ars
peste mâinile-mi vii
învățate-n zori
să se-nalțe spre cer.
Câte lumi încălzești
sub pupilă mereu
când împarți
jumătăți de tăceri între noi?
Tu te prinzi de pământ
și te-aprinzi din dorinți
eu te-adun din plecări
și te nasc mai rotund
azi mai mult decât ieri
aș afla cine sunt
dacă-as ști cine ești...

Maci

Inimi de foc
se-nalță arzând pământul.
Setea își leagănă corpul
prin forfota macilor.
Din loc în loc
câte un fulger spintecă cerul.
Pe cărările vieții oamenii pășesc
în vârful picioarelor.
Un fluture rătăcit
rămâne zdrobit
între două îmbrățișări.
În nări încă persistă mirosul de iarbă crudă.
Nimeni și nimic
nu tulbură liniștea dinaintea furtunii.
Tu, cel ce ascunzi tainele sufletului
necuprinse în rugăciune,
iubește și dăruiește!

Nostalgie

Cu umbra în desagă
pornesc a nu mă teme,
târziul mă apasă
înzăpezit de vreme.

Mă cheamă iarăși zborul
descântului de soare
să-mi ispășesc pedeapsa
prin frunza care moare;
purtată-n schingiuire
de ploaie și de vânt,
se-ndoaie în lumină
din nori către pământ.
Și rătăcind pustiul
c-un ochi zidit pe cruce
amurgul încolțește
timid, spre-a o seduce.

Dezmiardă amintirea
un trup lipsit de mamă
cu frunza simfonie
a nudului de toamnă.

Răsărit

Departe de tărm,
prinse într-o rânduială sacră,
cu valurile agățate de coame,
se trezesc rând pe rînd
umbrele cailor de foc.
Lângă ele stau umbre de oameni
sau poate umbre de nopți
născute din ape curgătoare.
Uneori seamănă atât de bine încât
nu știi dacă oftatul lor vine din adâncuri
sau din nechezatul apelor tulburi.
Încă un timp al jocului născut din jertfă
și al sărutului din suspin,
după care se așterne liniștea.

Înălțat din revărsarea cerului peste lume,
într-o complicitate nevăzută,
un astru rămâne solitar
ca și când ar exista
pentru o singură viață.

În urma pasului tău

Lovită de furtuni,
Rămâi imaginea zorilor revărsați pe altar.
Nerepetate minute-ți cad în genunchi
Pe brațe purtând însetarea chemării de rouă pe brazde.
Dar cum pot fi toamnele atât de rebele
Și cum să ceri vântului să străbată timpul
Când nici mângâierea-mi nu-ți mai străbate seninul?
Oricât ar fi de târzie ora, chiar de nu te-aș fi zărit,
aș fi stiut, că în urma pasului tău
voi exista doar EU la timpul prezent.
Și totuși, lovită de-atâtea furtuni,
Te păstrez icoană prinsă de suflet
Și-n fiecare dimineață, te-mbrățișez, viață!

Lucian IZADRA

Confetili

Sadoveanu Epistolar Inedit

Paul Dârlică, prieten de-al meu din copilărie, aflase de la bunicul său, Ion Dârlică, paznic la primărie, vestea şi de-acum ştia toată strada noastră: de Sânzîiene, primarul va împărţi, cu ocazia nunţii lui Nicu Găină un tort, care se cheamă confetili, tuturor celor care vor fi prezenţi. Paul îmi spusese, aşa mai deoparte, toată povestea pe care o auzise de la bunicul său, ochi şi urechi în primărie. În biroul Taniei, secretara de la primărie a venit într-o zi Ion Găină, brigadier la CAP, să fixeze nunta lui Nicu, fecioru-său, cu Minodora, tehniciană la acelaşi CAP.

-Vai! bădie Ion, a zis Tania, dar pe 24 iunie la căminul cultural este fixată nunta fetei lui Mihai Piuliţă. Acesta era şofer pe autobuz, iar fata frizeriţa satului. Pe 24 iunie este liber la bufet. Negru de supărare, Ion Găină ar fi plecat, dând din mâini şi bombănind că vine să stea el de vorbă cu primarul.

Cred că nici n-a apucat Tania să învârtă zahărul în cafea, că pe hol se auzea iar glasul gros al lui Ion Găină. Se întâlnise cu primarul Spirea când ieşea din curtea primăriei.

- Ascultă, tovarşe Ioane, ar fi zis împăciuitor primarul, băietul matale, nu-i nici primul nici ultimul care face nuntă la bufet. Vezi şi mata partea bună, abia am pus de două săptămâni gresie pe jos. Că-i localul mai mic, asta-i drept, dar Piuliţă a bătut nunţile, îi vin toţi şoferii de la Irta la nuntă.

- Dar la Nicu al meu nu vin toţi tractoriştii, i-a sărit ţandura lui Ion Găină. Ce crezi că inginerul Boieriu, merge le nunta lui Piuliţă sau a lui Nicu? Îmi spui de Piuliţă că a mers la nunţi, dar ştie tot satul cât e de zgârcit, n-a mers la mai mult de trei nunţi în viaţa lui. Cum crezi că şi-a luat Dacia 13oo? A mâncat pîine neagră cu marmeladă în spatele autobuzului.

- Tovarşe Ioane, l-a oprit primarul înainte să mai spună ceva despre Piuliţă, dacă aşa s-a stabilit aşa rămâne.

-Tovarăşe primar, eu pot să-ţi mai spun şi altfel. A câştigat fata lui Piuliţă foarfecele de aur sau băietul meu a câştigat doi ani la rând Motoraşul de aur? Nu crezi c-ar avea ceva de spus şi cei de la judeţeana de partid?

Nicu Găină câştigase concursul naţional de mecanică agricolă, organizat cu participarea tuturor SMA-urilor din ţară. Primarul, când ar fi auzit de judeţeana de partid, s-ar fi făcut verde la faţă. Imediat a întors-o:

- Apoi bine, tovarşe Ioane, ne-om înţelege cu Mihai Piuliţă. Şi să nu crezi matale că noi am uitat de ce-a făcut Nicu pentru comuna noastră. O să pregătim ceva deosebit la cununia civilă, un fel de serbare.

După ce a plecat, dând apăsat din mâni, Ion Găină, primarul şi-a dat seama că l-a luat gura pe dinainte. Ce serbare să-i facă băiatului lui Găină? Tania, secretara, care aerisise în timpul discuţiei celor doi biroul, era deja la curent cu toată povestea. Când a intrat primarul cătrănit în birou, ea îşi aplecase ochii pe dosarul mare din faţa ei, în care era deschisă revista *Femeia* la un articol despre ABBA: pe stadionul Olimpico din Roma, ABBA a fost întâmpinată cu sute de kilograme de confetti!

Două lumini s-au aprins dint-odată în ochii galeşi ai Taniei. A luat coada groasă şi împletită de păr negru de la spate şi aşezând-o mângâios pe sânul stâng a zis:

-Tovarăşe primar, ştiu cum să-l întâmpinăm pe Nicu Găină! Cu confetti!

Bunicul lui Paul, care tocmai atunci mătura holul, o mătura aici una la doi metri, cam cum se dădea cu sapa la porumb la praşila a treia, după Sântile, băgând coada măturii prin uşa între-deschisă, îşi spuse în legea lui că de bună seamă confetili o fi o plăcintă din cele umflate, cum mâmcase el odată la bâlciul din târg la Duminica Mare. Sau aşa s-o fi chemând de-adevăratelea scofetili de care-i pomenea baba Anica, când îl vedea că se încreţea tot la obraz, auzind că iar are borş de sfeclă, pe care o muta cu lingura dintr-o parte în alta a strachinei: Ţi-oi da scofeturi prăjite! În biroul Taniei intrase între timp şi contabila Veronica, sărind ca o vulpe sprintenă peste mătura lui Ion Dârlică. Primarul se uita acum la amândouă:

- Şi de confetti de unde facem rost?

Contabila trecuse pe la Tania, vorba-vine, după un perforator. Se pare că în ziua aceea de luni intuiţia era lucrul cel mai bine împărţit în primărie. Veronica avu şi ea una:

- Putem face cu perforatorul!

- Şi de unde aveţi voi atâta hârtie de stricat? întrebă primarul.

- Din arhivă, tovarăşe primar, îi răspunse Tania. Tot stă degeaba acolo.

-Bine, zise primarul, dar grijă mare la fiecare document. Dacă daţi peste ceva important, mi-l aduceţi mie să verific. Luaţi din cele vechi, de dinainte de război. Rămână vorba între noi, şi hărtia de scris era mai bună atunci.

S-au apucat cele două, Tania şi Veronica, să verifice hârtiile începând cu cele de prin 1930. Greul căzuse mai mult pe umerii Taniei. La un moment dat, când era singură în birou, în faţa unor documente prăfuite din 1935, Tania a dat peste o legătură de scrisori adresate primarului de atunci. Prima era de de la Şeful Revizoratului Şcolar în chestiunea înfiinţării unei clase de ucenici în comuna noastră, a doua era trimisă de şeful Ocolului silvic, care îl anunţa că pe anul respectiv cota de lemne cerută este prea mare. Când a pus mâinile pe a treia, Tania, care a iubit literatura, dar nu prea a avut parte de ea la liceul agricol pe care l-a urmat, s-a îmbujorat ca o adolescentă la vârsta primei iubiri. Era o scrisoare adresată de nimeni altul decât scriitorul Mihail Sadoveanu primarului. Tania nu apucase să citească primele patru rânduri şi în uşa biroului apăru primarul Spirea. Gestul Taniei de a ascunde scrisoarea a fost surprins de primar, pe care îl apucă tremurul geloziei.

- Ştiam eu că primeşti bileţele de la profesorul de sport. Profesorul de sport, un ardelean cu o mustaţă neagră, de haiduc, de sub care sclipeau nişte dinţi albi, păr negru, numai inele şi ochi migdalaţi, copie aidoma, de ziceai că-i adevărată, a prinţului de-al treilea şi cel mai mic din poveste, pusese pe jar, abia

(continuare în pag. 24)

(irmare din pag. 23)

ascuns sub fondul de ten subţire, cumpărat de la turistele poloneze, cu păr bogat, vopsit blond, nu ars de apa oxigenată, şi cu sânii bronzaţi, ieşind generos de sub bluzele flower power decoltate la orice fandare, care-şi expuneau marfa pe mese pliabile în parcările de pe E 85, toate funcţionarele din primărie, poştă şi pe tehniciencele de la colectiv, poftind altceva decât bărbaţi arşi de soare, pistruiaţi şi cu păr de culoarea lutului uscat. Dă-mi să văd biletul! a mai zis primarul. Tania era convinsă că, dacă vrea să aibă trai bun cu primarul în primărie, nu trebuie să toarne gaz pe focul de paie aprins în minte lui.

-E o scrisoare de la Sadoveanu către primarul comunei din 1935, îi spuse Tania cu părere de rău nemărginită. Până să vină primarul se gândise că orice revistă literară i-ar fi publicat ineditul.

- Cât o să se bucure nevastă-mea şi fetele când o s-o citească, i-a zis primarul, întinzând imperativ mâna după scrisoare.

Nevasta primarului era profesoara noastră de limba franceză. Aveau o fată şi un băiat studenţi la litere. În şcoală la noi, poate mai mult decât tovarăşa profesoară Spirea, Kolea Maftievici, profesorul de fizică, avea un cult pentru Sadoveanu, mai ales pentru *Neamul Şoimăreştilor* şi *Baltagul.* Fiu al unui tată rus din Basarabia şi al unei mame fiică de mocan de pe valea muntelui, profesorul Kolea era neînsurat, deşi trecut de 30 de ani. Tipul rusului cu oase lungi şi trăsături dure din proza lui Ionel Teodoreanu. Fetele din clasele a IX-a şi a X-a, cu ungiile tocite de la bolovanii din remorcile cu cartofi la care sortaseră toată luna septembrie, se închipuiau vreo Olguţă, cealaltă Olguţă, nu bandita-cult coloşvăreană a puştoaicelor de 10 ani de azi, cu degete fine cântând la pian, când el le fixa cu ochii lui albaştri spălăciţi şi le explica noţiunea de lucru mecanic sau termodinamică. În cancelarie, profesoarele nu ştiu cine se închipuiau, atunci când visau cu ochii deschişi, în timpul orelor de informare politică.

Îţi mai dădea o şansă, de un leu bomboane, cum zicea el, când nu învăţai lecţia la fizică, dacă reproduceai o frază din Sadoveanu. Eu aveam la îndemână, pentru asemenea situaţii, o frază din *Fraţii Jderi*, aceea cu Maruşca, fata din flori a lui Ştefan cel Mare, care, atunci când cădea în puhoiul Moldovei, nu trebuia căutată la vărsare, ci la izvor, pentru că era neînfricată ca taică-său. Sora mea mai mare îmi zicea că o să-l dau gata pe Kolea cu fraza asta, unde forţa învingea inerţia, literatura se împletea cu fizica, dragă lui. Ocazia s-a ivit atunci când, pe la sfârşitul anului şcolar, profesorul Kolea ne vorbea, cu gesturile largi ale mîinilor sale terminate cu degete lungi, în care ţinea ca pe-un condei sau penel o cretă întreagă, pentru că nu suporta căpeţelele de cretă, cu care ţintea nervos înspre capetele elevilor de serviciu, despre galvanizare şi folosirea ei în industrie. Cu gândul poate la tortul primarului, depre care îi povestise bunicusău lui Paul, el mie, eu surorii mele şi ea, care vindea şi papucii Maicii Domnului, d-apoi un secret, la cine a ascultat-o şi-a crezut-o, mă uitam visător la un tablou cu nişte fructe, aflat pe perete, în dreptul băncii mele.

- Spune de ce te uiţi la ramă? m-a întrebat deodată profesorul Kolea.

Mă pregăteam deja să spun fraza pe care nu avusesem ocazia să o folosesc până atunci. Aveam numai 10 la fizică.

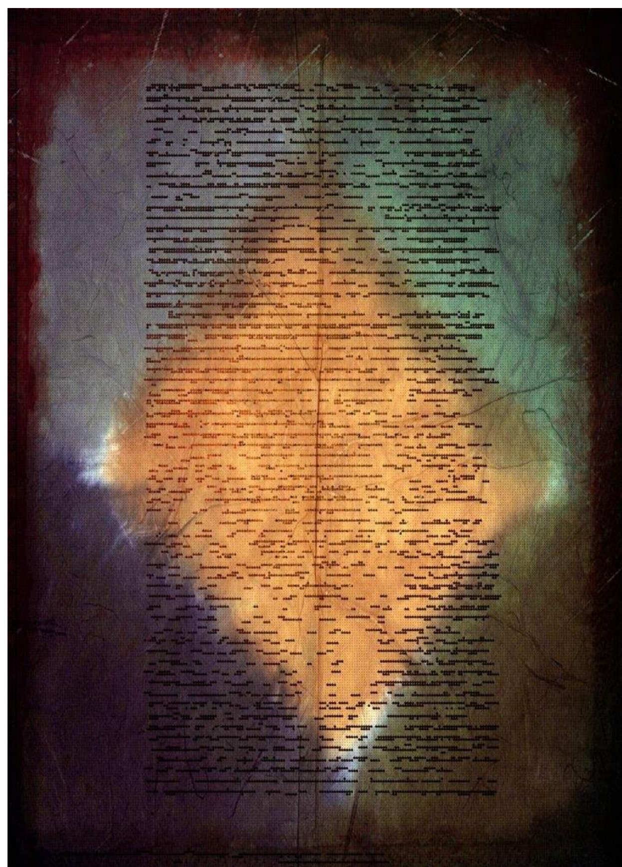
- Ăsta are ceva în cap, vă spun eu! Nu-i aşa, spune-mi, te-ai gândit că rama a fost făcută prin galvanizare?

Am dat din cap afirmativ şi am păstrat soluţia *Fraţii Jderi* pentru o altă dată. N-a mai fost nevoie să o folosesc niciodată. În pauza, m-a chemat la catedră şi m-a întrebat dacă nu vreau să rezolv toată vacanţa şi altfel de probleme decât cele din carte. I-am spus că da. Atunci mi-a întins culegerea groasă de probleme de fizică pentru gimnaziu a lui Anatolie Hristev. În vacanţă, când am început să răsfoiesc culegerea, în coperta de hârtie indigo cu care era învelită cartea, o scrisoare. Scrisoarea lui Mihai Sadoveanu. Cum a ajuns scrisoarea lui Sadoveanu în culegerea lui Hristev, nu pot spune. Poate răspunsul stă ascuns în clinurile melancoliilor din timpul orelor de informare politică.

Toamna, când am primit manualele pentru clasa a VIII-a, m-am gândit că cel mai bun loc unde să păstrez scrisoarea era manualul de geometrie în spaţiu. Nou-nouţ. Cea mai bună ascunzătoare. Cine s-ar fi gândit să caute în geometria mea ca să facă piramidei mustăţi, cubului organe şi teseractului aripi, cum făceau elevii portretelor din manualul de istorie sau română?

Ce-i scria Sadovenu primarului de pe-atunci al satului nostru, asta-i o altă veche poveste, despre un alt han, pe la care-or fi trecut boieri cu iepe năzdrăvane, sturzeşti şi ghiculeşti, dar căruia numai numele i-a rămas.

Marian DRUMUR

Unchiul Miller

Ultima vagă amintire era ghiontul semnificativ, unisens, al individului proțăpit la intrare, însoțit cu exclamația „*kohao rongo-rongo!*”; iar mai devreme demisolul afumat pentru clienți, în care urcai ca să cobori... sau invers... oricum era liber să limpezească ceața interioară mergând prin defileul citadin până la regăsire.

În piața adiacentă nu erau porumbei de vânzare; târgui un măr pădureț, să pună ceva în buzunarul hainei, lângă boabele de linte... gândul vag „mă duc la doamna mea” desemna iluzia generică evanescentă a engramelor cumva răscolite.

Pentru mai multă siguranță mergea instinctual pe mijlocul fâșiei ce despărțea sensurile de circulație.

Apoi îl atrase „Ada Kaleh”, ghereta cafegiului – cea cu câteva bănci la perete și măsuțe în dreptul lor. Luă loc să contemple vânzoleala trecătorilor, compensarea viermuielii interioare.

Se așază la capătul băncii un tip deșirat, în trenci din șiac castaniu, sărăcăcios – un lainic pare-se. Plasează sub bancă o geantă ponosită, păstrează în mână o pungă din plastic. Stă și privește.

– Ziua bună! Să-ți fie de bine, unchiule, glăsuiește cafegiul punându-i dinainte o ceașcă.

Ca să vezi! El a trebuit s-o ceară la cercevea, cu sunet de monedă, când l-a întrebat pe comerciant dacă e îmbunătățită.

– Pot să-ți pun un strop de rom.

– Pune un strop de cafea, i-a replicat, altminteri nu te văd.

Mai observă o vreme, pe deasupra ceștii; din când în când trecea câte cineva și saluta pe *celălalt*... cu „unchiule”, neapărat.

Când a întors capul, umbrele au schimonosit o clipă fața *unchiului*, apoi acesta i-a întins punga.

– Ia un măr!

L-a luat – un fruct roșu, frumos, nu ca păduretul de mai devreme; avea și aromă de livadă; omul tot împingea tremurat punga, așa că a mai extras unul.

Pe urmă vecinul a pornit să vorbească; vocea scrâșnită părea nedeprinsă cu limba.

– Poți să-mi zici Miller, știu cei de aici.

– S-ar spune că da.

– Le-am curățat piața.

– A, sunteți...

– Pecetea, mai degrabă... Dar nu stau într-un loc.

Stătu să reflecteze, dar nu mergea... ce pecete?!... însă se abținu să întrebe, poate mintea lui nu cuprindea... așa că dădu din umeri.

– Ia un măr!

– Am mai luat.

Îi arată din buzunarul dreapta rotundul unuia, din stânga altul, plus cel târguit.

– E păcat de ele. Că eu sunt oprit.

Apoi își ia boarfele și pleacă agale. S-a ridicat și el, s-o apuce încotrova.

– Mare noroc ai, grăi din senin cafegiul, se vede că ți-au rămas zile...

Taman atunci se grămădesc în vecinătate niște mutre fără parale, dar vorbăreți.

– Tescoa și mie o garăți! zice unul.

– Pă mochii ei dă nui timaul, gesticulează tovarășul.

Al treilea roade o merdenea; cojițe maronii îi cad pe spențerul fistichiu cu mulți bumbi de alamă.

Dar n-avea el starea de-a cântări vorbele când în depărtare se învârtea cilindrul „Barbershop” – reper stabil și promițător.

În frizeria macedoneanului recunoaște capul Viorelei deasupra unui scaun – tuns cu mașina nr. 2; îl ciufulește (vorba vine) în treacăt, ea se întoarce și zâmbește... parcă ar fi Grațiela.

– Am stat de vorbă cu *unchiul*, anunță el din senin și savurează tăcerea.

– Cel cu pardesiu de la mort, precizează Macedoneanu într-un târziu.

– Adică?!

– Nu i-o fi plăcut jantilica ta, rânjește meseriașul clănțănind din foarfece. Altminteri...

Face un gest semnificativ, ceilalți îl privesc suspicios... e timpul să dispară în peisaj, taman așa, cu buzunarele goale.

Privirea înainte, picioarele deapănă traversarea și îl abat să țină lângă peretele clădirilor, pentru orice eventualitate, până atinge o fereastră cu cercevea la nivelul străzii și se moaie pe glaful exterior. Pe pipăite, recunoaște după volute fereastra Dalilei, cea de la demisol, și ciocănește îndelung.

O voce ascuțită străbate din interior, luându-l parcă la trei păzește, ba chiar se cască un canat, făcând loc ditamai măturii, apoi se ivește capul ciufulit al proprietarei.

– Iar ai venit?! se răstește ea.

– Doar în treacăt, precizează el. Poate ai ceva, știi, de reveneală.

– La ora asta?! Du-te la grădină, probabil s-au adunat... Pe înserat poți veni la un joc, dacă te încumeți...

Îi arată palma cu degete răsfirate, să priceapă.

În apropiere se află grădina de vară dezafectată a fostei cooperații „Căputa”; dacă știi, sunt găuri meșteșugite în gard și poți sta la mesele metalice hârbuite, pe scaune așijderea, câtu-i ziulica de lungă.

Chiar erau risipiți, în jurul a două mese lipite, câțiva obișnuiți - Țăpârdea și Boracu, Pifti... Petola..; sticlele maronii trădau ocupația.

Se apropie dintr-o parte și remarcă lada cu bere dedesubt, la umbră.

– Să vezi întâmplare, începe, am ieșit să cheltuiesc aseară niște bani, știți, apoi m-am prins la cântat „Mataronga” și m-am trezit cu buzunarele goale... Fiindcă atâta vreme printre hopliți... lasă niște obiceiuri...

(continuare în pag. 26)

(urmare din pag. 25)

Se așază ca din întâmplare, pune pe masă două mere.

– Berea nu s-a terminat, proștii s-au terminat, anunță sentențios Pifti. Am și eu amintiri... bătălia de la Stalingrad, la minus patruzeci de grade, plus carne putredă de cămilă în lagărul din Karaganda... e ceva. Și mai aștept telefon din Atlantida... știi bancul cu guma.

Țăpârdea aruncă două zaruri pe masă:

– Hai, scutură! La modul *point*!

Dintr-un ungher al gardului se strecoară la vedere trei femeiuști vesele urmate de gagiul lor care arborează fălos o manta soldățească găitănată, fără poale.

Barbutul e uitat, gazdele devin culante și pun lada cu bere pe masă. Noii-veniți se distribuie pe scaune, acceptă un rând.

– Mișto geacă, observă Petola. Faci senzație!

– Am apucat-o în talcioc de la niște migranți, se fălește herghelegiul, vezi că e altfel... Am ajuns la o sticlă de pălincă dar era votcă.

– Pulicică fără carne, apreciază Boracu. D-aia prin pufoaică.

– Hă, hă, hă! se entuziasmează procopsitul.

Se vede în apropierea uneia dintre amazoane sesizează emanația puternică de mosc și încearcă:

– Poți să-mi spui Minea, acu' am venit și eu... Ce zici, îți încerci șansa cu mine?

– Fugi d-aci moșule! Ai bani să mă duci cu taxiul?!

Celelalte două râd ațâțat, de-al naibii și adaugă:

– Trebuie să fie *cineva* să ne conducă.

– S-a oferit un bătrân gutos cu ghetre englezești; ducă-se-n Prusia cu barba lui de capră!

– Azi-noapte a stat între noi în pat, la zaiafet și... nimic!

– Asta-i din altă carte, bombăne el.

– Fii atent, rostește gagiul lor, momentan sunt în formă. Cât ai dat la barbut?... Un șapte?... Mai dai șase... Pui pantalonii la schimb?!

Ceilalți se înviorează, plouă cu încurajări de genul „Și-așa îi scoți dacă-ți iese... norocosule... acadea gratis..."

Pune mâna pe o sticlă și se alimentează, rotește privirea împrejur și vede:

Un suflet cugetător inserase pe interiorul gardului, printre multele graffiti împrăștiate, o lozincă în fonturi Gremlin:

VIAȚA ESTE SCURTĂ
S-O FACEM MAI LUNGĂ NU PUTEM
HAI S-O FACEM LATĂ!

Gata, ia zarurile!

Dă la nimereală, dă orbește și la a cincea o nimerește, exact ȘAPTE!

Se vede bine că i-a dezamăgit pe toți... asta e!

– Treaba stă așa, zice. Nu mă-ncurc eu la risc! Dă mantaua și-ți las geaca. Corect?!

Celălalt ar vrea s-o dea cotită, să mai negocieze, însă nu poate, s-au ambalat ceilalți la pariuri. Firește, se căinează dar execută schimbul.

Un miros de prăjeală adie ademenitor peste fosta grădină și permută gândurile. Se aude și clopotul de la azilul de bătrâni din împrejurime. Cel puțin în Minea, care anunță că se retrage, fără să trezească vreun interes.

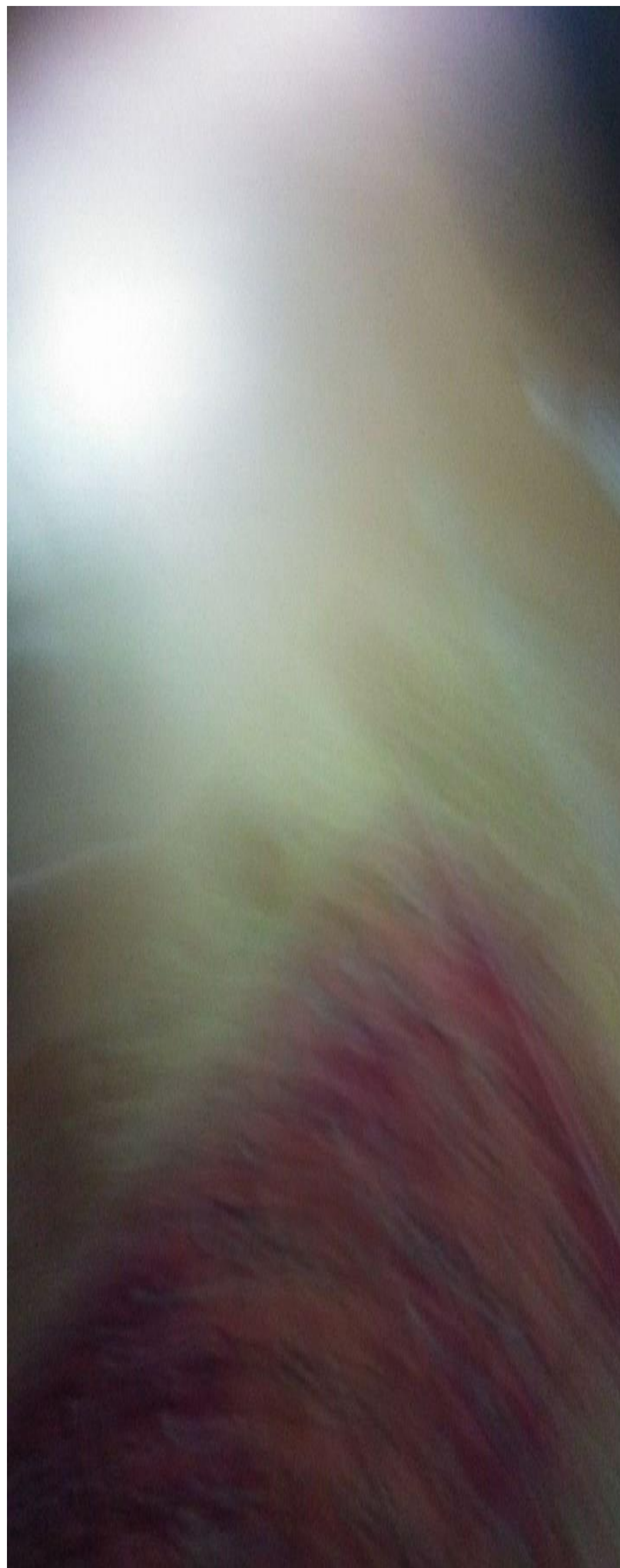
Străbate spațiul părăginit, către locșorul de acces și iacă-tă, se află pe trotuar, în vecinătatea fostului club de aeromodelism.

Abia de efectuează câțiva pași în noua personalitate și cineva îi aține calea; ridică privirea către un spențer fistichiu cu mulți bumbi de alamă, deasupra căruia recunoaște fizionomia *unchiului*... surpriză!

– Mantaua ta mi-i pe plac, hârâie glasul lui. Firește că le schimbăm. Hai sub poarta aia, s-o încerc!

Tonul indiscutabil vine deja din depărtare... de *dincolo*.

Maria TIRENESCU

Vara

zori de iulie -
copil strângând la piept
prima lui carte

nici un piţigoi -
primii stropi de ploaie cad
pe solul crăpat

bunica în verandă -
strigăte în cireşul
cu fructe coapte

cătun abandonat -
încă mai cad cireşe
pe banca de lemn

lângă drumul
spre satul bunicului -
cicoare-nflorită

vizita mamei -
aroma fragilor proaspeţi
în toată casa

numai o șoaptă -
macul roșu rămâne
fără petale

un crin în ploaie -
bunica suspină
lângă fereastră

ploaie de iulie -
vrăbiile se ascund
în depozitul gol

pământul uscat -
bunica rugându-se
să-nceapă ploaia

fata învaţă
un cântec despre vară -
plouă domol

singur bând ceai -
în vaza de alături
un crin ofilit

ploaie de vară -
ritmul geamparalelor
pe masa de lemn

furtună de iulie -
bătrâna lasă capra
să stea în casă

vrabia zboară -
pe pământ rămân
aripile libelulei

primul fulger -
bunica închide geamul
făcându-și cruce

o rândunică
spărgând oglinda apei -
libelulele

ploaie de vară -
în şopronul bunicii
gureşe vrăbii

cer fără nori -
cicoarea stăpâneşte
vechiul cimitir

aromă de fân -
rândunelele ciripesc
în zbor de seară

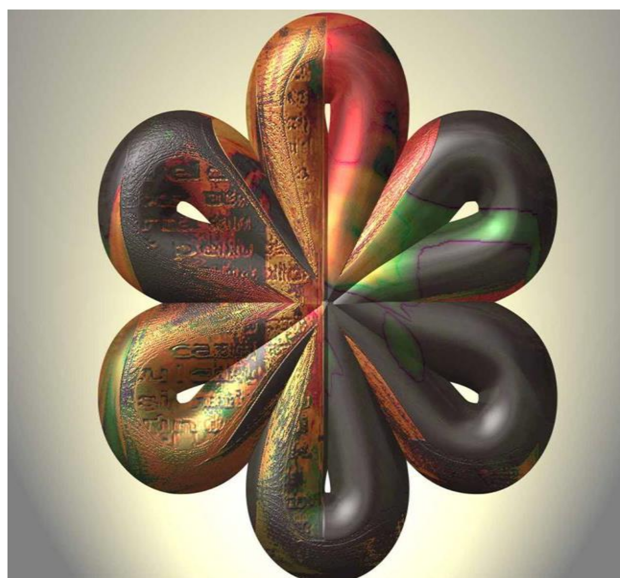
noapte senină -
fete împletind cununi
din sânziene

răsare luna -
un val dărâmă
castelul de nisip

după aversă -
în fiecare baltă
câte o lună

luna plină -
cântecul greierilor
şi moșul singur

Elena Natalia CĂLINESCU

Creion - parapetism

Măslinul singuratic îmbrățișează cerul şi-ascute
cărarea spre poarta unui mâine,
zigzagul de gânduri străjuind livada trecutului.
În siluete coboară brațele ramuri s-asculte timid
vuietul pământului.

Fugit irreparabile tempus - parapetism

Să plâng și să râd în același timp e rostul
prezentului continuu
ce rostește *mamă* pentru prima dată,
să poată să-și imprime amprenta ca semnătură.

Flash existențial

Ultimul gând tomnatic strănută
singurătatea picăturilor de ploaie,
iar sufletul pierde lumina vieții
în așteptarea tăcută
a ultimei respirări de voință.
Se pierde surâsul pletelor albe, când
mintea refuză aduceri aminte trăite în
episoade pastilă tomografiate în italiană -
ca soră latină cuminte ce își semnează
amiciția în prietenie.

Portal nocturn

Simt o nevoie cronică de a dormi în brațele tale...
De parcă Universul ar deschide portale de
îmbrățișări
pentru muritorii de rând?!
Câte puncte de suspensie dansează gravitațional
în cunoașterea telurică a unui simplu EU!
Nicio palpitație nu mai măsoară în cuvinte
gnoseologia acelui Tu cosmic…
Se pierde după virgula
și punctul temporal al lui Noi
ce poate levita în mijlocul naturii moarte după viață.
Nici oxigenul din Voi nu se poate lipsi de carbonul
de iubire,
sunt prea puternici polii plus și minus din Doi -
pierduți în voluntariatul rutinei.

***
Pe creste de munţi,
A cerului oglindă –
Păduri şi ape.

***
Bătrânul copac,
Aer curat şi viaţă -
Frunzişul verde.

***
Susur de ape,
Eucalipt curcubeu –
O simfonie.

***
Râul şi codrul,
Plimbare virtuală –
Coli desenate.

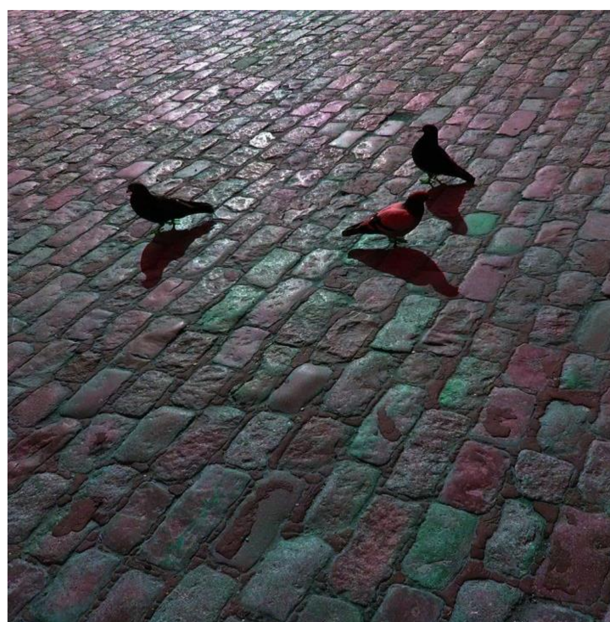
***
Un singur copac,
Mai multe anotimpuri –
O viaţă de om.

***
Natura model,
Dovadă a unirii –
Adolescenţă.

***
Comunicare
Între elevi de liceu –
Copaci seculari.

***
Pădurea ca grup,
Clasa a unsprezecea –
Adolescenţă.

Florin LOGREȘTEANU

Ferestre deschise

Cerșetorul intră timid în mănăstire. Câțiva frați - cum se apelau între ele cele câteva momâi negre - reînnoiau uleiul în candele, ștergeau praful imaginar de pe broderii. Slujba se terminase, cei câțiva enoriași, îngăduiți la slujba de duminică, se împrăștiaseră. Unul dintre ei, cel mai bătrân, poate, aruncase în poalele cerșetorului o bancnotă de un leu, însoțită de aceleași cuvinte pe care i le spunea de fiecare dată:

„Ultimul... Am ieșit ultimul...", pe un ton nuanțat de mândria de a fi rămas până la capăt în apropierea altarului, ascultând, după slujbă, și povața nelipsită a stareţului.

Cerșetorul dădu să se ridice, când celălalt îl abordă:

„Să zic c-a mai rămas unul după mine. Un orb... Sigur, nu putea să-i vadă pe ceilalți plecând... Cu siguranță, se va găsi vreun călugăr să-i spună... Poate chiar stareţul..."

„N-am observat ca un orb să fi intrat în mănăstire, mormăi cerșetorul, ridicându-se. Dar, cine știe...

Pe urmă, intră în incintă și așteptă timid dincolo de pragul ușii.

„Hei, Pahonie! auzi într-un târziu vocea stareţului. Nu uiți ora mesei, în schimb, la slujbă nu vii niciodată..."

„Sărut mâna! Sunt cel mai păcătos dintre frații mei", se spovedi cerșetorul.

„Păcătos... Toți avem păcate... Dar șiretenia ta e premeditată... Afară, se va găsi cineva care să te miluiască... La slujbă..."

„Se pune bine cu dracul pentru satisfacția pântecului. După asta, vine mila lui Dumnezeu pogorâtă peste un supus greșelii", se auzi o voce și cerșetorul căută cu privirea pe cel care-l judecase.

Îl descoperi repede pe orb, sprijinit într-un scaun, aproape de altar. Dădu să iasă.

„Ce faci, Pahonie?" îl opri glasul stareţului.

Se simțea umilit. Cu ce drept îl judeca un străin; un orb care nici măcar nu putea să-l vadă?... Răspunse stareţului, neridicându-și privirea:

„Afară, am dat oamenilor străzii tot ce agonisisem. Și unui câine... Am primit și câțiva lei. Nădăjduiesc că pot primi de la Sfinția ta câteva lumânări pentru liniștire sufletească..."

„Ipocritule! îl certă bătrânul stareț. Ceva-ceva poate că ai cedat gurilor flămânde. Nu renunți, în schimb, la bani. Niciodată n-ai cumpărat o lumânare..."

Era adevărat, consimți cerșetorul, necăjit că mințise, luându-l gura pe dinainte.

„Banul e ochiul dracului, îl auzi pe orb. Cum să renunți?... Fără bani, nu te primește iadul. Iar în iad ești ca acasă... Ca în lumea pe care-o părăsești, după ce te-ai obișnuit cu ce vei găsi și dincolo..."

Se aștepta să-l audă pe stareț tăgăduind, în schimb monahul râse fără rușine. Așa îl judecă cerșetorul: ***fără rușine...***

Călugărul cel sfrijit, cu părul strâns în codiță, se apropie de el: „Frate, eu zic să nu cumperi lumânări astăzi. Slujba s-a terminat. Nu-ți va fi îngăduit să le aprinzi câtă vreme toate luminile vor fi stinse. Dumnezeul nostru a primit jertfele, s-a bucurat de lumină, dar acum gata! E vremea mesei. Nu pot rămâne nesupravegheate."

Lumânărarul se îndepărtă.

„Așa să fie! zise, în urma lui, cerșetorul. Dumnezeu știe că nu m-am lăcomit la cei doi lei dăruiți de cucoana aia văduvă..."

Stareţul a ieșit. Susținut de braț de un călugăr, orbul bâjbâie spre casele din spate ale mănăstirii. Printre ele, improvizată, - sala de mese. Cerșetorul face și el pași nesiguri într-acolo. Îl ajunge din urmă cel cu toaca: „Frate Pahonie, grăbește pașii! îl îndeamnă. Astăzi, pe lângă terci, avem și supliment la supă de varză..."

Prânzul începe cu o rugăciune; **laudatio**, pentru prinosul de bucate îngăduit de Domnul în grădina mănăstirii: fasolea, varza, tomatele s-au făcut din belșug. Vor putea pregăti și conserve pentru iarnă... Cerșetorul se concentrează asupra rugii. I se mai întâplă să încurce cuvintele; să amestece rugăciunea cu implorarea de mijlostivenie adresată binevoitorilor; cu afurisenia pentru alți cerșetori pripășiți la poarta mănăstirii, sfidând dreptul de proprietate, nescris dar înlăcătuit prin tradiție: fiecare își câștigă existența într-un anumit loc, mai sărac sau mai prosper, dar fără să-și depășească teritoriul; nici nu se prea întâmplau astfel de situații...

Cel numit Pahonie a fost îndrumat să ia loc în rezerva pentru oaspeții ocazionali, de obicei oamenii străzii. El ar fi dorit să se așeze printre călugării mănăstirii, în conformitate cu principiul egalității șanselor de care stareţul cel bătrân vorbea cam după fiecare slujbă duminicală. Nu i se îngădui să se amestece cu gazdele și-și mută calabalâcul la masa orbului. Egalitatea șanselor se pare că era valabilă numai pe timpul rugăciunii.

La început, mâncară în tăcere. Terciul avea un gust strașnic de usturoi iar supa de varză a fost o adevărată minune.

„Ca tot ce iese din mâna bărbatului, aprecie orbul. Femeile se iau cu gura și nu de puține ori li se întâplă să ardă mâncarea; să afume ciorbele..."

„Dumnezeu a grăit să fie îndepărtate femeile din așezământul călugărilor", spuse Pahonie.

„Sunt și lăcașuri de maici în care prezența bărbaților este exclusă, adaugă orbul. Oricât și-ar dori, ele nu se pot apropia de Domnul. Pântecul lor este frământat zi și noapte de șarpe. Mintea lor respinge năpârca, însă sufletul lor o cheamă. Or, de Dumnezeu te apropii cu sufletul..."

„Nu cred în poveștile astea", spuse cerșetorul.

„Involuntar, bineînțeles... Altfel, se cred mai evlavioase decât bărbații..."

(continuare în pag. 30)

(urmare din pag. 29)

„Scorneli!..."

„Inconștient, cum spuneam. Și nici Dumnezeu nu le prea ajută. Domnul este în ceruri; în schimb, omul răsare din pământ; ca orice buruiană..."

Cerură supliment de supă și li se aduse. Cerșetorul își plimbă privirile peste fața orbului fără nicio discreție știind că acesta nu putea să-l vadă. Îi veni în minte ceva, ca o tâmpenie, la care nu se gândise niciodată: privirea fiecărui om este o fereastră prin care încearcă să iasă din sine, în afară. Escargot, omul-melc, îi vorbise despre asemenea bazaconii. Ceva adevăr putea exista în fantezia bătrânului cărturar, care pretindea că lumea închisă în cărți este mai bogată și mai frumoasă decât cea din afară; sau mai săracă și mai urâtă... Pahonie nu prea înțelesese. Acum, însă, privindu-l pe orb, încercă sentimentul că Escargot nu se înșelase prea mult. De pildă, el vedea... Fereastra lui era larg deschisă spre lumea din jur. Fereastra orbului avea obloanele trase. Fu încercat de un sentiment de vanitate. Și-l reprimă în secunda următoare, dând har Domnului că-i dăruise lumina.

„... ca orice pasăre sau piatră", adăugă orbul.

„N-ai cunoscut păsările, buruienile și nici femeile", îi aminti cerșetorul; începuse să se plictisească.

„Întunericul este un refugiu unde conștiința și voința se unesc pentru a scăpa de asalturile inconștientului; te aperi de valurile oceanului căutând sprijinul stâncii..."

„Escargot?... V-am văzut împreună..."

„Ce este cu Escargot?... Da, îl cunosc... Poetul... Omul-melc, cum se crede..."

„Cuvintele de-adineaori mi-au plăcut... Le-am auzit rostite de Escargot. El obișnuiește să se retragă în întuneric, unde conștiința și voința... Cum spuneai..."

„Se unesc... Habar n-am dacă lui Escargot i-au trecut prin cap astfel de lucruri... El nu este nevăzător..."

„Dracul știe ce mai este?... Doamne iartă-mă! își făcu repede cruce... Duce o viață ciudată... Nu știu, așa se vorbește în urbe. Cei care mă mai aduc în casele lor pentru o burtă de ciorbă trăncănesc vrute și nevrute... Nu le iau în seamă, dar uite că le țin minte..."

„Așa este, acceptă orbul. Întunericul și lumina îi sunt egale. I se pare că Dumnezeu i-a făcut un hatâr, înzestrându-l cu darul ăsta."

„Vede ce-i convine și se refugiază în bezna criptei lui când lumina nu-l menajează."

„Mai doriți supă?" li se alătură călugărul ce servea la mese.

„Aș mai lua, zise cerșetorul. Nu se știe când ți se mai oferă o asemenea pleașcă..."

„Hai să-ți spun ceva, schimbă vorba orbul. Ascultă: ***Mai cerești decât stelele ni se par ochii fără margini pe care noaptea i-a deschis în noi. Ei văd mai departe decât nenumăratele palide oștiri de aștri. Fără să aibă nevoie de lumimă, ei străpung adâncurile unui suflet care iubește, străpung tot ceea ce cu nespusă voluptate umple un înalt văzduh...*** Ei, ce spui ?... Dumnezeiești cuvinte !..."

Pahonie înalță din umeri, dar fiindcă celălalt nu putea să-l vadă, întrebă:

„Escargot ?... Numai lui putea să-i treacă prin minte așa ceva..."

„Nu... Un oarecare Novalis... Poet... Este adevărat, versurile mi le-a recitat Escargot într-o noapte, în părculețul de vizavi de Casa Muzicală, unde pălăvrăgim adesea"

„Este cam mult spus: ***dumnezeiești cuvinte...*** Eu nu le găsesc nicio noimă."

„Fiindcă lumea în care trăiești tu ți se arată în diferite chipuri, frate", spuse orbul.

Pahonie coborî lingura în castronul cu supă, dar ezită s-o ducă la gură:

„Cum adică, lumea în care trăiesc? ridică vocea. Nu mâncăm aceeași supă de varză?..."

„Noaptea mea este încărcată de toate virtualitățile existenței... Cunoști cuvântul ***virtual?"***

„Nu încerca să mă dai la fund, protestă Pahonie. Noaptea, eu dorm..."

„În schimb, eu văd..."

„Asta e bună, fratele meu!... Ce poate vedea un nevăzător?... Hai, soarbe-ți supa, se răcește..."

„Nu văd lucruri distincte... Intelectul meu se purifică de orice repere... Cunoști cuvântul ***repere****?..."*

„Mănâncă, orbule!... Pântecele tău cere bucături, nu cuvinte", îl îndemnă Pahonie.

„Ca să poți privi în adânc, îndepărtează de tine lumina soarelui..."

„În adânc vei fi când Dumnezeu va crede de cuviință, bolborosi cerșetorul. Toți ajungem acolo..."

„Nu înțelegi nimic, frate! strigă orbul, atrăgând asupra sa privirile călugărilor din sala de mese. Nu e vorba de moarte... Moarte nici nu există..."

„Halește-ți supa ! Nu în fiecare zi te procopsești cu o îmbucătură pe cinste", îl luă din scurt Pahonie.

„Cerșești bunăvoința lui Dumnezeu, în schimb, gândurile îți stau la cele lumești", îl certă orbul.

„Toți cerșim bunăvoința Domnului, spuse Pahonie. Unii mai mult, alții mai puțin..."

„Mie mi-o arată în fiecare zi, spuse orbul. Mi-a luat de pe retină deșertăciunile lumii; mă ajută să pătrund taine care pentru unul ca tine vor rămâne nedeslușite... Te împiedeci la fiecare pas. Lumina ochilor îți așterne în cale tot felul de piedici... Încerc să-i bag în cap și lui Escargot astfel de lucruri..."

„Escargot... Melcul..."

„Pălăvrăgim adesea, ți-am spus... Se întâmplă să vedem lucruri asemănătoare... Pe urmă, el se revoltă... Se contrazice... I-am și spus-o odată: Fratele meu, tu confunzi noaptea cu întunericul... A râs"

„Asta fiindcă trăiește la fel, în întuneric ca și în lumină... Melcul... Vine la mănăstire, îmi aruncă din când în când o lețcaie... Habar n-am dacă o dăruiește din dragoste... Dacă mă consideră semenul său..."

„Nu-ți faci dumneata probleme din asta, frate, chicoti orbul. Egalitatea între oameni este valabilă numai pentru nevăzători... Noi am fost înzestrați genetic cu capacitatea de-a inventa imagini. Văzătorii sunt predestinați acelorași pelicule... Știi ce înseamnă ***genetic***, fratele meu ?... Dar ***pelicule****?..."*

Pahonie se ridică greoi de la masă:

„Termină-ți supa, prietene. Nu-ți voi mai ține companie... Oricum, nu mă vezi... În schimb, îți poți imagina că-ți sunt în apropiere..."

Orbul înclină din cap a încuviințare. Pahonie se strecură spre în afară. Îl observă pe stareț, înconjurat de călugări bărboși, la masa rezervată autorităților mănăstirii.

(continuare în pag. 31)

(urmare din pag. 30)

„Sărut mîna, părinte, înclină capul. Domnul să binecu-vânteze ispitele pântecului...”

Stareţul îi făcu semn să se îndepărteze. Afară – multă lumină. Străbătu curtea mănăstirii aproape alergând. Ha-bar n-avea de ce se grăbeşte. În stradă, nicio schimbare. Auzi tramvaiul ceva mai departe. Trecătorii i se părură aceiaşi din fiecare zi petrecută în poarta mănăstirii. Îşi simţea pântecul îngreunat de mâncare. Ar fi vrut să doarmă. Ispita diavolului: dacă s-ar fi retras în culcuşul său – o fostă magazie dezafectată din apropiere -, cu siguranţă, a doua zi şi-ar fi aflat locul ocupat de alte suflete năpăstuite. Se cutremură la gândul ăsta. Lupta pentru supravieţuire era aspră între cerşetori. Dar o ierarhie trebuia respectată. Dumnezeu a gândit-o pentru o lume plină de contraste: la animale ca şi la oameni...

„Orbul nu vede lumea; şi-o imaginează”, rosti cuvintele cu voce tare, către nimeni.

Încercă să şi-l scoată din minte pe cel care se străduise să-i vâre în cap lumi nevăzute. Se sprijini leneş de lespedea pe care un Sfântul Gheorghe din piatră avertiza că era pregătit să înfrunte balaurul.

„Să-i fie de bine !” mormăi Pahonie.

Observă maidanezul în apropiere şi-l chemă pe tonul cu care câinele era obişnuit. Se apropie de om, dând suspicios din coadă. În loc de altceva, Pahonie începu să-l mângâie.

„Azi, n-am nimic pentru tine, frăţioare, coborî vocea. Nu ne-au dat decât zeamă de varză. Poate mai încolo vreun suflet milostiv se va îndura...”

Flămând, în cele din urmă, căţelul se îndepărtă. Pa-honie rămase din nou singur.

„Oh, reveni cu gândul la orbul rămas la mănăstire. Acum, l-aş întreba: frate, eu văd vrute şi nevrute. Dar văd şi singurătatea. Tu şi-o poţi imagina măcar cum arată?...”

Adevărul era că, dacă Pahonie vedea la fiecare pas singurătatea, de-ar fi fost îndemnat să vorbească despre ea, nu şi-ar fi putut găsi şi cuvintele s-o descrie; l-ar fi contrazis tot ce se perinda zilnic pe dinaintea privirilor lui. Adevărul era şi că orbul bâjbâia în singurătae, deşi încerca să-şi creeze lumi iluzorii...

(Fragment din romanul *Fals eseu despre vanitate*)

Ovidiu BÂRSAN

Jurnalul renegaţilor - fragmente

Septembrie '42, Stepa Calmucă

Toamna îşi intrase în drepturi. Noaptea fusese rece, iar dimineaţa aduse o pâclă uşoară care acope-rea pământul ca o plapumă albă.

- Dom' sergent, de câte ori văd aşa ceva, mă i-a somnul. Dacă scăpăm din nenorocirea asta de război,singurul lucru de care nu am să mă satur va fi somnul. Am să dorm până nu mai pot. La mine în ogradă nu o sămai vezi cocoş. Să se trezească cu noaptea în cap alţi nebuni să dea la vacă şi la porc! Eu până nu mă satur de somn, nu mă ridic din aşternut!

- Bă, Hitler, tu în fiecare zi te saturi de ceva. Ieri te-ai săturat de borş, mai alaltăieri, de stofa pantalonilor. Bă, o să-ţi schimbăm porecla în Sucitu'!

- Lasă-l în pace, Mocane! Nu-l mai stârni! Ştii că nu se mai opreşte din vorbit. Are dreptate. Şi eu am să tai cocoşul când ajung acasă. Şi pe-al meu şi pe-al veci-nilor. O să dăm găinile la cocoş prin alte sate, zise ser-gentul.

- Ţărani proşti! Păi dacă în fiecare sat e unul ca voi, şi la ce-am văzut până acum, nu-i cătun din Dodoloaţă care să nu fi trimis în abatorul ăsta nişteamărâţi ca voi, nu o să mai vezi picior de cocoş acasă. Fără ăştia, nu o să mai avem găini, ouă şi pui. Bravo, mă! O să mâncăm ca fran-ţuzii numai gâscă. Atunci să vezi calicie fudulită!

- Atenţiune!

- Să trăiţi!

Cei şase oameni se ridicară şi luară poziţia de drepţi. Căpitanul intră liniştit şi le aruncă o privire părin-tească…

Noiembrie ' 42, Stepa Calmucă

(…) În lumina palidă a zorilor, limbile de foc ale ra-chetelor şi tunurilor, acopereau galbenul roşcat al soa-relui timid de dimineaţă.

- Dacă n-am fi unde suntem şi dacă n-ar fi atâta zgomot, ar fi chiar frumos! spuse Dece.

- Bă, tu eşti într-o dungă! Morţii mă-tii de sandiliu! îl înjură Bombă. Pifanii ăştia de lângă mine s-au căcat pe ei de frică şi tu-mi spui ce frumos este!

- Bă Bombă, să ştii că are dreptate! se băgă şi Fane Lipici în vorbă.

În ciuda spaimei şi a adrenalinei care le mătura organele, toţi priveau fascinaţi jocul de lumini din faţa lor.

- O dimineaţă frumoasă ! Numai bună să mori! spu-se Chibrit.

- Ce-aveţi mă cu toţii? întrebă Gavrilă. Unul nu spune ce-o să facă diseară! Până acum le-am venit de hac, le venim noi şi acum!

(continuare în pag. 46)

Maria FILIPOIU

REVERIE ASTRALĂ
(sonet Luceafărului)

În catalogul timpului răsfoind,
Te-am întâlnit, poete drag - Emine,
La fel cum ai plecat peste coline,
Pe raza Luceafărului strălucind.

Se-aprindea iubirea în piept la mine,
Cu brațele visării să te cuprind
Și te-aduc la geam, pe cer răsărind,
Să-ți îmbrățișez raze cristaline.

Misterul nopții ne purta prin veacuri,
Plutind pe-aripa timpului zburător
Să ne hrănim cu-ale iubirii leacuri.

Dar poposind în destin necruțător,
M-ai părăsit pentru veșnice locuri,
Să mă trezesc din visul tulburător.

LUCEAFĂRUL PE SCENA NOPȚII
(sonet himeric)

Luceafărul duce raze pe ruguri
Să ardă jertfe în taine creștine,
Când fuiorul vântului întreține
Flacăra iubirii dansând pe ringuri.

Răsună bucium, ce din răstimp vine
În primăvară să-ntâmpine muguri
Cu rapsodii adumbrite-n amurguri,
Magia nopții ridicând cortine.

Sub boltă cu mormântală tăcere
Dansează spirite pe-a nopții scenă,
Cât în surdină le cântă himere.

Dar Luceafărul părăsind arenă,
Pe scena umbrelor se dă stingere
Și spiritele fug pe-a nopții trenă.

VIS CU LUCEAFĂRUL
(sonet iubirii poetice)

Visat-am pe Luceafăr, ca-i văd spirit
Încoronat cu aură aprinsă
De Dumnezeu în raza-i necuprinsă,
Când harul poeziei i-a dăruit.

Intrând în poveste de doruri ninsă,
Pe drumul năzuinței am întâlnit
Un înger pribeag cu chipul aurit
Și-n mreaja iubirii lui am fost prinsă.

Valsam cu el pe raza-i sidefie
În clipele ca luni și anotimpuri,
Pe ring dintre viață și veșnicie.

Înamorat mă plimba prin răstimpuri,
Extaziat ca muza-n reverie,
Îndrăgostită de lirice chipuri.

PRIVIND LUCEAFĂRUL
(sonet lui Eminescu)

Privind Luceafărul, tresar îndată
De raza ce străbate cu lumină
La cei ce îl iubesc, în seri să vină
Iubitul poet cu fața schimbată.

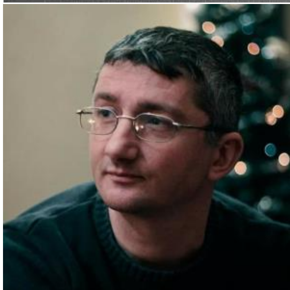
În raze aurii, chipul înclină,
Înflăcărând privirea fermecată
Sub tei adorat, când flori îi îmbată
Pe îndrăgostiți de clipa divină.

Te-oi aștepta lângă tei din ogradă,
Când foșnește vânt prin frunze argintii,
Cu ele să dansezi, ca la paradă.

Privesc din fereastră în ore târzii
Luceafărul pe zare, vrând să-mi vadă
Suflet ancorat de dor în poezii.

Cristian MLADIN

Interviu cu artistul plastic italian Oscar Pavoni

Arta este filonul din care se desprind cele mai evoluate forme ale trăirilor și sentimentelor care ne fac atât de umani, creatori și spectatori, deopotrivă îndrăgostiți de frumos.

Artiștii plastici sunt o categorie aparte de artiști. Pentru că au posibilitatea de a-și materializa visele ce se nasc în plan astral și de a le da formă aici, jos, unde trăim fiecare gură de aer, fapt care ne dă certitudinea vieții.

Interlocutorul noastru de azi este Oscar Pavoni, artist plastic italian, stabilit în România. Pornim așadar într-o călătorie în lumea artei alături de invitatul noastru.

Cristian Mladin: *Atunci când linia se materializează dintr-un punct plecat ,,la plimbare", nu poate fi vorba decât despre creație. O linie ce devine cuvânt sau formă, dublată uneori de magia culorii. Iar ca artist plastic poți experimenta adesea o realitate augmentată. Percepțiile și senzațiile tale ca artist sunt amplificate din sursă exterioară sau vin din interiorul tău?*

Oscar Pavoni: Pentru mine nu există o regulă prestabilită. Se întâmplă ca un eveniment extern să mă împingă spre o materializare artistică relevantă, sau (așa cum se întâmplă în majoritatea cazurilor) pot fi istoria, mitologia și nu în ultimul rând, tinerețea mea... Iar experiențele mele de viață care m-au modelat sunt adevăratele mele stimulente.

Cristian Mladin: *La o analiză primară, am putea concluziona că artistul plastic e predispus dobândirii unei personalități multiple întrucât abordează mai multe forme ale artei așa-zis majore, precum pictura, desenul, sculptura sau gravura.*

Cum îți definești personalitatea vis-a-vis de acest aspect?

Oscar Pavoni: Hmmm... Aș spune că reprezintă aspecte diferite și paralele, rezultate din atitudini congenitale îndreptate de timp.

Cristian Mladin: *Oamenii pășesc pe drumul vieții lor zi de zi, pas cu pas, înscriindu-se într-o traiectorie mai mult sau mai puțin suprapusă dorințelor și aspirațiilor personale. Uneori, creatorilor li se oferă posibilitatea experimentării unor intersecții transformaționale pe drumul devenirii lor artistice.*

Care ramură a artelor plastice crezi că te definește cel mai bine și de ce?

Oscar Pavoni: Trebuie să fim foarte atenți la acest gen de oferte, deoarece ar putea fi înșelătoare și să devieze de la un traseu deja stabilit de destin. "Ramura mea preferată a Artelor Plastice" este cu siguranță o împletitură între "Suprarealism/Simbolism/Metafizică" care îmi oferă posibilitatea de a fi eu însumi, liber să gândesc, liber să acționez, liber să interpretez lucru-rile și/sau evenimentele fără vreo intenție ascunsă, și în mod liber de

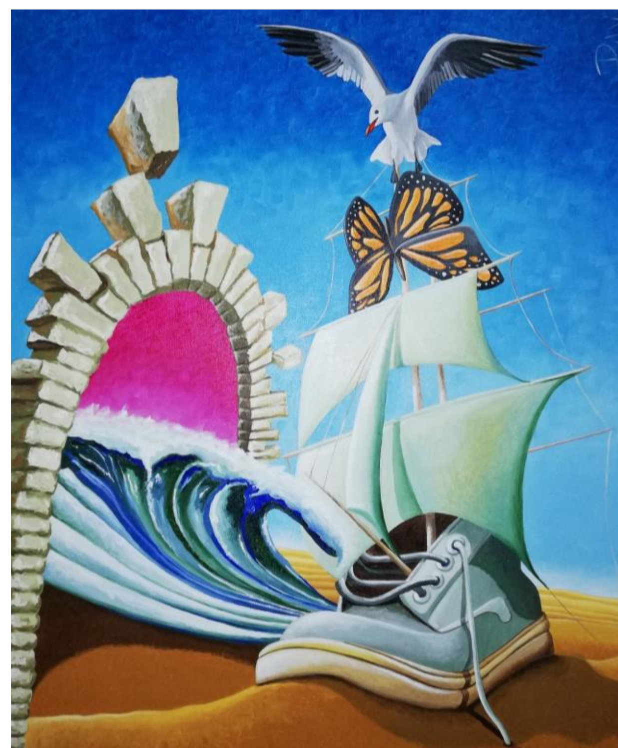

Artistul plastic italian Oscar Pavoni

condiționări comerciale!

Cristian Mladin: *De multe ori, dihotomia dintre viața personală și viața artistică reprezintă paradoxul care ne îndeamnă la meditație și introspecție, la regăsirea sensului vieții ca țel suprem al continuumului spațiu-timp pe planeta albastră. Uneori, un artist este creativ în singurătate, alteori preferă să fie înconjurat de oameni. Un alt factor declanșator al creativității este și exacerbarea trăirilor (iubire sau tristețe, spre exemplu).*

Cum consideri că este mai potrivit pentru un artist să trăiască ca și context social, în cadrul familiei sau în singurătate, pentru a-și asigura continuitatea creativității?

(continuare în pag. 34)

(urmare din pag. 33)

Oscar Pavoni: Aș spune că intrăm aici într-o situație foarte subiectivă... Ambele ipoteze au fundament! Personal, nu îmi place confuzia, zgomotele enervante, agitația care îmi perturbă "gândirea". Iubesc atmosfera familială și prieteniile sincere, fără vreo intenție ascunsă, care sunt, din păcate, puține...

În mediul familial, își desfășoară activitatea și "Musa Conjugală" (soția mea): ajutor/consolare/ satisfacție/inspirație, în această, din păcate, scurtă apariție existențială.

Cristian Mladin: *Artiștii sunt la bază oameni obișnuiți, care mănâncă, dorm, iubesc, plătesc facturi sau rate la bancă. Când ai luat această decizie de a alege calea artei și de ce ai făcut acest pas? Dacă ai putea să te întorci în timp pentru a schimba acestă alegere ai face-o?*

Oscar Pavoni: Ar trebui, în primul rând, să se ofere o definiție a termenului "Artist". Adesea (prea des!) în această categorie sunt incluși și meșteșugarii. Aparent la fel, dar cu scopuri materialist opuse! Arta ar trebui să fie o formă de libertate și NU un instrument de marketing! În ceea ce mă privește și pe baza a ceea ce am văzut în existența mea artistică, pot afirma că poate sunt singurul artist care amplasează la intrarea expozițiilor sale un panou care evidențiază faptul că lucrările expuse nu sunt de vânzare... Este o expresie personală a poziției mele privind degradarea generală a "ARTEI", ce și-a pierdut menirea inițială, devanind acum mercantilă.

Cristian Mladin: Unii artiști spun că sursa de inspirație pentru ei o reprezintă natura, alții - societatea umană în ansamblul ei. Pentru alți artiști, creația ia formă, urmând traiectul Luminii, de Sus în Jos, revelată de Divinitate.

Care sunt sursele tale de inspirație și ce te face să alegi această cale și nu alta?

Oscar Pavoni: Motivele de inspirație pot fi multiple: evenimente, istorie, vise, viziuni, mitologie, etc..., totuși, interpretarea lor rămâne întotdeauna subiectivă. Depinde de curentul și de filosofia artistică abordată... În ceea ce privește opinia mea, cred că artistul de altădată avea rolul de a compensa lipsurile tehnologice (lipsa echipamentelor fotografice sau alte obiecte tehnice asemănătoare, de exemplu), astfel încât realizarea de portrete, peisaje etc., era justificată. Însă astăzi, cu tehnologia care poate oferi cu siguranță rezultate superioare, sunt convins că artistul ar trebui să aibă un singur scop (unul pe care niciun dispozitiv tehnologic nu poate să îl ofere!!!), acela de a exterioriza și a face vizibilă imaginația noastră pentru ceilalți!

Cristian Mladin: *Vechii latini spuneau ,,cogito ergo sum" (,,gândesc, deci exist"). Gândirea este unul din motoarele existenței umane. Ce ai face dacă ai fi primar pentru o zi?*

Agora e locul unde se întâlnesc toți membri unei societăți, și unde se pot manifesta funcție de nivelul lor de cunoaștere și de implicare în viața cetății. Cum te-ai defini ca om și ca artist al urbei?

Ce îți face viața mai frumoasă?

Oscar Pavoni: Anticii latini spuneau foarte bine! Și eu gândesc mult... Și din suprapunerea gândurilor mele îmi obțin creațiile, cu îndoieli și/sau întrebări. Dacă aș fi primar într-o zi, aș găsi de lucru pentru toate cele 24 de ore care o compun! Însă oricum merg pe propriul drum fără a-mi pune probleme de alegere (și respectând pe toată lumea). Acest lucru face viața mea mai frumoasă!

Cristian Mladin: *Aflat veșnic într-o perpetuă căutare, artistul își trăiește propria poveste zi de zi. Ce proiecte ai în derulare și care ar fi planurile de viitor cu care vii în întâmpinarea viselor tale dar și ale publicului tău?*

Oscar Pavoni: Pentru a mai îndeplini câteva vise, mi-ar trebui mai mult timp, dar, din păcate, nu-l mai am... Nu am regrete, însă.

Ion C. PENA
(1911-1944)

Un poet uitat (I)

Alpinism

Pe piscuri goale, fără viaţă,
Unde nici vulturi nu s'avîntă
Eu mi-am tîrît povara sfîntă
A trupului flămînd de viaţă.

Cu patimă m-am strîns pe stîncă
Strîngînd spasmodic piatra tare …
Şi-i drept că gura-mi, nu arare
Cerşea un sprijin de la stîncă.

Prăpăstii mi-au surîs sarcastic,
Guri de-abia înfiorătoare,
Dar prins de culme cu ardoare,
Am rîs şi eu – la fel – sarcastic …

Noapte la Turnu Măgurele (1930)

Noaptea caldă... noapte pasăre nocturnă
Aripa de neguri grele şi-a lăsat-o
Pe oraş ca un „Adio del Passato"
Fredonat într-o lagună taciturnă.

Pietonii pe trotuare trec în grabă.
Liniştea se sparge'n uşi de cafenele.
Catedrala'naltă turlele spre stele
În mirosul de grătar şi de tarabă.

Stingerea se sună lung la regimente,
Cu ecouri prelungite. În grădină
Teatrul râde-n revelaţii somnolente,
Pe când paznic al luminilor de lapte
- Sfinx pe soclul său de piatră carpatină –
Stă eroul de la şaptezeci şi şapte ...

Voiaj

Sbor alb, aruncat peste zare,
Trec albe legiuni de gânduri –
Nici-o stea, nici-o statuie de sare,
Înfipte-n trecut, în curânduri.

Alergam, aur, printre platanii suri,
Ceas deşteptător pentru fluture şi cuc,
Iarba ne mângâie, plopii mahmuri
Şi Dumnezeu e bun ca un eunuc.

Privire departe, cer larg, deschis,
Ne jucăm cu focul, cu inima mea;
Somnul e mort, visul e deschis
Către viaţă, moarte, aer, catifea.

Plouă la sud, fulgeră norii,
Peste noi ţipă cocorii de spaimă –
Numai un puţ numără călătorii
Şi rugăciuni adânci singur îngaimă.

Anii mei

Anii mei ca merele toamnei trec
Cu dragostea, cu tristeţea, cu bucuria;
Peste calendar, peste zile m-aplec
Şi-mi plac colindele şi Sântamaria.

Visez ades la biserica din copilărie,
Bătrână, cu denie, cu joc, cu prohod;
La bâlciuri o fată, o menajerie
Şi eu evoluând, între ele, Irod.

Drumuri în apă, berzele călătoare,
Feerie de primăveri şi uimire.
Blândul Isus între copii, sunătoare
În frunza de plopi – aninată vuire.

Anii mei, lunile şi zilele mele,
Fraţi şi surori cu viaţa, cu amintirea
Merg către unde? Şi vă scutur nuiele
În sufletul negru cum este cernirea.

Melancolie

Stăm aşa gravi, timpul ne plouă,
Cu destinul alături îmbătrânim;
Altă lumină, aer, lume nouă
Şi călătorim etern către ţintirim.

Scocul nădejdii sec, gândul coclit,
Prin sânge trece cornul tristeţii:
Plânge, aripa ruptă, vag infinit
În care coboară pâraiele vieţii.

La răsărit zările pară,
Alămuri ruginite ţipă strident,
Vrerea uitată, surdă, amară,
Şi cortina lăsată funebru, atent.

Poate mai ştii idila de an, de zece,
Creşte-n noi amintirea cenuşie,
Toamna, moarte, visul falnic trece
Şi privim în ram pe Sfânta Marie.

Poetul din urmă

Pe-aici poetul este rătăcit,
Prin hârburi de anafură şi besnă,
Heralzii în tăcere i-au murit
Şi plânsu-i-au durerile în glesnă.

De vreme îndelungă-i călător –
Cu pietrele şi roua din grădină,
Cu pulberea, cu norul tunător,
Cu toamna îmbrăcată în rugină.

A năzuit o ţară de poveşti –
Naiade în albastră legiune,
Luceferi în betele îngereşti
Şi verile cu umbră de cărbune.

(continuare în pag. 36)

(urmare din pag. 35)

Să fluture alaiele în zob,
Pe lanuri să se scuture belşugul,
Din cupe să hălădue - şi rob
Ca neaua să-i lucească meşteşugul.

O ţară de lumină şi de vis
Poetul peste ani a căutat-o;
I-e sufletul de negură, închis
Şi ţara pân'acuma n'a aflat-o.

Opriţi-vă

În drumul meu opriţi-vă fierbinţi,
În carnea mea cu târnăcoape.
Am să vă dau mistere şi arginţi,
Ca fumul, bogăţia să vă'ngroape.

Mi-e inima de fulgere ocean.
Mi-e palma năzdrăvană şi haiducă.
Opriţi-vă cu sufletul ochean
Să beţi înfiorarea hăbăucă.

Pe steiul ars de foc şi'nchipuiri
Să vă înalţ o clipă, să vă doară.
Crepuscul de altare şi zefiri
Şi vorba peste moarte să vă moară.

Nu închinaţi cu mine rugăciuni
Ci treceţi, ca barbarii, mai departe,
Mă jefuiţi de grâne şi tăciuni.
Deschis îmi e pătulul ca o carte.

Eu voi rămâne singur, vagabond,
Un cerşetor de soare şi de vise.
Voi ocoli destinul rubicond
Cu porţile de marmură, închise.

Vântule!

Te caut, vântule, cu palma sus
Ca să te prind şi să te fac pândar
Pe toate vorbele ce nu s-au spus –
Să le păzeşti cu veghe de ogar.

Din ele eu apoi să împletesc
Minune de lumină şi noroi,
Stindarde cu argint împărătesc
Şi noapte cu luceferii strigoi.

Nu vămuiesc tratate şi comori –
Istoria-i bolnavă de eres.
Tu să-mi aduci din soare şi din nori
Hambare de cuvinte cu'nţeles.

Te-oi pune autor, deopotrivă,
Cu mine pe coperte, pe uluci,
Dar, iată, ţi-este glezna colestivă
Şi aripa copaie de năluci.

O! vântule, cu palma către cer
Zadarnică e plasa ce ridic
Ai ostenit bătrâne cavaler
Şi eu rămân, departe, mai calic ...

După amiază

Cine oare a murit
În oraşul'ncremenit,
În oraşul necăjit?
Bate clopotul a gol
Cine e de-acum sobol?
Cine spânzură de cer
Cu suflarea ca de zer?
Bate clopotul şi bate;
Mare doliu în cetate –
Au murit o mie poate
De tot bate şi mai bate.
De tot bate şi mai bate.

(Din volumul în manuscris „Iarmaroc")

Moartea Mariei

Ce să însemn în gând, în noaptea groasă,
Din ceasul rău, din apele tăriei?
Întinse moartea mâna fioroasă
Şi, cald, culese sufletul Mariei.

Odihna veşnică îi stă acuma
Pe ochi, pe buze şi pe mărţişoare,
N'o mai călca, zglobie, toamnele şi bruma
Şi n-o mai pune vara'n chiotoare.

Cinci oameni vor veni după amiază
Cu paşi de pâslă şi cu mâini uscate –
O vor culege parcă ar fi trează
Şi-or aştepta să-i dea nişte agate.

Dar pân' la urmă rece va rămâne,
Cu cer şi cu ţărâna măritată;
Isuse 'nalte, nobile stăpâne,
Dece chemaşi, la tine, mândra fată?

(Din volumul în manuscris „Iarmaroc")

Amintirea vârstei

Amintirea vârstei fără prihană
Ca un cocor fâlfâie peste suflet;
Aud clopote, chiote, dojană,
Iarba cum creşte şi melcii la umblet.

Copil fug, alunec peste băltoace,
Munţilor le fac căciulă de azur.
Port în palmă pietre, lemne de toace
Şi cioburi de sticlă gunoaelor fur.

Vârsta trecută, mamă eşti uitată,
Acum am crescut, urmărul e mare:
Furtuni de neguri, apă tulburată,
Cruce pe gânduri peste amplă zare,

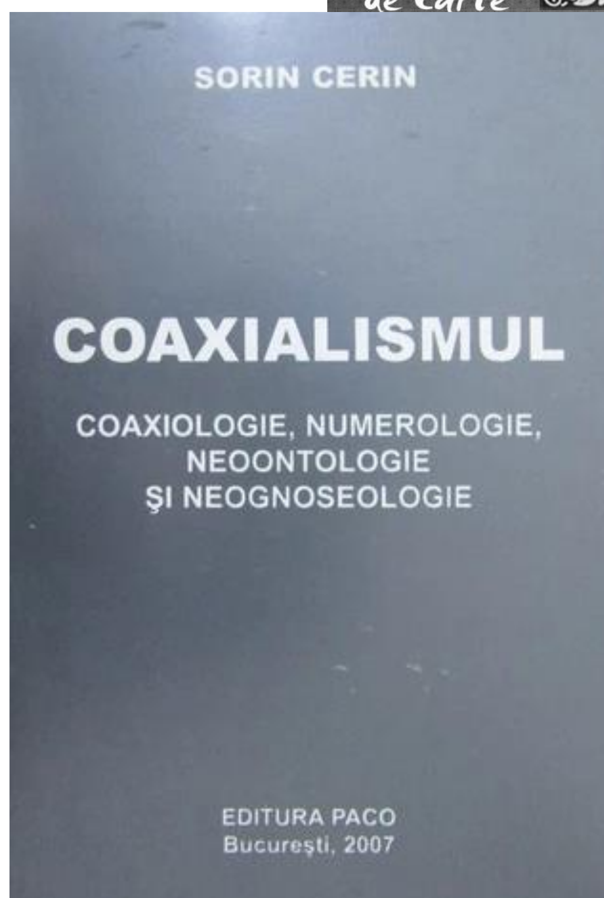
Duc prin viaţă trecutul, colbul aprins,
Pasăre cu lat de picior, aplecat,
Efigie de stele pe cerul întins
Sau lac din care nuferii albi au secat.

(Colecție reîntregită de Marin Scarlat, nepotul poetului)

Theodor CODREANU

Dualismul ca ispită a raționalismului la Sorin Cerin
(I)

"A trebuit, după o vreme… să relecturez *Cugetările esenţiale* şi să caut limpezirea invaziei de antiteze din aforisme, ajungând la „sistemul filosofic" al lui Sorin Cerin din volumul Coaxialismul. Coaxiologie, numerologie, neo-ontologie şi neognoseologie (Editura Paco, Bucureşti, 2007). Această carte explică întreaga osatură a operei beletristice şi aforistice a lui Sorin Cerin. Originalitatea autorului merită o discuție, în cunoştinţă de cauză, dincolo de reacţiile impresioniste pe care le-a tot căutat sârguincios autorul pentru a-şi legitima intrarea în canonul cultural şi literar românesc şi european.

În paginile dedicate genialităţii, Sorin Cerin consideră că geniul nu este opera educaţiei, a erudiției, ci a Instinctului Primordial, încât Coaxialismul s-a născut dintr-o asemenea pornire, punând între paranteze cam tot ce s-a spus în filosofie până la el, axându-se pe Gândul Originar. Altfel zis, a gândi prin tine însuţi, fără surse, fără erudiție. Eminescu însuşi aprecia cărțile vechi dintr-o pricină asemănătoare. În consecință, Sorin Cerin elimină intertextualitatea, referinţele sale la alte sisteme filosofice sau gânditori fiind rarisime (Nicolai Hartmann, amintit cu „ontologia operațională", Friedrich Nietzsche, în problema voinței, Einstein pentru introducerea relativismului, Biblia, în măsura în care ar putea să-i susțină ideile ş.a.). Desigur, se ascunde aici un orgoliu romantic (ca asumare a propriei genialităţi!) care ar putea evoca o formă de narcisism individual pe care a crescut, în ultimă instanţă, „neo- ontologia" şi „neognoseologia" spre care ţinteşte. Nu lipseşte din arsenal dublul romantic, cu obsesia străinului din noi pe care Omul are sarcina emancipatoare de a-l descoperi, de a-l cunoaşte şi de a trăi în armonie/iubire cu el, încât numai atunci individul uman se va elibera de Dumnezeul religilor, inclusiv de al creştinismului. Mai mult, numai atunci gândirea lui va deveni coaxială.[…] In pasajul destinat copertei, am catalogat discursul filosofic, aforistic şi estetic al lui Sorin Cerin drept paradoxist. Paradoxismul (ale cărui şase manifeste au fost redactate de Florentin Smarandache), s-a vrut un curent de avangardă, de subminare a literaturii din vechiul regim, în anii '80, fundându-se pe tehnica antitezelor, paradoxurilor, oximoronului etc., cu certe finalități cinice/kynice. O variantă de paradoxism a cultivat şi teoretizat Ion Pachia Tatomirescu, dar în 'Răspăr cu Florentin Smarandache, confirmând teoria opușilor lui Sorin Cerin.

Caoaxialismul pare a fi confin cu paradoxismul, dar e cu mult mai mult decât atât, apropiindu-se, mai degrabă, de sistemele filosofice şi religioase dualiste, culminânde în gnosticism și, la prima vedere, în raționalismul cartezian.

De altfel, Descartes, care s-a vrut un apărător fidel al catolicismului, a putut fi acuzat de „ateism" şi de precursor al antropocentrismului european modern. Este, în definitiv, primejdia la care se expune oricare dualism, încât raționalismul riscă a deveni „„mistică", ducând la utopiile modernității şi postmodernității retuşate monist. In vecinătatea creştinismului (sau paralel cu el), dualismul a căpătat cea mai elocventă formă în maniheism (Mani, 216 - 277 d.Hr.), fiind proclamat de adepți „noul sus") şi Pogomilism (varianta slavă bulgărească a creştinismului, între 950- 1396, formă gnostică a ortodoxiei, cu elemente de supraviețuire în catari şi albigenzi). Antitezele au preocupat gândirea umană (mitică, religioasă, filosofică etc.) de la „începuturi", fiecare gânditor, sistem filosofic, religie încercând să le rezolve în felul lor. Spre o soluție proprie se încearcă şi Sorin Cerin, bazându-se doar pe propriul gând şi riscând fie să redescopere roata, fie având norocul de a aduce ceva nou.

Punctul său de pornire este „postmodernist" „aparent, cel puțin, sub semnul unui nihilism radical: „Nimic nu este Adevărat. totul este un vis. Realitatea nu există, cum nu există nici viața sau moartea decât Iluzia lor." (Coaxialismul, p. 4). Ne ciocnim de o primă iluzie a gândirii autocentrate, fiindcă autorul repetă, în termeni proprii, celebrul enunţ al lui Nietzsche: Nu există fapte, ci doar interpretări, frază devenită biblia filosofării si teoriei istoriei postmoderne. Și totuşi „interpretarea" lui Sorin Cerin trimite mai degrabă la agnosticismul lui Kant, conform căruia rațiunea pură are acces doar la fenomen, niciodată la noumen. Cel din urmă este de recunoscut în sintagma Adevărul Absolut, opus Iluzuilor

(continuare în pag. 38)

(urmare din pag. 37)

Vieţii, cărora le recunoaşte statutul de aplicații la adevăr, dar, paradoxal, ca minciună caracteristică fiinţei umane: „De ce sunt toate o minciună? Fiindcă Omul este o minciună a naturii Factorului care l-a zămislit.” (p. 9). Iar omul este numit minciună deoarece uită „cu desăvârşire de adevăratul sens al vieți [care] este acela de a iubi” (p. 9). Factorul Creator (redenumire a Creatorului transbordat în limbajul corectitudinii politice!?), admite autorul, este iubire, omul uitând asta, deşi este destinat, prin naştere, fericirii. Minciunile, Iluziile Vieții (de ce uită d-l Cerin să le asimileze sau să le distingă de maya indiană, unde opoziția dintre samsara și nirvana se finalizează în emblematica formulă: „Totul este suferință, totul este neadevăr'”?), care sunt condiția însăşi a existenţei umane, sunt condamnate a-l arunca pe om în logica bivalentă, de nivel 2, cum o numeşte, încât tot ce aparține sferei Cunoaşterii Inchise se nutreşte din antiteze. De aici încolo, între atâtea altele, autorul ar fi putut invoca tradiţia hegeliană a rezolvării antitezelor prin sinteză sau pe cea eminesciană (antitezele sunt viaţa, în ipostazele monstruosului sau împăcării), continuând cu antinomiile transfisurate ale lui Blaga, cu contrariie lupasciene rezolvate la nivelul celei de a treia materii (starea 7), dar el preferă un dualism nețărmurit, supus Ierarhiei: „Fiecare Opus are la Infinit un alt Opus identic cu el.” (p. 5). Formularea pare o contradicție în termeni (altă festă jucată de limbă?), fiindcă nu e vorba, totuşi, de simetria parității, ci de cea de contrast, ambele fiind surprinse fuzionând Şi rupându-se numerologic: opuşii multiplicaţi succesiv tind spre asemănare (coincidentia oppositorum, de la Cusanus citire?) cu cât sunt mai depărtați unul (punct de plecare) de celălalt (punct de sosire); invers, contrastul e maxim în cazul opuşilor imediaţi, de maximă apropiere. Opuşii se desfăşoară, astfel, numerologic, între infinit şi 0/nimic, fără ca 0 să fie atins vreodată.

În vastul palier al Iluziilor Vieţii nu poate fi vorba de cunoaștere (Adevărul neputând fi cunoscut), c1 doar de conștientizare: „Conştientizarea este Urma în care se va tuma Forma Cunoaşterii, cu ajutorul unui Element Oglindă.” (p. 21). Ne putem întreba din nou dacă Urma lui Sorin Cerin are tangențe cu urma/arhi-urma lui Jacques Derrida. Nu ştim. In orice caz, cunoaşterea prin oglindă conştientizează Eul (Persoana), acel străin pe care-l purtăm în noi şi de la care Sorin Cerin aşteaptă întoarcerea la Instinctul Primordial ca iubire, prin Factorul Creator care zace în orice om. Intrăm, vrând-nevrând, în spațiul libidoului freudian, preluat de revoluția freudo-marxistă a corectitudinii politice? Probabil, dacă ne luăm după aforismul „„Istoria omenirii a fost scrisă de sex.” (Cugetări esenţiale, Editura Paco, Bucureşti, 2013, p. 134). Iarăşi greu de spus. Instinctul este definit de autor drept „prima imagine a Ordinii” (Coaxialismul, p. 27), deci a Ierarhiei, entropia fund reversul Instinctului. Autorul vorbeşte de Matrice şi Scop, universul nostru fund autocauzat: „la început a fost efectul propriei cauze” (p. 30), ceea ce îl determină să nu creadă în populara teorie a Big Bang-ului, deoarece ar fi produsul Coeficientului Logic 2 (p. 28). Însă întreaga lui construcție se bazează pe logica bivalentă, care ne aruncă într-un labirint al contradicțiilor. Să fie un îndemn la a nu da crezare propriului construct? Măsura de precauţie vine de acolo că nu-şi asimilează filosofia pe căutarea Adevărului Absolut: „Orice sistem filosofic sau filosof care pretinde că spune adevărul este mincinos.” (p.4). Necăutând adevărul, coaxialismul crede a găsi doar axa dintre antiteze care le-ar legitima ontologic pe ambele antiteze (neo-ontologia). Ne-am iluziona dacă am crede că Sorin Cerin se apropie de metoda transdisciplinară, căutând punctul dintre două niveluri de Realitate, dincolo de bine şi de rău, cum ar spune Nietzsche. Filosofia lui se vrea a fi un-soi de monoteism secular, numerologic, de felul Dumnezeului unic al Vechiului Testament, însă paradoxal, dualist, căci Dumnezeu fără Diavol nu există! Hibridul acesta ar putea fi încadrat în categona numită de Ioan Petru Culianu monist-dualistă. (Cf. Gnozele dualiste ale Occidentului, trad. din franceză, de Tereza Culianu-Petrescu, ed. a doua, Editura Polirom, Iaşi, 2002, p. 20).

Coaxiologia este denumită știința opuşilor (p. 46), iar coaxialismul - „o nouă filosofie care suprapune Cunoaşterea pe substratul ce aparținea Existenţei atribuindu-l altor opuşi ai acesteia] dar şi Existenţei implicit.” (p. 45). Unu este Factorul Creator care-şi naşte Opusul, recte Dumnezeu pe Diavol. Numărul Unu este Instinctul „care este în tot şi în toate” (p. 34). Adevărul Absolut este legat de Cunoaşterea Deschisă la care Cunoaşterea Inchisă a oamenilor nu are acces. Ar exista, după modelul Factorului Creator, nenumărați Creatori, consonând cu ceea ce Blaga numea destinul creator al omului. Și în gândirea lui Sorin Cerin se vorbeşte mult de destin. Fiecare Mare Creator şi Unic Întâmplător (!) are o cunoaştere deschisă (Adevărul Absolut) şi alta închisă, supusă minciunii, Iluziilor Vieţii. Ca şi postmodernii, Sorin Cerin pretinde că, în sistemul său, ontologia tradiţională este părăsită, „îşi pierde absolut orice statut, dar toți aceşti opuşi sunt coaxiali, adică au o axă comună având un numitor comun în ideea de substrat, indiferent dacă acesta este mintal sau de orice altă natură.” (p.47).

De fapt, prin coaxial, autorul înţelege egalitatea ontologică a opuşilor, pe fondul numerologic al Unului, acel monism-dualist despre care vorbea Ioan Petru Culianu. Dumnezeul său este diadic, nu Treimic, ca în creştinism. Identitatea numerică a opuşilor (infinită pe scara nivelelor logice) este totdeauna „o infinitate minus Unu”, „noi aflându-ne la Nivelul 2 al Logicii” (p.49). Cred că acesta este riscul inevitabil al neo-ontologiei lui Sorin Cerin: reducția omului, implicit a divinității, la nivelul logicii bivalente. Cartezian fiind, el concepe un Dumnezeu doimic, ignorând totalmente că Dumnezeu este Treimic. De aici tentația devastatoare de a-l pune pe Diavol pe aceeaşi treaptă cu Dumnezeu, recăzând într-o erezie gnostică de felul bogomilismului sau maniheismului. Asta în pofida faptului că Sorin Cerin încearcă să distingă între Satana şi Diavol, deşi îi amestecă permanent, ca produşi, în ultimă instanţă, de către om. Raţionalşti alunecă lesne fie în deism, fie într-un neoumanism antropocentric, cu tendinţa negării religiilor, cum i se întâmplă şi lui Sorin Cerin. Pe a doua cale s-a orientat autorul. Intr-acolo duc consecințele complicatei lui sofistici terminologice, cu o orgoloasă rectificare postmodernistă a denumirilor.

(continuare în pag. 39)

(urmare din pag. 38)

Cei doi, Dumnezeu şi Diavolul, „„nu fac decât să reflecte Omul în ansamblul său, ca ființă divină şi demonică în acelaşi timp.” (p. 52). Admiţând că Dumnezeu este Factorul Creator Primordial, în actul faceri Creatorul a trebuit să-l creeze ca „partener”, egal cu sine, pe Diavol. Alteori, Satana apare chiar ca „adevăratul Dumnezeu”: „Adevăratul Dumnezeu care este Lumina Divină este Satana! Cel mai mare deschizător de drumuri al omenirii, cel care scoate mereu binele în evidenţă.” (Cugetări esențiale, p. 9).

Veşnica ispită a raționalismului, erijat în umanism, atunci când nu-l neagă pe Dumnezeu, este să conceapă divinitatea ca operă exclusivă a omului. Este ispita Îngerului căzut. O spune şi un mare teolog precum Sfântul Iustin Popovici: „Omul preferă să-L înlocuiască pe Dumnezeu. Acest lucru îl demonstrează umanismul. Însă nici unul dintre zei n-a fost atât de grav expus pe cât omul-dumnezeu.” (abisurile gândirii şi simţirii umane, trad. din limba neoelenă, de pr. dr. Gabriel Mândrilă şi Laura Mândrilă, Editura Sophia/Metafraze, Bucureşti, 2013, p. 66). Şi a fost grav expus din pricină că omul-dumnezeu este antiteza Dumnezeului-înomenit şi a Omului- îndumnezeit. Acel soi de umanism îl frustrează pe om de Adevăr şi am văzut cât de vajnic se luptă şi Sorin Cerin să excludă Adevărul din viața omului, atribuindu-i acestuia doar Iluziile Vieţii. Iată cum răspunde Sfântul Iustin Popovici: „În creştinism, Adevărul nu este un concept filosofic, nici o teorie, nici o învăţătură, nici un sistem de precepte, ci este Ipostasul viu divino-uman — Iisus Hristos cel istoric. Înainte de Hristos, oamenii își preinchipuiau Adevărul, însă nu îl deţineau. Odată cu Hristos, ca Logos al lui Dumnezeu Întrupat, Adevărul dumnezeiesc VEŞNIC se arată întreg în această lume.” (p. 123). Ferindu-se a vorbi de Hristos, ci doar de Dumnezeul Unic al Vechiului Testament şi de alți dumnezei din diverse religii, Sorin Cerin, născut creştin ortodox, cu ascendenți preoți, în familie, a preferat să se întoarcă la vechile religii precreştine (asimilând acestora şi creştinismul). E a ales, totodată, întoarcerea la iluminismul secolului al XVIII-lea, îndemnând, chiar prin titlul unei cărți, să „iluminăm Bibha”! O fac, astăzi, cu asupra de măsură, iluminați „corect politici”, împânzitori ai molimei New Age. Incât, avertizează, poate prea tranşant, același Iustin Popovici, „In Apusul european, Creştinismul s-a transformat treptat în umanism.” (p. 136). Sau, cum spun, de pe firmamentul înaltei filosofii, Gianni Vattimo şi John D. Caputo (După moartea lui Dumnezeu, 2007), creştinismul s-ar împlini doar în faza lui… secularistă!

Omul autocentrat consideră că divinitatea e doar fărâma de Lumină din el, că Dumnezeul extenor e doar proiecția acestei lumini din propria inimă. E doar un pas până la a decide că Dieu c est moi. Neîndoielnic că Dumnezeu trebuie căutat în propria inimă, acolo unde pulsează iubirea. Eminescu spunea: Și eu pun destinul acestei lumi într-o inimă de om, însă niciodată n-a pus la îndoială „extenoritatea”/istoricitatea lui Iisus, ca Fiu al Tatălui din Ceruri. De aceea, omul se roagă lui Dumnezeu, nu lui însuşi. Or, Sorin Cerin are ce are cu rugăciunea. El nu poate imagina mântuirea decât prin tine însuți, strict individual, gnostic, inițiatic, încât rugăciunea ar fi inutilă ŞI o invenţie ordinară a Bisericii. Cu alte cuvinte, nu poți fi credincios în comuniunea euharistică a Bisericii. Astfel „cohortele” care merg la Biserică „nu vor să înțeleagă nici în ruptul capului - ne asigură Sorin Cerin - că sunt Oameni şi nu cârpe, decăzute în înstrăinare de propriul «eu».” (Coaxialismul, p. 53). Factorul Nostru Creator ne-a dat iubire, care e în noi, nu la Dumnezeu: „Ar fi mult mai bine în această lume dacă oamenii nu s-ar mai ruga şi nu ar mai constru atâtea biserici[,] dar şi-ar scoate fiecare fărâma de iubire, în definitiv, fărâma de Dumnezeu şi ar împărți-o cu drag unii altora.” (p. 54).

Rene Girard, acest Hegel al filosofiei creştine occidentale, cum îl numea Jean-Marie Domenach, avertiza că singurul om realist este cel care se roagă. Sorin Cerin răstoarnă, năucitor, perspectiva, afirmând că tot răul din lume începe în pragul Bisericii: războaie, crime, violuri, jafuri, minciuna etc. De aceea, zice el, în romanul The Origin of God, în care a creionat o lume ideală a iubirii, eroul său se schimbă dramatic din clipa când i-a ieşit în cale prima biserică, adevărată cutie a Pandorei! Dogma creării omului după chipul şi asemănarea lui Dumnezeu i se pare o blasfemie. „Cel mai mare rău posibil pentru Om este religia. Orice religie este o dogmă în care trebuie să te supul. În nici un caz Factorul creator nu a donat un Om servil şi supus unor canoane de tipul dogmă, deoarece Omul nu este o dogmă în sine, iar prin dogmă Omul se depărtează şi mai mult de străinul din El. (p. 68). Nu e acelaşi lucru cu a spune că religia este opiu pentru popor? Parcă spusa marxist-leninistă era mai îngăduitoare. Cel mult, răul care este Biserica ar putea fi ameliorat în spiritul New Age, calea de acceptare a unei unificări „între religii”, cu renunţarea la dogmă din partea fiecăreia. De ce? Fiindcă „Un Om dogmatic nu este un Om liber. Străinul din Om este tocmai opusul dogmatismului care este Oglinda înstrăinării de sine a Omului.” (ibidem). De-ar fi numai atât: „Biserica este Oglindirea răului din Om la nivel social. Aruncaţi acest rău şi odată cu acesta ve-ţi (sic!, n.n.) alunga biserica, indiferent de religie. Să nu uităm că Dumnezeu nu ar exista fără Diavol, că Binele nu poate fi fără Rău, întrucât nu ar avea cul (sic!, n.n.) să se raporteze.” (Ibidem). Este aici un enunţ tipic sofistic, incluzând o nuanţă de adevăr, cea referitoare la Bine şi Rău, dar eronată flagrant în „ecuația” Dumnezeu/Diavol.

Fragment preluat din capitolul intitulat, “Dualismul ca ispită a raționalismului”, aflat în cartea semnată de Theodor Codreanu, intitulată “Anamorfoze”, apărută în anul 2017 la editura Scara din București, paginile 130-147, (ISBN 978-606-940-119-4).

(*va urma*)

Nicu BREZOIANU

Jurnalul unui om obișnuit

2009

2 ianuarie

Am trecut pragul Noului An. Speranţe, emoţii, anxietăţi, dorinţe? Din toate câte ceva. În 2008 am împlinit 50 de ani. Mulţi, puţini? Greu de spus. Fizic nu simt oboseala jumătăţii de secol, cu toate că trupul scârţîie mai des, ca un mecanism neuns, chelia s-a rotunjit binişor, ridurile de la colţul ochilor s-au îndesit şi abdomenul s-a deformat, agasând estetica bunului simţ.

Mă mistuie însă o nelinişte inexplicabilă, sâcâitoare, generată de teama că nu voi avea timp suficient să decodez ecuaţia existenţei, să mă eliberez din robia cărnii purificându-mă în spirit, să termin casa începută la Brezoi, să mă apuc serios de scris, să îmi iubesc la infinit familia, să îmi cresc nepoţii (gândire tipic românească chestia asta cu sprijinul material al copiilor, indiferent de vârstă şi crescutul nepoţilor). Nu ne vindecăm de moda mură-n gură, ceea ce în subconştientul colectiv românesc înseamnă *ajutor*!

De ceva vreme mă chinui să îmi regăsesc optimismul!

Cum va fi 2009? Previziuni sumbre. Diminuarea producţiei, şomaj, creştere economică minusculă, salarii îngheţate, investiţii doar la modul virtual, austeriate. Criza economică generalizată pe mapamond, ne face cu ochiul.

De fapt avem orbul găinilor! nu realizăm că istoriceşte suntem într-o criză perenă! Criza morală, rod al comunismului *multilareral dezvoltat,* ne-a amputat gândirea liberă, spiritul de solidaritate şi toleranţă, omenia proverbială, fiinţa noastră biologică. Pentru români, obişnuiţi pavlovian cu pomeni electorale va fi tot mai greu. În situaţii de acest gen, trebuie să strângi din dinţi, să munceşti, să ai răbdare, să înţelegi că nu tot timpul curge lapte şi miere, dar acest tip de educaţie nu ne este momentan la îndemână.

După 1945 japonezii şi-au împrumutat statul pentru a sprijini redresarea economiei. În 1970 Japonia devenea a doua putere economică mondială. Sfidase lumea.

Alt popor, altă mentalitate!

Cât este vina noastră ca popor, cât este vina conjucturii istorice, greu de spus, dar lipsa educaţiei axată pe valori, norme morale, disciplină juridică şi creativitate în sensul bun al cuvântului (nu doar ca plesneală materială) este o certitudine. Pentru unii, România post-revoluţie a fost Edenul. Media prezintă averile unor miniştri din noul guvern, un amalgam conjunctural între stânga şi dreapta. Case cu nemiluita, terenuri, conturi împestriţate cu lei, euro şi dolari, bijuterii, tablouri, pe ansamblu un guvern de 3 ori mai bogat decât precedentul. Un guvern al *clasei politice ticăloşite*, guvern binecuvantat chiar de către cel ce a tuşit sintagma cu pricina.

…*Escu!*

Am petrecut Revelionul acasă în intimitate, acompaniat de C. Doar noi doi, ni se întâmplă de câţiva ani. Să fie un simplu semn de bătrâneţe sau doar efectul normal al comodităţii?

Culinar nu am pregătit ceva deosebit, dar am gustat dintr-o linişte sufletească reconfortantă pe care o aşteptam de ceva vreme. Şampania cu gust de fragi ne-a îndulcit sper, pentru tot anul. La Bucureşti, Braşov, Sibiu, Timişoara şi aiurea prin Ţară s-au cheltuit sume consistente cu focurile de artificii şi spectacolele în aer liber. Reţetă politică de succes moştenită de la romani: pâinea şi circul servite cu mărinimie vulgului, pentru asigurarea liniştii guvernanţilor.

Pe 1 ianuarie ne-am trezit târziu şi am ascultat Concertul de Anul Nou de la Viena. O tradiţie cu steif începută în 1939, un dialog european sublim. Îl ascultăm de câţiva ani cu interes şi de fiecare dată se aprinde în mine o suferinţă veche. Mă mistuie gândul de a nu fi reuşit faptic o carieră în domeniul muzicii instrumentale. Nu regret că am urmat opt ani Liceul de Muzică la Craiova, luptând inegal argumentativ *Eu*, un pui de cosaş de pe Valea Lotrului cu violoncelul, deorece mi-am format o cultură muzicală solidă şi mi-am antrenat intelectul pentru memorarea cu uşurinţă a unei mari cantităţi de informaţii. Dar ineficienţa activităţii, ca realizare profesională a lăsat urme şi insatisfacţii sâcâitoare.

Dirijor, Daniel Barenboim. Un argentinian care a făcut la viaţa lui pian, gazetărie şi dirijorat. Pe lângă valsuri şi polci compuse de Johann Strauss tatăl şi fiul, frecvente anual în program, m-a surprins plăcut *Valsul sferelor* compus de un alt mebru al familiei Strauss, Josef. Lansat cu ocazia unui bal al fizicenilor, valsul a fost iniţial ignorat, considerându-se că prin jovialitatea liniei melodice ridiculiza fizionomia distinşilor destinatari. Linia melodică de fapt, prin ritm şi tonalitate sugestionează muzical forma sferică a atomilor şi nicidecum aspectul rubicond al domnilor în cauză. S-a cântat şi o parte dintr-o simfonie de Joseph Haydn, fiul rotarului din Rohrau, autorul unui număr impresionant de simfonii – 104, fost capelmaistru al Castelului familiei Esterhazy. Castelul a constituit decorul scenelor de balet prezentate pe parcursul concertului.

2009 a fost declarat *Anul Joseph Haydn,* în domeniul muzicii simfonice!

Sala Operei din Viena era ornamentată cu flori naturale aduse de la San Remo, o feerie multicoloră asortată cu muzică de cea mai buna calitate. Finalul, repetat cu sfinţenie an de an a readus în prim plan *Radetzky marş*, imnul neoficial al vienezilor, pe parcursul căruia spectatorii au voie să acompanieze orchestra cu aplauze ritmate. Opera din Viena este din punct de vedere simfonic un punct de reper al Mapamondului. Viena este un oraş care trăieşte prezentul rememorând trecutul, valorificat ca ofrandă pentru spiritualizarea viitorului! vibrează uman şi impune respect prin promovarea elitelor mondiale.

(continuare în pag. 41)

(urmare din pag. 40)

În România elitele nu mai sunt la modă, iar termenul provoacă uneori o stare de disconfort. Dacă îndrăzneşte cineva să aibă capul pătrat, ne irităm.

Cauza? comunismul gregar ca doctrină şi comportament social, distrugătorul consecvent al elitelor, plecând de la premisa falsă că toţi suntem egali biologic şi social. Uniformizarea comunistă a alterat cultura, tradiţia, ethosul românesc, stopând totodată stimularea dezvoltării personalităţilor de calibru, fenomen ce se conturase pregnant în perioada interbelică. Într-o societate bolnavă de impostură, elitele răzbesc cu greu. Şcoala pe ansamblu şi educaţia nu-i valorifică îndeajuns pe cei care pot reprezenta în timp esenţe rare, personalităţi reprezentative, atuurile unei naţiuni. Ne lipsesc modelele de bună practică, iar tinerii răzbesc cu greu prin zidul opac al politicianismului ieftin şi al intereselor meschine, spre treptele consacrării.

Primesc, printr-o împrejurare fericită, revista de cultură *Arca* a literaţilor din Arad. Interesantă: cronică literară, eseu, poezie, teatru, arte vizuale, pro musica, restituiri, lecturi paralele.

Incitantă ca practică a exerciţiului de a dialoga şi ca volum de idei convorbirea cu Bogdan Gabriel, profesor de teologie la Duquesne University Pittsburgh. Ce ne spu-ne tânărul profesor despre Institutul Teologic Ortodox din Bucureşti?

"*Când am început efectiv cursurile de Teologie, mi-am dat seama cât de superficial şi de provincial se făcea totul* (comparativ cu activitatea didactică din Germania, unde Gabriel studiase anterior*). Profesori aroganţi şi incompetenţi, care îşi făceau cursurile plagiind (şi amputând) cursurile din perioada interbelică, şi care ţineau jos pe cei care ar fi avut ceva de spus studenţilor; sărăcie lucie şi haos desăvârşit la bibliotecă; un sistem de relaţii abuzive, bazat pe temenele şi peşcheşuri; pe scurt: un putregai poleit cu lozinci, diseminat în toate grupările (termen prea elegant), care îşi disputatu întâietatea în cancelarie".*

Trist adevăr! în învăţământul universitar românesc, incompetenţa şi nepotismul fac ravagii.

Cine să se ocupe atunci de elite?

3 ianuarie

Iarna şi-a intrat pe deplin în drepturi. Nu sunt zăpezile de altă dată, dar este ger. Îmi place să simt muşcătura frigului pe obrajii îngheţaţi. Retrăiesc copilăria de la Brezoi, din Fundul Podului: joaca în zăpada afânată, ramurile copacilor tivite cu broderii filigranate de omăt, drumul pietruit şerpuind de-a lungul Văii Satului, transformat în derdeluş, pe care făceam echilibristică până la şcoală, spartul lemnelor, respiraţia aburindă a vitelor, hainele din lână aspră umezite de ninsoare şi uscate apoi pe sobă, focul prietenos, ibricul cu ceai sau ţuică fiartă pentru musafiri…

…vremuri apuse a căror nostalgie mă învăluie ca o stare de beţie incipientă. Gerul îmi dă senzaţia unui rău necesar, îl percep ca pe un dezinfectant a tot ce mişcă în juru-mi (mai ales că nu costă nimic, cu excepţia facturilor la gaze care în lunile de iarnă ne dau dureri de cap). Ruşii au divergenţe cu ucrainenii. Zarurile lor norocoase sunt marile rezerve de hidrocarburi, sursă de venit eficientă în relaţiile cu Europa.

Deocamdată noul guvern ne asigură ca nu vom avea probleme. Nu-mi inspiră nici o încredere amestecătura asta de miniştri şi am o presimţire urâtă, o voce stranie îmi şopteşte că se va sfârşi prost. De mic aveam fixuri care mă chinuiau şi dacă nu se întâmpla cum îmi imaginam eu viitorul, ceva pentru mine nu se lega, nu era în regulă. Nu-i înţeleg pe cei ce vor să devină miniştri doar de dragul titulaturii. Îi compătimesc. Un ministru *beton* este de fapt un bun administrator. Ţuţea era de altă părere, mai radical: *un ministru bun trebuie să aibă vocaţie de stăpân şi nu de bun funcţionar. Iar ca prim-ministru, trebuie să porţi în geantă imaginea ideală a României, spre care să te mişti asimptotic.*

Vocaţia de stăpân o au... dar din păcate pentru noi, de stăpân prost!

După amiază am plecat la Dejani, un sat situat la poala versantului nordic al Munţilor Făgăraş. În apropiere este o mănăstire, refăcută din temelii după '90, cu pictură bizantină pe un fond azuriu, odihnitor. Îmi place Ţara Făgăraşului! mai cu seamă îmi plac satele de sub munte. Ţinutul a fost administrat în Evului Mediu şi de voievozii Ţării Româneşti. Câţiva boieri munteni aveau moşii în zonă. Populaţia este neaoş românească, spre deosebire de satele de pe Ardeal, situate la nord de Olt, unde saşii au fost în trecut mai numeroşi.

Ortodoxismul este puternic înrădăcinat în Ţara Oltului. Tradiţia *Cetelor de ficiori* (Junii lui Crăciunu'), care colindă între Naşterea Domnului şi Sfântul Ion, respectând un vechi ritual precreştin este unică în spaţiul românesc şi din fericire se practică încă. Sunt numeroase bisericile ortodoxe vechi: Voievodeni, Copăcel, Făgăraş-biserica brâncovenească. În timpul uniaţiei, la începutul sec. al XVIII-lea, multe schituri au fost distruse din ordinul generalilor Preiss şi Bukow, aghiotanţii împărătesei Maria Tereza. Dupa Marea Unire de la 1 Decembrie 1918 s-a început reconstrucţia Mănăstirii de la Sâmbăta (din iniţiativa mitropolitului Bălan), ctitorie a domnitorului martir Constantin Brâncoveanu.

Sâmbăta este simbolul credinţei făgărăşene şi locaş de îngropăciune pentru mitropoliţii Ardealului. Modernizarea excesivă a distrus însă ceva din misterul care învăluie de obicei lavrele ortodoxe, situri arhetipale de rezistenţă spirituală şi culturală în spaţiul românesc. În ultimii ani s-au refăcut mănăstirile de la Bucium, Berivoi, Dejani, Breaza, Făget, mici bijuterii chinoviale ascunse la poalele Carpaţilor, inimi neobosite ce pulsează discret credinţă creştină!

Drumul spres mănăstirea Dejani era acoperit cu zăpadă. Turişti motorizaţi îşi plimbau odrasele îmbujorate şi gălăgioase pe sănii tractate de maşini. Zgomot, gaze de eşapament cu miros înţepător de combustibil ars, sorbituri libidinoase din pahare de plastic umplute cu vin fiert, asortate cu urări de bun augur pentru 2009. Un peisaj umanizat indecent, în dezacord cu oazele virgine de pădure, populate cu brazi împodobiţi în beteala sclipitoare a omătului.

Ioan GHEORGHIȚĂ

Mi s-au întors privirile pe dos...

Mi s-au întors privirile de-o şchioapă
şi mintea-mi stă în aer suspendată
să sap aş vrea pe-o-ntindere de apă
să caut vremea mamei *demodată*,

când din senin puteam zâmbi la soare
şi din cuvinte construiam terase,
de ce-aş mai încerca acuma oare
să am o viaţă plină de foloase?

pământul tremură şi plânge de necaz
că nu-i privit cu dragoste umană,
cad ploi acide-n ritm nebun de *jazz*
iar îngerii-s bătrâni şi în sutană...

vin boli mânate dinspre nord la sud
de crivăţ, de şrapnele şi furtuni,
mirosul ierbii, acel verde crud
a devenit o parte din minuni...

mi s-au întors privirile pe dos
şi mintea-mi stă în aer suspendată
să sap aş vrea, chiar dacă-i dureros
să caut vremea mamei *demodată*...

În noaptea dinainte...

În noaptea dinainte ploua cu aroganţe
fitilele din lampă mi se stingeau în palme,
cuvinte fără mamă şi fără de speranţe
pluteaua împerecheate în straturi de sudalme,

nu ştiu prin câte stele trecea un glonţ letal
de-a lungul căror temeri se fisurau bineţi,
dar auzeam suspinul şi bocet de coral
şi tremurau coline în vuiet de ereţi,

în noaptea dinainte cădeau din ceruri sfinţi
cu mâinile întinse cereau zadarnic milă,
prin gratiile vieţii ei aruncau arginţi
şi-apoi se închinau duşmanilor în silă...

de câte ori deschis-am sprâncenele-nainte
ca arcuri întinate prin clipe fără sens,
de câte ori de-a dreapta aceluiaşi părinte
feritu-te-am pe tine în marea de condens?

acum, când dinspre est se lasă-ncet cortina
când doar ne facem loc prin gânduri egoiste,
se vede în conturuti cum fierbe-n aer vina –
un recviem în corul măicuţelor preciste...

A câta oară?...

A câta oară strig la pietre şi murmur la icoane
că soarta ni se lasă pe creştet ca o ceaţă,
că ni se implantează în creier silicoane,
că ni se pun dârlogii şi ham de măgăreaţă?

arată-te, străine, cât de dibaci ne furi
cu câtă nonşalanţă faci din echipe drugi
dai cu juma de mână şi iei cu şapte guri
şi c-un limbaj de lemn nimica nu îndrugi,

trăsnească-i pandemia prin închisori de-a gata
pe cei ce au făcut din ban un ideal,
să le plesnească ochii, să-şi umple beregata
cu lăcomii infame pe la vreun tribunal...

Se şterg din reflectoare...

Se şterg din reflectoare din ce în ce mai des
solstiţii cu regrete, cu semne prinse-n păr
şi-n locul lor invidii şi-un val de interes
apar la unison pe-un tas de adevăr,

se cântăreşte cinstea, valorile-s pe ducă
minciuna-i educată de şmecheri şi gealaţi
se dau speranţe oarbe şi ia cine apucă
mai reci şi-n deziluzii, mai trişti şi mai blazaţi,

să mergem înainte femurul nu ne ţine
cu litere de-o şchioapă pe inimă stă scris,
trăim într-o decadă curbată în ruşine –
solstiţii cu regrete, cu semne prinse-n vis.

Mă doare..

Mă doare că prin vene îmi curge neputinţă
deşi de-atâta vreme bat drumuri şi cărări
să pun un strop de bine, să torn cu elocinţă
iubire şi credinţă în toc şi-n călimări,

de n-ar mai fi trădarea să urle în ureche
asemeni unei haite de lupi şi de nebuni,
de n-ar mai face ura cu lenea-n cerc pereche
am fi cu mult mai altfel şi, sigur, mult mai buni,

am moştenit tot răul din era comunistă,
o eră presărată cu şpiluri şi golani,
la ce să ne ajute o viaţă fantezistă
când hoţii stau la pândă, în funcţii pentru bani?

te uită împrejuru-ţi mai recunoşti vreun stil?
că toate sunt mai false, lipsite de voinţă,
mă doare că sunt mame uitate la azil,
mă doare că prin vene îmi curge neputinţă...

Prea drag îmi este cuibul...

Prea drag îmi este cuibul şi zborul mi-a ajuns
să-mi crească prin sprâncene-o gheară de şacal,
prea tristă-i libertatea cu care-i trupul uns
când zâmbetul se vinde pe-un kil de caşcaval,

ia-mi mâinile de astăzi şi strânge-le-n cătuşe,
la ce să ne rugăm când pietrele sunt moarte?
când vin de pretutindeni cu miile căpuşe
şi sug din noi iubirea şi ne învaţă carte,

la cine să mai mergem şi să le spunem şpilul
când statul paralel ne-mpuşcă din cuvinte,
din legi şi din decrete îşi pune-n vârfuri stilul-
un mod defăimător de-a trece înainte,

prea drag îmi este cuibul, dar am să-nvăţ să zbor
departe, printre *Tudori, Corvini, Mihai, Ştefani,*
din îngerii aceştia voi face un sobor
prea drag pe-un colţ de suflet precum în *Ghetsimani*

(continuare în pag. 43)

(urmare din pag. 42)

Ne mor părinţii...

Ne mor părinţii, doamne, cu rănile deschise
uitaţi printre spitale, săpându-şi singuri gropi,
copiii pleacă-n lume goniţi de interlopi,
de cei ce uneltesc cu moartea în culise,

drept scuze ne îndeamnă să mergem toţi la vot,
mass media e-n mâna aceloraşi satrapi,
aceiaşi care-şi bagă dolarii la ciorapi
şi urlă că românii sunt neam de ostrogot,

că nu ne vindem ţara, că ţara suntem noi,
când ei sunt mandatari în *Londra* sau *Maldive,*
ne mor părinţii, doamne, sar lacrimi prin colive
de prin orbite goale şi coaste de strigoi,

cu burţile umflate ne-ndoapă cu gogoşi
ieri-derbedei în stradă, azi-secretari de state,
ieri-fiţe în bordeluri, azi-doamne învăţate
s-arunce cu sloganuri şi mită-n curioşi,

storc suflete de gânduri şi fac din oase punţi
pe-o cale nesfârşită, pe-un rând de lumânări...
ne mor părinţii, doamne, din cruci le ies ocări,
păreri de rău în valuri inundă dealuri, munţi...

Constantin BEJENARU-BECO

Sentiment năucitor (*A propos de Iadul din Bahmut*)

Se dedică ucraineanului drag inimii mele *Ananie Ivanov*

Râuri de sânge vâscoase, pestilenţiale.
Urlet de fiară-asurzitor, păsări de pradă
Ce-şi pândesc hrana din
Mucede canale umplute
De hulpavul *Agresor*
Cu trupuri răspândind otrăvitor
Miasma de pucioasă şi dihor
A sentimentului năucitor
Care ne cârnăşeşte ca o boală-
Frica de *Iad şi de Război* nimicitor
Îngrozitoare, incurabilă, letală!

Naşterea unui Poem

Un *Poem* se naşte
Din aripi pe care
Cu-adevărat le au doar Îngerii,
Din aerul bovaric
De nostalgie traklian-eminesciană
Al şoaptelor teilor-zeilor depărtărilor,
Din vuietul trecut viitor
Şi boarea de aburi a mirărilor
Care aici şi acum
Ia chip de de *Viaţă* trăită
În ritmul *Insectelor*,
Măiestria vocală a *Păsărilor*
Şi *Inteligenţa* socială a *Oamenilor.*

Faţa nevăzută a *LUMII*

Din *Antichitate* până-n
Modernitate, *Poetul* survolează
Ucronii câte-n *Lună şi Stele*
Unde visează că doar pe
EL îl vizează *Uni(c)Versurile* paralele.
Deşi de mult a păşit insolit în
Viitorul trecut surdo-mut
Din prezentul neliniştit,
Potirul magic al *Poeziei* îl readuce
Periodic la *Viaţă*.
Astfel că mai caută şi speră încă
Să vadă, beatificat de
Ultravioletele secrete ale *Lumii*
Faţa nevăzută a *Lumii.*

Încredere oarbă

Motto: „nihil hic misi triste/ Carmine temporibue conveniente suis" („nu vei vedea aici lucruri triste/ În vers potrivit cu vremurile lor.") *Publius Ovidius Naso*

Singur pe drum neştiut de nimeni
Am simţit şi simt încă o *Încredere oarbă* în rostul
Neliniştitor, profund şi fecund *al Vieţii*
Care-mi acordă zilnic
Un rol fără seamăn.
De cavaler-truver ce-şi hrăneşte
Pegasul cu jăratic din harfele tămăduitoare ale lui
Orfeu, Homer, Dante, Eminescu, Baudelaire
Între cerească împlinire prin *Iubire*
A crezului meu - de *OM*
Care depinde numai de *DUMNEZEU*.

Cronologie

Zi şi noapte,
Noapte şi zi,
Realitatea se luptă
Ca *Spiritul Trupului şi Inimii* mele.
Câştigătoare e *VIAŢA*
Cu toate-ale *EI*,
Cu sau fără temei,
Bune şi Rele.

Mărţişor

Divinissimei Tania N.

De *Ziua Ta*
Îţi dăruiesc din
Cea mai pură ninsoare
Mâna Maicii Domnului –
Flosrea paradisiac zâmbitoare,
Aromitoare şi fermecătoare
Întru-mplinirea Iubirii şi
Fericirii *OMULUI* prin
Duhovnicească binecuvântare-
Preacuratei Fecioare,
Măicuţa Domnului Izbăvitoare.

Rugă Teogonică

Colivia de *Platină-a Sufletului*,
Trupul meu, verbal îmi îndeamnă
Inima ca-n ritm cuantic-galactic vizionar
Să fie bărbată şi sacral,
Să-*L* roage pe *DUMNEZEU*
Cu *Har* să mă bată.

(continuare în pag. 44)

(urmare din pag. 43)

Acvariu Galactic

Când laudele mele
Se prăbuşesc peste stele
Ca o tonă de cărămizi,
Guvizi, insipizi din constelaţii rebele,
Îţi fac temenele-n
Acvariul Galactic în care
Iubito, prudentă
Te-nchizi.

Împreunare Divină

Motto: „Iubeşte şi fă ce vrei!"
Fericitul *AUGUSTIN*

Mai profundă este adâncul
Decât înaltul-îngăduitor,
Îmi şopteşte *Îngeru-mi ÎnGânditor-Păzitor*,
Seara înainte de culcare
Spre a-mi pregăti
Inima, Trupul şi Sufletul
Primitor-roditor întru
Demiurgică-liturgică şi *Divin Creatoare*
ÎMPREUNARE.

Groază Aristocratică

Frica de *Război*
Mai înspăimântătoare
Decât *Infernul* lui *Dante*,
Are în ea o
Groază Aristocratică
De bomboane fondante,
Otrăvitoare precum
Cucuta socratică.

ARS POETICA

Scrisul meu care asemeni
Balaurului Uroboros pieziş-jucăuş
Şi spiralat înfăşoară
Din zori pînă-n seară
Şi-n noapte târziu
Atât *Creatorul* evlavios
Cât şi *Cititorul* insidios,
Se vrea *Călăuzitor, Viu şi Setos*
De *Adevăr* profund,
Zelos şi Milos
Precum Fiul Omului şi al *Domnului,*
Mântuitorul nostru, *IISUS CHRISTOS*.

CONTRAPUNCT

Spre-ngrijorarea *Tatălui* meu
Zaharia (Gând Bun) care se mira
Cu voce de dulceaţă-isteaţă:
-N-oi fi vrând s-ajungi Plugar!
Am vrut să fiu *altceva* în *Viaţă*
Şi am devenit *Marinar!*

Balada Poemului Esoteric

Disimulat sau ocult
Plasez versurile acestui *Poem* destul de mult
Sub pecetea tainei
Preocupat-inspirat de partea zus
Întunecată a *Lumii*
Doctrinelor secrete, *Alchimiei* şi
Ceremonialurilor fastuoase-misterioase
Care vibrează să intre-n
Stare de veghe-n aşteptarea
Celui de-al doilea *Big Bang* al aurei
De pe *Creştetul* gândurilor mele rebele.

Poemul de faţă

Poemul de faţă
E-nfăşurat
În metafore ude ca nişte agude
Şi epitete hai-hui
Spre mai joaca jocului,
Într-atât de mare fiind
Febra naşterii cunoaşterii
Din jur-împrejurul *Lui;*
Poemul de faţă
Cu semne şi repere clare
Aromitoare precum *Căţelul de usturoi,*
Dis de dimineaţă este în stare
Să sară, *Cititorule*, pe tine
Ca un moroi,
Să te ciugulească-trezească din *Soare*
La telurică viaţă firească.

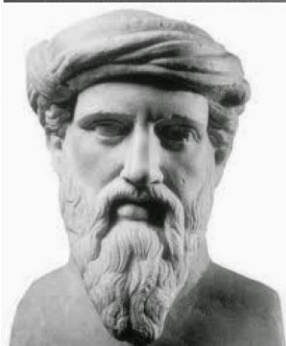
Poem de Poveste

Invit insolit printr-un *sforzando*
Direct din *Halima* voi pluti cel puţin
O mie una (1001) de nopţi
Pe covoare-fecioare şi zmei-ardei copţi
Şi pe drezine virgine trase de un
Pegas fornăitor, capricios şi focos
Deasupra unui *Tărâm fabulos*
Unde convieţuiesc spectaculos rebel,
Călduros, maiestuos şi fidel
Prospero, Caliban şi Ariel.

(Din volumul în curs de apariţie *Uni(c)Vers Apollinic*)

PITAGORA

LEGILE MORALE ȘI POLITICE ALE LUI PITAGORA

• Viaţa cumpătată, în slujba binelui şi a dreptăţii, trebuie să stea şi la baza alcătuirii politice a unui stat.

• Nu încerca să vindeci un popor mare şi corupt: cangrena nu se poate vindeca.

• Nu încerca să schimbi orânduirea unei mari naţiuni. Un popor numeros e ca o dihanie hâdă; e ceva împotriva firii. Dintre toate soiurile de dobitoace cea mai rea e speţa umană ce se cheamă "popor".

• Nu răspândiţi vestea unei fapte rele! Faceţi în aşa fel încât să-i dispară cât mai curând şi cele mai mici urme. Lăsaţi răul să moară!

• Să crezi doar pe jumătate pe cei ce vin să pârască fapte rele.

• Nu năzui la himera unei democraţii pure; egalitatea perfectă există numai la morţi.

• Legiuitorule! Nu lăsa oamenilor de stat timpul să se deprindă cu puterea şi onorurile!

• Legiuitorule! Nu uni credinţa cu morala. Roadele acestei legături nepotrivite nu pot fi decât nişte monştri.

• Legiuitorule, bagă de seamă să nu te înşeli! Drepturile omului nu sunt la fel cu ale popoarelor din cauză că oamenii deveniţi "popor" încetează a mai fi oameni.

• Un Senat de 100 de capete e mult prea mult! Puţini legiuitori, dar înţelepţi! Puţini războinici, dar viteji! Puţin "popor", dar multi cetăţeni!

• Supune-te legilor chiar dacă sunt proaste! Nu te supune oamenilor dacă nu sunt mai buni ca tine.

• Taie unghiile poporului, dar nu-i spăla capul cu propria-i urină; pedepseşte-l, fără să îl înjoseşti.

• Nu chemaţi în magistraturi decât bărbaţi ce sunt în săptămâna mare a vieţii lor.

• Magistraţi! Fiti precum în Sparta! La intrarea în tribunale: ridicaţi un altar al Fricii, frica de a fi pedepsit înspăimântă poporul şi copii.

• Magistratule! Legea îţi e soţie legitimă; desparte-te de ea mai bine decât să o faci să devină o femeie trândavă şi care se învoieşte cu orice.

• Magistraţi ai poporului! Nu urmaţi pilda pescarilor de pe Nil care aruncă cu noroi în ochii crocodilului ca să-l poată stăpâni.

• Poporule! Cântăreşte-ţi legile! Numără-ţi magistraţii!

• Să nu fii legiuitorul ori magistratul unui popor care se lauda cu mintea sa luminată.

• Urmand pilda locuitorilor din Creta, la fiecare 9 ani, legile să fie citite şi îndreptate de un înţelept.

• Scutiţi-vă magistraţii de jurământ atunci când intră în funcţie, dar nu-i scutuţi să dea socoteală când o părăsesc.

• Când magistratul vorbeşte, preotul să tacă!

• Poporule! Dacă îţi doreşti o bună rânduială în ceea ce priveşte politica, fereşte-te de o organizaţie fără vlagă, o administraţie fără putere şi de luxul ospeţelor. Acestea trei dau întotdeauna naştere vrajbei în viaţa civilă şi în gospodării şi au ca urmare năruirea statului şi a familiei.

• Nu tulbura o apă stătătoare ori un popor în sclavie.

• Fugi de poporul căruia îi place eşafodul.

• Nu te aştepta să ţi se mulţumească atunci când faci un bine poporului: dintre toate dobitoacele, el este cel mai nerecunoscător.

• Lucrul cel mai ruşinos al unei stăpâniri este pândirea şi iscodirea oamenilor.

• Nu urma pilda omizii: nu primi să te târăşti la picioarele prinţului sau în faţa poporului pentru ca într-o zi să porţi aripi.

• Toţi suntem egali! Să nu credeţi însă că neghiobul este egalul înţeleptului.

• În fiecare an să aveţi o zi de sărbătoare numită "pacea familiei". În această zi, soţul şi soţia, la prânz, în mijlocul familiei, îşi vor da mâna şi îşi vor ierta unul altuia greşelile făcute de-a lungul anului.

• Învaţă să vezi mai departe decât pot ajunge privirile tale.

• Lebăda tace toată viaţa ca să poată cânta desăvârşit o singură dată. Omule de geniu! Rămâi în umbră şi păstrează tăcerea până în clipa în care vei putea să apari cu toată strălucirea unei faime pe care nimeni nu o mai poate tăgădui.

• Dă legi poporului taur şi boabe poporului bou.

• Nu admira nimic! Zeii s-au născut din admiraţia oamenilor.

• Să nu ai alt Zeu în afară de propria conştiinţă.

• Fii cetăţean al lumii întregi până când vei întâlni un popor înţelept şi cu legi drepte.

• Trăieşte-ţi viaţa; nu există nimic înainte şi nimic după ea. Să-ţi placă să trăieşti şi să trăieşti bine. Cel ce priveşte viaţa cu dezgust fie are spiritul bolnav, fie inima putrezită.

(urmae din pag. 31)

- Le-am venit Gavrila, le-am venit! Dar am avut lângă noi niște *panțere*.Acum sunt la vreo trei ceasuri de noi și nu cred sa vină! Te-ai uitat în stânga și în dreapta! Peste tot e la fel!

Doar în colțul său, Mocanu, se ruga cu voce tare.

- Doamne, Dumnezeule, Atoptputernicule, ai grijă de sufletele noastre! Dă-ne tărie să trecem Gologota care ne așteaptă! Milostivește sufletele păcătoșilor! Tatăl nostru.

Rugăciunea fu preluată de toți.

- Amin!

Cum au rostit ultimul cuvânt, ca prin minune, tunetul s-a oprit. O clipă ireală de liniște s-a așternut în pustia rusă. Lumina timidă a soarelui împodobea, premonitic, covorului alb din fața lor cu limbi sângerii.În curând avea să fie acoperit cu sânge adevărat, cu sânge vărsat în numele unor ambiții mult prea mari pentru cei care-l vărsau.

Clipa de liniște parcă dură o eternitate.Din păcate fu spartă de un huruit înfundat. Veneau tancurile. (...)

Siberia, februarie '43

Ușile marfarului s-au deschis, iar în ciuda gerului pătrunzător, dinăuntru răzbătu un miros pestilențial. Un gardian trase câteva focuri în aer pentru a îndemna umbrele slăbite să se de-a jos mai repede. Rând pe rând din vagoane coborau, sprijinindu-se unii pe alții, cei care în urmă cu două luni făceau parte din cea mai mare armată.

Cei mai în putere făceau eforturi disperate să-i ajute pe camarazii lor.Experiența ultimelor luni îi învățase că cine rămâne în urmă , acolo rămâne.Unii nu mai aveau putere și își doreau asta.

- Lasă-mă prietene, lasă-mă! Dacă ții la mine, lasă-mă să-mi sfârșesc calvarul! Nu mai pot! M-am născut fără noroc!

Spunând asta, cu un ultim efort, îndepărtă mâinile lui Mocanu și Gavrilă de pe el.Mocanu îi mângâie fruntea fierbinte. Ardea. Tifosul își intrase în drepturi. Făcu o cruce asupra lui Boboc și târându-și picioarele se așeză alături de ceilalți.În vagon mai rămăseseră muribunzii, ca Boboc, și ceilalți care muriseră deja în cele zece zile de când se urcaseră în vagoane. Primiră hrana, daca pâinea neagră și uscată se pute numi hrană, doar de trei ori. Băură apă din condensul care cădea de pe tavanul vagonului.

Se auzi un fluier.În fiecare vagon se urcară câte doi soldați și imediat rafalele automatelor se auziră.Marea masă de prizioneri lăsă resemnată capetele în pământ.Nu mai aveau puterea să proteseteze .Nici curajul.

Din prima clipă în care s-au predat, rușii, au făcut tot ce le-a stat în putință să le zdruncine puterea, curajul, voința și credința.

În acea zi blestemată de noiembrie, când au fost învinși și s-au predat, lumea imperfectă așa cum o știau și credeau că o știu s-a sfârșit.În acele clipe unii dintre ei simțeau un sentiment de ușurare, unii chiar zâmbeau.

- Măcar am scăpat cu viață!
- O să apucăm să ajungem acasă!
- Dacă rușii vor ataca așa tot timpul într-un an se termină războiul!
- Luna viitoare nevastă-mea va naște! Față de alții o să apuc să-mi cunosc pruncul!
- Astea erau gândurile multora. De la acestea, acum, unii, ajunseseră să implore o moarte rapidă…

Decembrie ' 47 , București

Studentul ridică gulerul hainei și își îndesă măinile în buzunare. Privi încă odată la ceas. Avea timp, însă i se părea că trece așa greu. Zâmbi. Zvârluga de Ana îl făcea să uite de toate ale lui. Cu fiecare clipă petrecută fără ea își dorea mai mult să o strângă în brațe. Peste un ceas jumate aveau să fie în tren cu prietenii și să meargă la munte. Era nerăbdător. Ori de câte ori ieșeau în vreo plimbare Ana îl surprindea cu ceva.

Tramvaiul veni.Instinctiv duse mâna la piept. Încă nu se putea despărți de pistol. Vremurile se liniștiseră în București, dar reflexe căpătate pe front și amintiri din altă viață încă îl bântuiau. După răzbunarea din Iași nu lăsase o clipă garda jos. Permanent era cu ochii în patru. Politic lucrurile erau din ce în ce mai agitate. Din această cauză venise și propunerea Anei și a Elvirei.

- Haideți să ieșim de sărbători! Trebuie să ne rupem cumva de nebunia din jur! Ne așteaptă evenimente tulburi!

Așa se face că împreună cu Dinu, fratele Anei, iubita acestuia, cu o colegă de-a Elvirei și doi verișori ai acesteia au făcut planuri să meargă la munte la un prieten de-al lui Dinu.

Peronul era plin, dar el auzi grupul lui de departe. Ana îl zări și veni în fugă către el. Îl sărută lung scandalizând pe unii din jur.

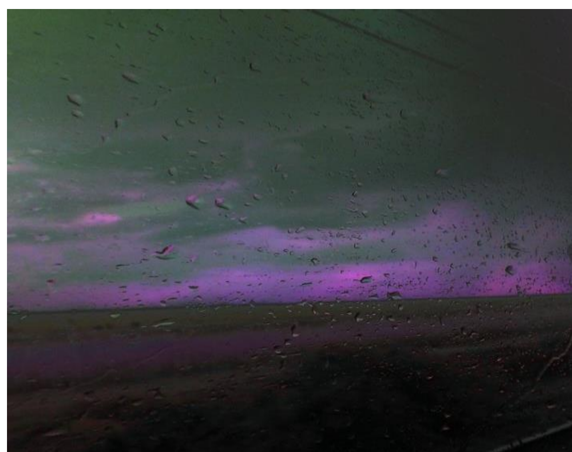
- Lasă-l fată să respire! o dojeni fratele ei.
- Cum să nu-l las! Să mă respire numai pe mine, s-a înțeles! Las' că am văzut eu la facultate cum se zgâiau la el vreo două-trei mândre!

Râsetele și voia bună se instalaă complet. Pentru câteva zile voiau să uite de grija banilor, a cursurilor și a locurilor de muncă, a comuniștilor și a țărăniștilor, a rușilor, a regelui și a cui o mai fi. Urcară în tren și-și ocupară compartimentele. Elvira îl observă când își ascundea pistolul în rucsac.

- Tot nu poți să lași în urmă nenorocirea aia de război? (...)

(Fragmente *Jurnalul renegaților,* Ovidiu Bârsan, Editura Univerisitară, septembrie 2022)

Petre RĂU

În loc de prefaţă

Eram bine dispus, ca după o masă bună şi o plimbare agreabilă. Mă aflam cu familia într-o vacanţă pe litoral, în staţiunea Eforie Nord. Seara, înainte de culcare zăboveam mult, singur ca de obicei, în balconul camerei de hotel, de unde admiram lumea în îmbulzeala de la restaurantul de vizavi, într-o distracţie perpetuă, cu muzica dată la maxim, de se auzea, credeam, în toată staţiunea. Unele melodii mă încântau, altele însă... Nu ştiu cum mi-a venit ideea cu cele două tipuri de lumi. Poate că o pritoceam de prea multă vreme. Nu ştiu, şi dacă mă gândesc bine, nici măcar nu contează. Mai întâi m-au năpădit nişte gânduri ciudate. Însă, dacă exista cumva vreo legătură între cele două lumi şi în ce fel anume cu ideea în sine nu cred că ştiu să explic nici acum. Ideea îmi venise din senin, îmi venise pur şi simplu. La început revelaţia în sine mi s-a părut mai importantă decât înseşi aberaţiile şi fantasmagoriile despre piramidele egiptene. De ce m-am gândit atunci la ele, la piramide, iarăşi nu pot să explic. Poate pentru că ştiam bine că în piramidele acelea există atât de multă matematică. Poate... De îndată ce am avut viziunea, am simţit că se îmbulzesc, îşi fac loc dintr-odată în mintea mea o mulţime de conexiuni, toate bazate pe ideea celor două universuri. Nu păreau universuri paralele, dimpotrivă, schematic nici măcar nu sugerau asta. Mai mult, mi-aş fi dat repede seama dacă lucrurile ar fi stat astfel. Căci, abuziv, puteam intui şi asta. În realitate, însă, erau mai degrabă două universuri pe dos, adică inversate. De fapt, introspecţia mea cu cele câteva cunoştinţe pe care le aveam în domenii apropiate se articula aproape perfect cu lumea pe care o descoperisem, părând în concordanţă cu exigenţele de ansamblu ale obiectului gândirii mele. Alte introspecţii se întrupau în argumente, ba chiar în câteva confirmări, prin exemple care îmi întăreau convingerea că sunt pe drumul cel bun. În fine, mai erau un soi de conexiuni la care încă nu le găsisem rostul, din acelea neclare, nelimpezite, care mă invitau febril să gândesc şi să caut mai departe.

În cele din urmă am construit un întreg eşafodaj al viziunii mele. M-a mirat că acesta a fost atât de uşor de conceput, de structurat, ba mai mult, am avut senzaţia că acesta era deja pregătit să fie arătat lumii. Speram să nu intervină nimic care să-mi distragă atenţia, spiritul meu era adânc cufundat în focul inspiraţiei. Am mâzgălit câteva foi albe pe care le aveam permanent cu mine, acolo, pe scunda măsuţă de lemn scorojit din balcon. Lucrarea creştea văzând cu ochii. Mintea mea o percepuse din start în întregime, cam tot aşa cum ochiul ar cuprinde dintr-o privire un tablou frumos sau un chip atrăgător. O extindeam, o vedeam tot mai clar, o revedeam, o reconturam şi reconfiguram, până când am avut în ochii minţii întreaga operă.

Mi-am dat seama că trebuie să pun repede totul pe hârtie. Am început de îndată, de data asta lucrând într-un mod mai organizat, scriind tot ce-mi trecuse prin minte. În mai puţin de jumătate de oră am umplut opt pagini. Lucrarea, în desfăşurarea ei, îmi apăru în mai multe etape succesive. Dar mi s-a părut la un moment dat că pierdeam din detalii. De aceea m-am grăbit să notez multe dintre acestea la modul cât mai prescurtat.

*

Cred că mulţi cititori vor începe să înţeleagă amănuntele teoriei expuse aici de îndată ce vor parcurge o bună parte din această carte, adică atunci când vor avea proaspăt în minte noţiunile ansamblului. Şi asta pentru că, cele mai multe dintre afirmaţiile propuse ca puncte de reper îşi vor contura suficient argumentele abia după unele justificări şi comentarii mai largi.

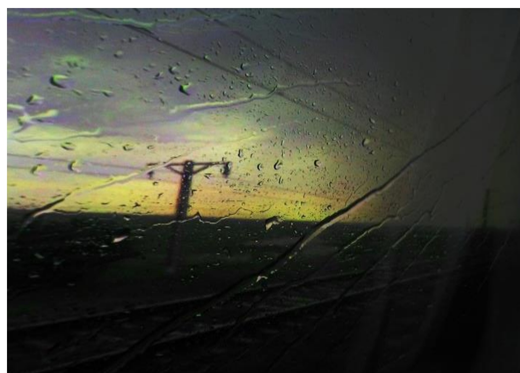
Desigur, vor exista şi unele noţiuni teoretice - de regulă suficient accesibile pentru un nivel mediu de comprehensiune, ca şi altele pe care le-am presupus în câteva deducţii a fi ştiute dinainte de către cititor, pe care le-am utilizat direct, fără a mai da explicaţii largi pentru ele. De asemenea, ar mai putea exista şi un oarecare risc de a se fi trecut peste unele concepte fără să li se acorde importanţa cuvenită.

Poate tot ceea ce este cuprins aici, în această carte nu va reprezenta pentru unii cititori suficient de mult ca să poată aprecia demersul meu. Dar vreau să fie bine înţeles faptul că spiritul meu ştiinţific m-a obligat să stărui asupra subiectului în sine, având totodată şi conştiinţa împăcată că, în domeniul cercetării, e bine să insişti, chiar şi acolo unde majoritatea crede că nu mai e nimic de făcut.

În fine, ceea ce voi prezenta aici este doar un punct de vedere personal în problema abordată, despre om şi despre lumile sale. Ar putea fi un fel de model-paradigmă pentru lumile în care supravieţuieşte umanul. Pentru că, aşa cum voi încerca să demonstrez mai departe, ipotezele m-au condus la concluzia că de fapt omul locuieşte simultan în mai multe lumi. Cel puţin în două!

(Prolog la volumul “Fascinanta lume a numerelor”, Ed. InfoRapArt, 2012)

BOEMA

www.boema.inforapart.ro